

ARGIA

POLITIKA

Alli-Sanz: UPNko
azken dibortzioa

HEZKUNTZA

elektibitateak ez du
gure irakasleen
azterketa gainditu

GUGGENHEIM

Aurrikuspenak eta
arteroko gastuak
zalantzan

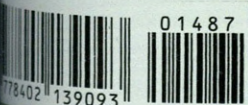
MIKEL ERENTXUN

Egunen batean HB,
EAJ eta EAren
koalizioa osatuko
dela espero dut»

GEHIGARRIA

DIRUA

gehigarria OPARI

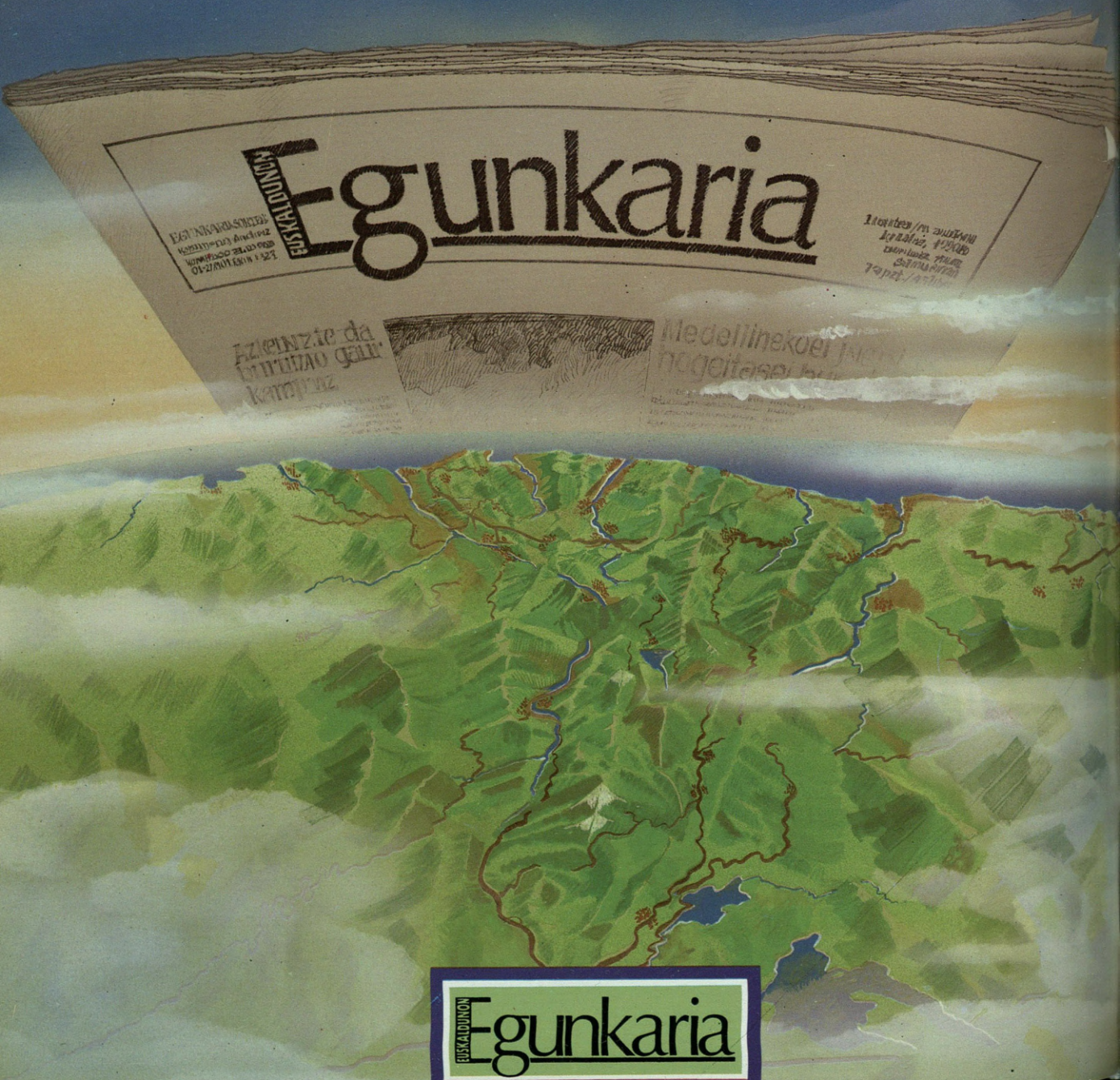
EUROPAKO LEGEBILTZARRA

KOROARIK GABEKO ERREGEA

ESKOLARTEKO BERTSOLARITZAZ MAHAINGURUA

Euskal Herriko Egunkaria

Zure Egunkaria

EUSKALDUNIA
Egunkaria

Kiratsa dario

INOLAKO zalantza barik kiratsa dario, eta itzela gainera, politikagintzari. Zenbatzen ere gaitzak egin diren hainbat gai: Osakidetza, Roldan, txanpon-makinak... Euskal Herri eta Estatuko alderdi guztiek dituzte oinak lohietan dartuta, eta uholdeekin batzuei ezarritako ere iritsi zaie.

Guzti horrek, ostera, egunkarietako orrialdeak bete eta elkarri kolpeka jarduteko baino ezer gutxiagotarako balio du. Hauteskundeetarako kanpaina zabaldua da eta boto bila abiatu dira politikari-ehiztariak eskupeta eta perdigoiez ederto zamatuta.

Ehizatu beharreko piezak, gu geu, noski. Pasaporte da hauentzat gure botoa. Batzuei kolpe zorrik jo gabe ederki bizitzen eta soldata ederra irabazteko balioko die, Strasburgen bizimodu eroso egiteko. Beste batzuek hemen erabiliko dituzte: denek irabazi dute, denen proiektua da babesik handiena duena, hurrengoetan denek berretsiko dute goranzko joera ezin argiagoa... Eta domeka pasatu eta biharamunean betikoaz jarraituko dugu.

Balioko al dute hauteskunde hauek ustel eta diruzale guztiek egindakoak ordain ditzaten? Ez. Esan eta mila aldiz errepikatu

IRAKUR- LEAK MINTZO

digute jarrerok ezin direla orokortu eta behar diren neurriak hartuko dituztela, baina alferrik. Ez dute ezer konponduko, eta hartuko dituzten neurriek zaharrak estali ez eta iruzur berrietarako aukera emango dute. Eta hala ere, gutako gehienak igandean sobrea eskuan abiatuko gara, geure proiektuari botoa zintzo ematera, aldatzeko inolako arrazoirik ikusten ez dugula. Eskerrak ez zaidan mahaian egotea tokatu!

Iñaki Jauregi
Durango (Bizkaia)

Kokoteraino

NAZKA nazka eginda ETBrekin. Izena

aldatu eta Eurosport edo Futbol-Channel hartu beharko lukete. Edozein ordutan euskarazko katea piztu eta beti irudi berdintsua: hogeita bi lagun baloi bati osti-koka, dozenaka mutil aldapak igo edo jasi-ten, tenisa... Gainera, erakargarritasun handia izan dezan, Alemania edo batek daki nongo ligako partidua zaharrak, etapa bukatu eta bost ordura, gauez, txirrindularien irudia. «Kirolez kirol» eta antzeko kirol programa eta hainbat laburpen kontuan hartu gabe.

Amatiño jaunak gero esango du, jakina, ez dakit zein eztabaida eta erreportai saio daudela, filmeak euskarazko katean estreinatzen direla... Horietan ez dakit, baina kirol saio interesik gabeko eta aspergarrietan audientzia handienetakoa izango du. Adibideak argiak dira: ETB Txapelketako partidua astearte gauez eman, eta asteazken arratsaldean errepikatu (eta bakarria ere ez zuzenean). *Top-television*.

Kirol zalea izan naiz orain arte, baina honek daraman martxa ikusita, agian Woody Allenek dioena neureganatuko dut: «Atrofiatzea nahiago dut».

Aitor Laskurain
Donostia

H I R U G A R R E N B E G I A

Kazetari baten ibili herrenak

POZIK eta harro etorri zen kazetari gaztea, garrasi eta zalapartaz aldameneko denak hondoratuz. «*Kabina batean, txo, kabinan*». Azken alean bertsolaritza txapelketari buruzko erreportaietan —ezin esango dugu azken bertsolari txapelketa— zetozen bertsuak telefonoz grabatu zituen, deia kabina batenetik eginga zela. Zailtasun guztiak txiki geratzen zitzaizkion *rookie*-ari. *Draft*-eko lehen postua berea zen.

Hirugarrenetik irudimena kabinaraino joan zen kazetari ausarta apur bat ahaztuta. Irudika genezake bertsolaria, kabinan bertsotan, eta ziur aski kanpoan telefonaren zain premiaz baina

barrukoa burutik ote zegoen pentsatzen beste hainbat. Larrialdietako horietako telefono batera ere deituko zuen norbaitek, 'gaizkile' bat telefonoan batek daki zertan zebilela... Bertsolariaren irudiaren irribarrea, ordea, al gara bilakatu zen kazetari gazteak grabatutako bertsuak entzun nahi izan zituenean. Ezin entzun, ez baitzeuden grabatuta. Kazetari gazte baten *berrikeria*. Gizarajoa dena harropuztuta kabinatik kantatutako hitzak hartu zituelako, erredakzio osoa zili-purdika jarri, eta gero... salda bero. Botoia sakatu ez, pilarik gabe joan —ziurtatu ez, badaezpada—... Oilarra moduan puztuta etorri, eta oila-

loka bezala bukatu. Jaso zituen, jaso zituen, 'berriari' ohizkoak zaizkion kokote-koak.

Gauza batzuk ez dira aldatzen —denei gertatu zaie ez grabatzearena—, baina aldikarian topatu dugu gure arretarik handiena merezi duen aldaketa bat. Ekonomiako elkarriketan ardoaren erreformaz hitz egiten da. Dardar batean jarri zaigu gorputza hasiera batean, erreformatzeaz hitz egiten denean —ardo eta antzekoekin batez ere— beti sumatzen baitugu atzean 'aurka' dagoen talde edo ligaren bat. Ez da hala; sektoreaz baizik. Ipar Europako ardoen alde, hemegoen kaltetan.

Inongo ardorik gutxietsi gabe, jakina, gure esperantza politikariek benetako esfortzuak egingo dituztela sektorea tinko mantentzen. Industriadik gabe geratu gara, lanik ez dugu, dena birmoldaketan eta arrantzaleak elkarri mokoka... Ardo kentzea besterik ez genuen behar.

Oharra: erreparatu al diozue **Torrontegik** besoa daraman publizitateari? **Susa**. Lubaki Bandakoa ote da? Hain azkar al dabil gure literatura? Elkarrek japoniarren bat babesten du? Hurrengo astean argituko ditugu zalantzok.

MIKEL ELORZA

Azala: Leire Arzuaga, Ana Oliva

7. Politika kronika. AITZIBER YARZA.

8. Alli-Sanz: UPNren azken dibortzioa. AITZIBER YARZA.

12. Politika ttanttakea.

14. Nazioarte kronika. XABIER LETONA.

16. Gonapetik atera nahian Europako Legebiltzarra. XABIER LETONA.

22. Nazioarte ttanttakea.

24. Ibercorpen euskal bezeroak. MYRIAM GARTZIA.

25. Lande Martin, Euskal Moda elkarteak lehendakariarekin elkarriketa. MYRIAM GARTZIA.

26. Selektibitateak ez du gure irakasleen azterketa gainditu. AMAGOIA IBAN.

29. 185.000 tona lur zikin. MYRYAM GARTZIA.

32. Oreinak, abeltzainen adar berriak. LEIRE LOPEZ DE ABERASTURI.

34. Mikel Erentxun: «Egunen batean HB, EAJ eta EAren koalizioa osatuko dela espero dut». ALBERTO IRAZU.

40. Kultura kronika. J.J. PETRIKORENA.

42. Eskolarteko bertsolaritzat mahaingurua. PATXI GAZTELUMENDI.

48. Guggenheim: aurrikuspenak eta urteroko gastuak zalantzan. LUIS FERNANDEZ.

50. Primavera Fotografiaren inguruko ekitaldiak. JOXI GOIKOETXEA.

52. Kultura Agenda.

54. Argitalpenak.

56. Kultura ttanttakea.

58. Aukeran.

64. Denborapasa.

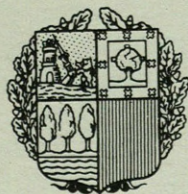
66. Euskara batuaren ahoskeraz. XABIER KINTANA.

POLITIKA: UPN barruko tirabirak ez dira berriak, sektore ofizialista eta berritzailearen arteko harremanak ez baitira azken urteetan oso onak izan. Baina hau gutxi balitz, azken hilabeteetan sektore berritzailearen arteko liskarrak ere eman dira. Betidanik oso loturik egon diren Sanz eta Alli banatzen hasiak direla dirudi. Baina arazoa konpondutzat ematen saiatu dira, baina hauteskunde aurreko su-etena dirudi betirereko konponbidea baino. **/8**

NAZIOARTEA: Ostegun honetan eta igandean EBko herritarrak Europako Legebiltzarra hautatzera abiatuko dira. Europako egitarauak, dena den, ez dute erakargarritasun handiegirik herritarrentzat, eta etxe barneko istiluak izango dira nagusi bozkatzeko orduan. Bitartean, legitimizazio zereginaz oso urruti ez doan legebiltzarrak, hurrengo legealdian nagusitasuna lortzeko gogor borrokatu beharko du. **/16**

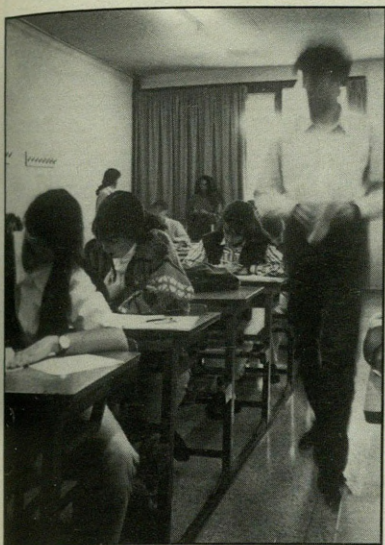
Eusko Jaurlaritzako Kultura Sailak
diruz lagundutako aldizkaria

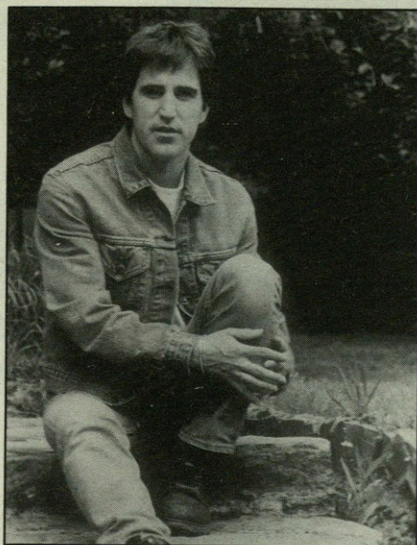
Gipuzkoako Foru Diputazioa
Kultura eta Turismo Departamendua

Aldizkari honek Nafarroako Gobernuaren
laguntza jaso du

HEZKUNTZA: Ekainaren 16 eta 17an egingo da aurten urteak joan eta urteak etorri hainbeste kezka eta iritzi kontrajarri sortu dituen selektibitatea. Ikasleengan eragiten du zuzenki azterketa honek, baina irakasleen buruhaustea ez dira nolanahikoak. Lau urtez ikasleen epaile izan direnek selektibitateari jarri diote nota aste honetan. /26

MIKEL ERENTXUN: Orain bi hilabete atera du Duncan Dhu taldeak bere azken diskoa, eta dagoeneko 100.000 ale saldu dira. Ez da disko hori, baina, erdiko orrialdetako elkarrizketaren mintzagai nagusia. Euskal Herriko egoera politikoa, abertzaletasuna, euskara, Europako Batasuna... Hamaika gauzaz denez mintzatu zaigu musikari donostiarra. /34

Abusun zozkatutako campinga

Abusun hospatutako Ibilaldia 94ean ARGIAren estandera hurbildu zirenen artean camping bat zozkatu zen. Hiru pertsonarentzako lekua duen camping hori Bilboko Itziar Ormaetxea Abasolok irabazi zuen. Argazkian ageri zaizkigu oparia eskuratzeko unean Manu, Larrun kirol dendako ugazaba, Myriam Gartzia, ARGIAren Bilboko ordezkaria, eta Itziar Ormaetxea. Osasunarekin urratu!

JABEA: ZERUKO ARGIA, S.A.L.

ZUZENDARIA: Garbiñe Ubeda.

GERENTZIA: Joxe Mari Irazusta.

ADMINISTRATZIOA: Aitor Aznar.

PUBLIZITATEA: Josu Martikorena, Pello Zubiria.

PROMOZIOA: Jose Luis Olaziregi.

HARPIDETZAK: Olatz Korta.

BIDALKETA: Koldo Azkue, Pedro Benitez «Zapa».

ERREDAKZIOA

LASARTE: Joxi Goikoetxea, Amagoia Iban, Alberto Irazu, Juan Jose Petrikorena, Aitziber Yarza.

BILBO: Myriam Gartzia, Xabier Letona.

IRUÑA: Patxi Larrión.

URRUÑA: Ixabel Etxeberria.

ERREDAKZIO LAGUNTZAILEAK

LASARTE: Ritxi Lizartza, Bego Montorio, Jon Odrizola, Joxemi Saizar, Patxi Sarriegi.

BILBO: Maite Artola, Monika Belastegi, Patxi Gaztelumendi, Mikel Lizaso, Nere Portillo, Lierni Uribarren, Arritxu Zelaia, Ainara Zuazabeitia, Aitor Zuberogitia.

GASTEIZ: Jaione Guridi, Olatz Irizar, Leire Lopez de Aberasturi, Vanessa Sanchez.

IRUÑA: Inigo Herce, Ixiar Rozas, Ander Usabiaga, Miren Valverde.

KOLABORATZAILEAK

Inaki Agirresarobe, Joxerra Aizpurua, Gurutz Ansola, Xabier Alegria, Edorta Arana, Hilario Arbelaitz, Gorka Arrese, Mikel Arrieta, Patxi Azpillaga, Juan Mari Arzak, Mikel Asumendi, Inaki Barcena, Itxaro Borda, Pablo Cabeza, Sergio G. Cruzado, Jean Louis Davant, Joxan Elozegi, Ramon Etxezarreta, Luis Fernandez, Julian Florez, Ander Gillenea, Garikoitz Garaialde, Joxan Goia, Andres Gostin, Joxe Anjel Iturbe, Joxemari Iturralde, Joxe Lacalle, Josu Landa, Karmelo Landa, Juan Jose Lapitz, Jon Larrañaga, Xabier Lekuona, Emilio Lopez Adan, Inaki Martiarena «Mattin», Xabier Mendiguren Elizegi, Imanol Murua Uri, Inaki Murua, Bea Narbaiza, Ihintza Ostolaza, Jaione Ogiza, Joxe Mari Ostolaza, Jesus M. Rodriguez Ibabe, Juanjo San Miguel, Jon Sarasua, Eulogio Talavera «Tala», Arantza Tapia, Txillardegui, Inaki Uri, Inaki Uriarte, Fernando Villar, Inaki Zarata, Patxi Zubizarreta.

HIZKUNTZ ARDURADUNA: Mikel Elorza.

ARGAZKILARIA: Leire Arzuaga.

DISEINUA, INFOGRAFIA ETA MUNTAKETA: Garbiñe Ubeda, Karlos Beristain.

HELBIDEAK

GIPUZKOA: Zirkuitu ibilbidea, 1 eta 2 pabiloiak. 20160 Lasarte-Oria.

Tlf: 37 15 45. Faxe: 36 10 48.

BIZKAIA: Zabalburu 2, 1. ezkerre. 48003 Bilbo. Tlf: 410 34 34. Faxe: 410 37 15.

NAFARROA: Iratxe Monastegia 70, 3. ezkerre. 31011 Iruña.

Tlf: 17 80 78. Faxe: 17 80 77.

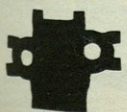
IPARRALDEA: Harrobiko Etxea, 64122 Urruña. Fax-Tlf: 47 17 10

LEGE GORDAILUA: NA 80-1963.

ISSN: 0213-909X.

BATZORDE PAREKIDEA: 72562 E.

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA: Antza, S.A.L.

kutxa fundazioa

fundación kutxa

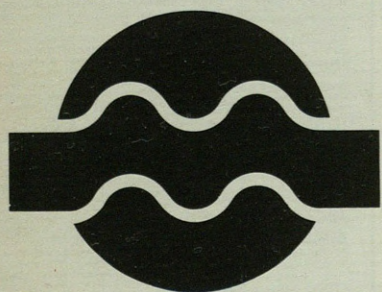
- gipuzkoa donostia kutxaren
- gizarte-ekintza
- obra social
- de la caja gipuzkoa san Sebastián

GAZTEA

eta

EUSKALDUNA

F.M. 102.6

Lekeition	98.1
Ondarroan	92.5
Markinan	96.7
Aramaion	104.9

BIZKAIA

irratia

Hariak lotuz

EZ da batere aste lasaia izan igaro berri duguna, alde bateko nahiz beste-ko ekintzak bata bestearen atzetik etorri baitira. Muskiz eta Artxandako leherketekin hasi zen. Agintari eta komunikabideek ETArri leporatu ziozkioten ekintzok, ezker abertzaleko taldeek, ordea, gerra zikina zela azaldu zuten. Ondoren, Juan Jose Hernandez Rovira jenerala hil zuten tiroz bi ezezagunek. Atentatu honen ezaugarriek egilea ETA dela adierazten dute, hau baieztatuz gero hamar egunen buruan Madrilen egindako bigarren atentatua litzateke. Honek hainbat agintariren aburuz, Defentsa

ministroa kasu, ETAk Madrilen egitura finko bat duela esan nahiko luke. Egun berean Ertzaintzak Barakaldon zulo bat aurkitu zuen. Honen aurkikuntzaren ostean Atutxak «KASeko gazteriari» egotzi zizkion Muskiz eta Artxandako atentatuak. Ondoren etorri zen Joseba Kamio Jarrai-ko bozeramailearen atxilotzea, beste lau pertonekin batera, gerora aske utzi badituzte ere. Tartean Domingo Aizpuruaren estradizioa. Larunbat gauak ere albisterik ekarri zuen. Gernikan Goardia Zibilaren koartelak kalterik eragin ez zuen atentatua jaso zuen bitartean Orio eta Usurbilen zazpi

pertsona atxilotu zituen aipatutako polizi gorputzak. Igandean beste hiru pertsona atxilotu zituzten Usurbilen.

GERTAKARIEK ezezik jarre-
ere bilakatu dute gogorra aste hau. Etengabe HB, KAS eta ETA gauza bera direla errepikatzen duten berberek honen aurka aritu dira azken astean, HBk eta KASEk Muskiz eta Artxandako atentatuen inguruan mantentzen duen «guda zikinaren» hipotesia entzutea ez baizaie komeni. Baina horrelakoek garrantzia guztia galtzen dute hipotesi ofiziala etengabe errepikatu eta bestea erabat baztertzen denean. Are gehiago hipotesi ofiziala ekintzekin indartu nahi bada. Barne sailak atentatuak Jarrairi leporatzea eta Joseba Kamio atxilotzea, dena bat. Dena bat zabaldu den itxuragatik, noski, hasteko Joseba Kamioaren aurkako atxilotze agindurik ez zegoelako eta ETArekin kolaborazioz salatzeko erabili dituzten ekintzak aspaldikoak baitira eta gainera guztiak ukatu ditu. Baina dena lotu eta hari logiko bat eman asmoz hainbat gauza isilarazi beharra dago. Atxilotutakoak egindako tortura salaketak isilaraziko diren bezala, zenbait salaketa egiteko frogak ugarri eskatzen diren bitartean zenbait agintarik egiten dituztenak baieztapen bihurtzen baitira inolako frogarik gabe.

Guztia hau gertatzen zen bitartean Juan Alberto Belloch Barne eta Justizia ministroa ETArekin bide polizial hutsa erabiliz amaituko dela esanez. Hauteskunde kanpainako sukar izurritearen eraginpean gaudela pentsatu behar esperantza mantentzekotan.

Aitziber Yarza

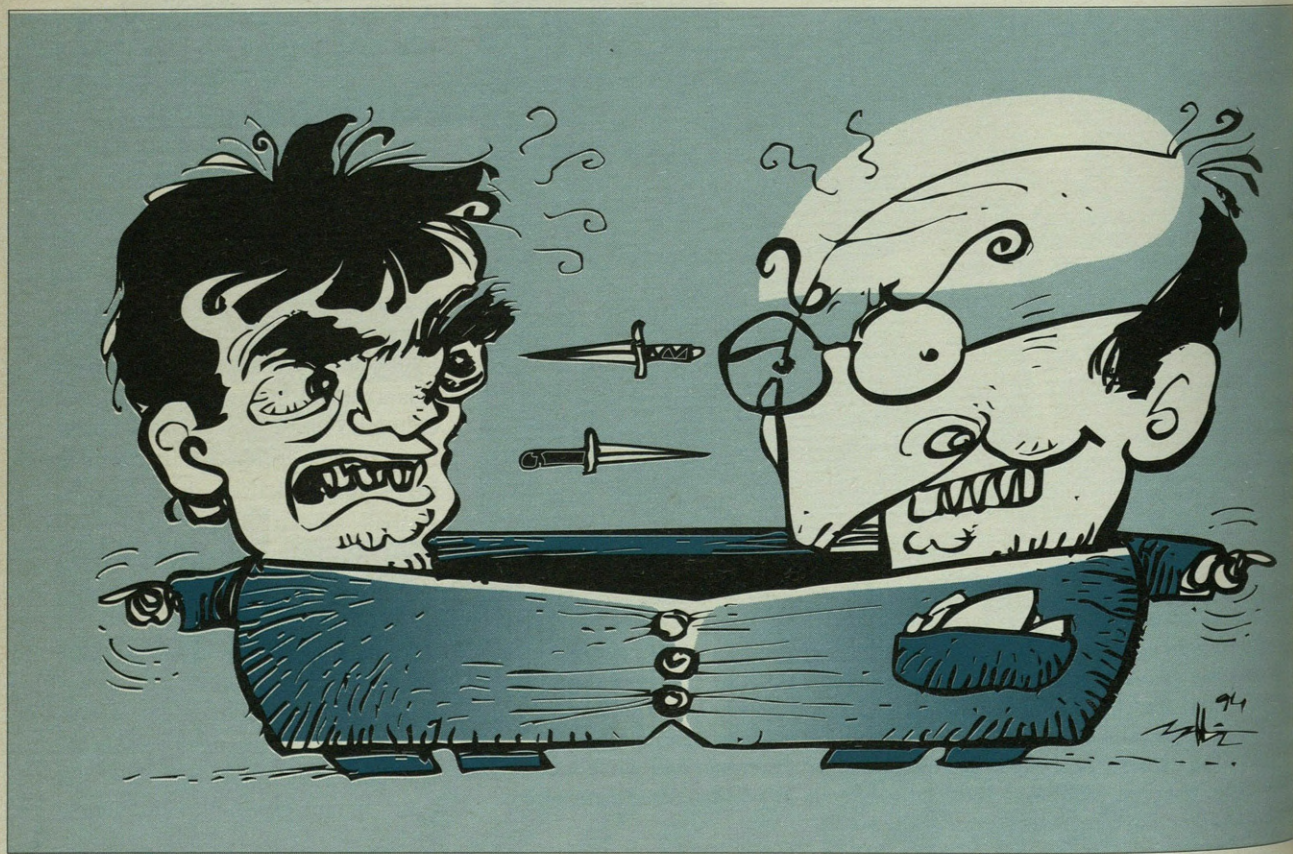
Zazpi urte zain egon ondoren Eusko Jaurlaritzak eta Madrilgo Gobernuak lortutako akordioaren ostean zortzi transferentzia jaso ditu EAEk. Une esanguratsuan, hain zuzen PSOErri Madrilen EAJren babesa izatea komeni zaiotenean eta gainera hauteskunde batzuen atarian. Horrelako egoera bat errepikatzearen zain egon beharko bagara beste bost edo zortzi transferentzia jasotzeko, ezer gutxi dugu ospatzeko. Hala ere, ezer baino zortzi kompetentzia hobe, eta agian aurrerantzean azkarrago etorriko direla esperantza galdu gabe.

Lehendakaria eta Sanzen arteko harremanak kinka larrian dira

Alliren azken hordagoa

UPN barruan dena posible dela alderdi barruko buruek ere esaten dute. Gauzak nahastuago egotea zaila dela ziurtatzera iritsi da Alfredo Jaime Iruñeko alkatea. Orain arte berritzaile eta ofizialisten artean eman diren gatazkei, berritzaileen artekoak gehitu zaizkio. Alli-Sanz tandemak apurtu dela dirudi, Sanzek hauteskunderen atarian Allirekiko fidelotasuna mantentzen duela adierazi badu ere.

ISTORIO hau aspaldi hasi zen, UPN barruan sektore ofizialista eta berritzaileen arteko liskarrak ez baitira berriak. Baina, indarra duela hiru urte hartu zuen, hain zuzen lehenda-

Orain arte banaezinak izan diren Alli eta Sanz elkar ezin ikusi dabilta azkenaldian; eta honek irakurketa ezberdinak eragin ditu.

Lehendakari mukerraren itzala

1953KO irailaren 16an jaio zen Korellan. Egun ezkondua dago eta bi seme ditu. Magisteritza ikasketak burutu zituen eta Kastejongo eta Iruñeko eskola batean aritu zen. Ondoren industria sektorean aritu zen Aljuna izeneko enpresa bateko gerente gisa. 1980an Caja Rural de Navarran hasi zen lanean. Ordura arte ez zen politikan aritu, baina 1981erako politikaren grina piztu eta UPNn afiliatu zen. Denbora gutxi egin zuen afiliatu soil bezala, 1982rako bere herriko alkate bihurtu baitzen. Sanzek lehen urratsak Jose Luis Navarro bere herritarrek lagunduta eman zituen, baina alderdian sarrera Juan Cruz Alliren eskutik ere egin zuen.

Sanzek azaldu izan duenez, ez zuen espero bere herriko alkate izendatua izatea. Alkate gisa bederatzi urtez aritu zen, bitartean alderdi barruan gorantz zihoala. 1986an alderdiko lehendakariorde izendatu zuten. Alderdian sektore berritzailearen inguruan mugitu zen eta Alli izan du erreferentzia garbitzat. Horrela, 1991ko irailean Alli lehendakari-tzara iritsi zenean bera lehendakariorde izatea nahi zuela adierazi zion. Sanzek berehala baiezkkoa eman zion.

Sanz Alliren itzalean

ibili izan da, eta beti defenditu izan du lehendakaria nahiz eta hainbate-tan Allik erabili izan dituen moduekin oso ados ez izan. Unerik kritikoe-netan ere bere babes osoa eskaini izan dio; egun ordea, Alliren hainbat jarre-raren aurka altxatu da. Kontuan izan behar da alderdian Alliren eskutik sartu bazen ere, alderdi barruan Allik baino indar handiagoa duela, eta go-bernuan ere oso ongi ikus-ia dago. Lehendakaria-ren itzala bere etsairik arriskutsuena bilaka dai-teke.

Miguel Sanzek, alderdian Alliren eskutik sartu zela ahaztuta, bere bideari ekitea erabaki du.

onartuko esanez, akordioak aurrera jarraituz gero dimisioa aurkezteko prest lego-keela adierazi zuen. Azke-nean, batzorde erregionalak akordioa onartu zuen. Honek hilabeteko epe labur-rean Aizpunen sektorearen bigarren porrota ekarri zuen. Ondoren, ordea, Aiz-pun eta Del Burgoren arte-ko harremanak onak izan dira, eta Alliren hainbat ja-rrearen aurka ere gogor aritu dira elkarrekin.

Hain zuzen ere, Del Bur-go bera 1992an Alliren aur-kako maniobra baten buru bezala agertu zen. Antza, Juan Cruz Alli lehendakari-tzatik botatzen saiatu zen Del Burgoren sektorea, so-zialistak lagun zituela. Baina okerreko atera deitu zuten Miguel Sanzi eskaini bai-tzioten lehendakaritza eta honek ezezkoa eman zuen.

Ondoren Gurreari eskaini omen zioten, eta honek pentsatuko zuela erantzun. Adierazgarria da UPN-n ematen diren aliantza alda-ketak ikusteko.

Alliren beste krisi bat autobidearen auzia medio etorri zen. Alli pozik agertu zen Lurraldeak eta Gipuz-

PP liskarren erdian

azaroaren sorburu PPrekin batzea izan zen. Hasiera ba-nean Alliren sektorea PPre-kin akordioa lortzearen oso aldeko ez zela bazirudien ere (hau izan zen, garai hartan esan zenez, sektore ofizialistak Alli hautagai ez izateko zuen arrazoi bat), azkenean, Allik Jaime Ig-nacio del Burgorekin akor-dioa lotu zuen. Honen ara-bera, PP Nafarroaren UP-Nren mesedetan desagertu-ko zen eta horren truke UPNk estatu mailan PPreki-ko lotura iraunkorra eduki-ko luke. Aizpunek akordioa onartezintzat jo zuen, UPNk independentzia eta norta-suna galduko lukeelakoan. Berak hauteskundeetarako akordioa baino ez lukeela

UPNren IV. kongresuaren ostean berritzaileek zuzendaritzan gehiengo garbia lortu zuten. Orain, berritzaile hauek Alli edo Sanzen aldeko jarrera hartzen duten ikusi beharko da.

koako Foru Aldundiak lortutako akordioagatik, eta honek haserrea piztu zuen sektore ofizialistan eta baita PP ingurukoan. Hala ere, Allik, une oro Sanz ondoren edukita, Atxitarteko alderdiketa bideratu ahal izateaz lortu zuen, bi botoren aldeko murriztagatik izan bazen ere.

Baina beste krisirik ere izan da, hain zuzen 1993ko IV. kongresuaren atarian. Alli Nafarroa nazioa zela esanez azaldu zen, eta beraz UPN alderdi nazionalista. Honek sektore ofizialista zein PPren ingurukoaren haserrea piztu zuen, alderdia foralista bezala definitzen baitute hauek. Honen haritik, UPNko militante talde batek, Colectivo Navarra 2015 izenekoak, militante guztiei eskutitza bidali zien, «Alli Arzalluzekin bai da torrela eta HBren babesa nagusia dela» esanez. Az-

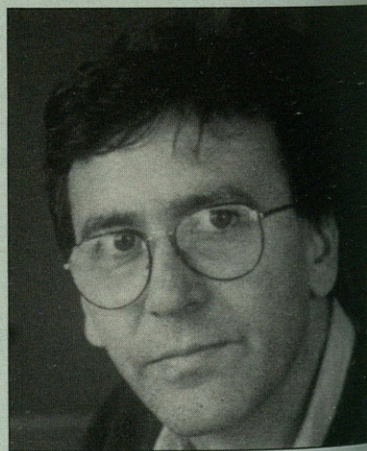
Eragin atzeratua

FUTBOLZALEEK ongi ulertuko dute: UPNk espektakulua eman du eta golak sartzen ditu. Baina jokaldi ikusgarriak egiten dituztenak eta gol sartzaileak ez dira berberak. Erroren banaketa klasikoa da.

Alli Diputazioko presidentziara iritsi zenean, eskuak libre baina zangoak trabaturik zituela esan zuten analistek. Hiru urte hauek eman dutena ikusirik gehiago zehaztu liteke irudia: itxuraz libre da, nahi duena esan dezake, baina zangoari lotua duen katearen bestaldea kobazulo ilunean ainguraturik dago. Kabernan, esentzia nabarristen zaintzaileek sendo eusten diote funtsari. Printzipio elementalak dira: euskaltasunari uko, balore tradizionalen defentsa (badakizue, ordena, intolerantzia, jauntxokeria...) Hori da muina, eta gainerakoa bost axola. Berdin onartuko lukete federalismoa edo zentralismo demokratikoa bal-

din eta printzipio fundatzaileak ukitzen ez badira. Ohituak daude bateragarri egiten errezu piadosoa eta aldamenekoari labankada saihestean. Horregatik esaten uzten diote Alliri, ez egiten.

Allik zibilizazioaren argitara atera nahi izan ditu trogloditismo politikoaren zaindariak. Dialogoaren kultura proposatu du, ultraeskuineko posiziotatik ideologia orekatuagoa, alderdiaren egitura eta funtzionamendua berritu. Ez du lortu. Baina hori da problema. Auzia da, duela hiru urte ez bezala, UPNk ez duela orain Alliren beharrik hauteskundeak irabazteko. Horregatik ez da guziz egia deus gertatzen ez denik. Gertatzen ari da, baina eragin atzeratuarekin. Alliren disidentziak barkagarri izan dira UPNk haren beharra izan duenean. Agintealdia amaitzen utziko diote, nola edo hala jasanez haren mihizuritik ateratzen diren

M I K E L B U J A N D A

Euskalerria irratiko zuzendaria

inpertinentziak, baina epea jarria dago. Hilabete gutxi barru hasiko da Alliren ordezkoko aupatzeko operazioa. Eta gure artean esan, hobe guztiontzako, UPN, Allirekin gehiengo absolutoa lortzera iritsi baitliteke datorren urteko hauteskunde foraletan.

kenean, kongresuan guztia pozik utzi zituen era bikoitzean uler zitekeen testua onartu zen, foralistak eta nazionalistak pozik. Dena den, hainbat komunikabide eta analistarentzat Alliren teoriaren porrota izan zen, lehen porrota. Hala ere, kongresu berean onartu zen zuzendaritzan sektore berritzailea erabat nagusitu zen eta PP ingurukoek bi ordezkari besterik ez zituzten lortu.

Orain, berriz, Juan Cruz Alli bakarrik geratzen hasia da, bere ondoan izan den Miguel Sanz eta baita Alfredo Jaime aurka izan baititu azken gatazketan. Lehena europarlamentariaren aukeraketa dela medio etorri zen. Allik Javier Pomes nahi zuen hautagai, baina batzorde erregionalak Luis Campoy aukeratu zuten. Allik alderdiaren biltzarrean berriro Pomesen hautagai-

tza aurkeztu zuen, asanbleak eztabaidatzea ere onartu ez zuela. Tirabira guzti hauek Sanzen dimisioa ekarri zuten, nahiz eta ez zitzaion onartu. Begien bistakoa zen, ordurako, Sanz-Alli tandemaren apurketa.

Beste tirabira Huarte ba-

Alliren eskakizuna zela medio bere agerpena onartu beharrean izan ziren. Allik batzordean Huartek UPNri dirulaguntza eskaini ziola adierazi zuen eta Alfredo Jaime inplikatu. Harrigarria da, gainera, bi tirabira hauetan zenbaitetan Allik PP inguruko sektorea

■ Alliren esanetan, aurka duen sektoreak bere irudia erabili du alderdiaren zuzendaritzan sartu ahal izateko ●

tzordearen inguruan sortu zen. UPNko talde parlamentariak Huarte batzordearen aurrean Alli azaltzearen aurkako botoa eman ondoren, Allik bertan azaltzea eskatu zuen. Antza, Miguel Sanz eta Rafael Gurreak Urralbururekin ikerketa gelditzeko akordioa lortua zuten aurretik. Baina

izan duela kide. Interes trukeko ezkontzak, inondik ere.

Baina, sektore berritzailearen barruan aldaketa hau nola ulertu? Alliren bertsioaren arabera bere aurka dagoen sektoreak *«bere irudia erabili du alderdiaren zuzendaritzan sartu ahal izateko eta era horre-*

tan hauteskundeetan postuak ziurtatzeko». Bestelako bertsiorik ere izan da. Batetik, europarlamentariaren auzian izandako porrota ezin du jasan Allik, eta mendeku bila dabil, Sanz eta Jaimerengan zuen konfiantza galdu ondoren. Bestetik, Allik UPN aldatu nahiko luke alderdia eta gobernua berak zuzentzeko asmoz, egun Sanz eta Jaimeren eraginarekin oso zaila baitu. Datorren urteko foru hauteskundeetako botere borroka abiatua da nafar alderdian.

Hala ere, Europako hauteskunderen atarian Sanzek *«aurreko beste krisietan bezala Allirekiko leial jarraituko duela»* adierazi du. Keinu honek hauteskunde aurreko su-eten itxura du, eman den era eta unea kon-tuan hartuz.

Aitziber Yarza

ARGIA

DISEINU ETA GRAFISMORAKO TEKNIKOA

Zeruko Argia SAlek pertsona bat behar du Argia eta Larrun aldizkariarentzat eta Susa argitaldariarentzat lan egiteko.

Zer eskatzen dugu?

- Diseinu eta grafismorako trebezia.
- Ordenagailuetan praktika, diseinu, maketazio, grafiko edo irudi-prozesatze programetan, Mac edo Windows alorretan.
- Euskara menderatzea.
- Kultur maila egokia eta lanerako prestutasuna.

Interesatuak egin dei (943) 37.15.45 telefonora.

E Z P A L A K

■ IPARRALDEAN % 79 EUSKAL DEPARTAMENDUAREN ALDE

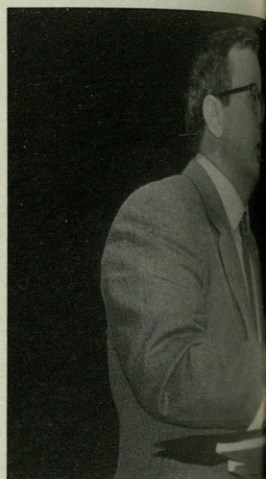
LA Semaine du Pays Basque» Ipar Euskal Herriko astekariak irakurleen artean egindako inkestaren arabera, biztanleen % 79 euskal departamenduaren alde leudeke. «Euskal departamenduaren sorreraren alde al zaudete?» galdera 80.000 etxetara bidali zuen astekariak, eta 370 pertsonaren iritzia jaso du. Euskal departamenduaren aldeko jarrera garbiena azaltzen duen herria Donibane-Lohizune da, bertan % 95 alde azaldu baita. Ondoren Baiona eta Euskal Herriko barnealdea daude (% 83). Beste muturrean, aldiz, Angelu ageri da, % 63ekin. Astekeariaren editorialak, ordez, argi uzten du «baiezkoa eman dutenen artean erradikal independentizialeak eta autonomistak gutxiengo direla, alde daudenak soluziobide baketsuaren alde baitaude».

■ BERDEAK HAUTESKUNDEETATIK KANPO

LOS Verdes izenpean Europako hauteskundeetan aurkeztu behar zen plataforma, Berdeak alderdia ere biltzen duena, ez du onartu Hauteskunde Batzar Zentralak. Hauteskunde Batzarrak adierazi duenez, forma akatsak izan dira hautagaitza hau aurkezteko orduan, beste hainbat talde ere baitaude «verde» izena dutena. Gogoratu behar da 1989ko hauteskundeetan ere arazoak izan zituela talde honek, beste zenbait talderekin nahasteko arriskua baitzegoen.

Erabaki honen berri jakitean Berdeak taldeko bozeramaile den Juntxo Dominguezek kexa azaldu zuen. «Ez dut esango esku beltzik dagoenik gai honetan, baina bai norbaiten interesa gu hauteskunde hauetan sar ez gintezan, hain zuzen zenbait inkestek eurodiputatuak lortzeko aukera gurea diotenean».

Z I T Z H I T Z H I T Z H I T Z

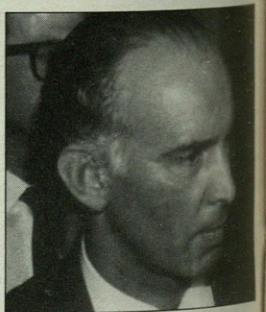

«Elkarri lan serioa egiten ari da eta pozik nago mundu abertzale erradikaletik datozen gazteak edo noizba borroka armatuan sinetsi zutenak, orain bake demokratiko baten alde lanean ari direlako».

Txiki Benegas, PSE-EEko lehendakaria.
El Diario Vasco, 94-V-30

«Eak euskal gobernu berriaren kolorea erabaki dezakeela dio eta, agian, egia da. Edo, agian, destenitu xamarrek geratuko dira».

Xabier Arzalluz, EBBko lehendakaria.
El Correo Español, 94-V-29

«Roldanek GAL taldeari buruzko grabaketa oso konprometigarriak ditu, eta ez niri dagozkidanak».

Jose Amedo, GALEko kide izateagatik espetxeratua.
ABC, 94-VI-2

G O R D E T Z E K O A K

PSN-KO SEKTORE KRITIKOA ALDAKETA BILA

EKAINAREN 17 eta 19an PSNk burutuko duen kongresurako Federiko Tajadura buru duen sektore kritikoak zuzenketa aurkeztuko dio txosten politikoari. Zuzenketa honetan gogor kritikatzan dute alderdiaren funtzionamendua eta egituratzea, izugarri unipertsonala baita. Zuzenketa honetan hasiera batean Gabriel Urralbururi hainbat kritika egiten zitzaizkion, baina azkenean hauek kentzea erabaki du sektore honek. Atarrabiako taldeak onartu duen zuzenketa honetan UPNrekin egun mantentzen diren harremanak ere zalantzan jartzen dira.

K A R T A J O K O A N

enbido...

...ordago!

«Estatua eta EAJ elkarrekin saiatu dira EA amaitzen».

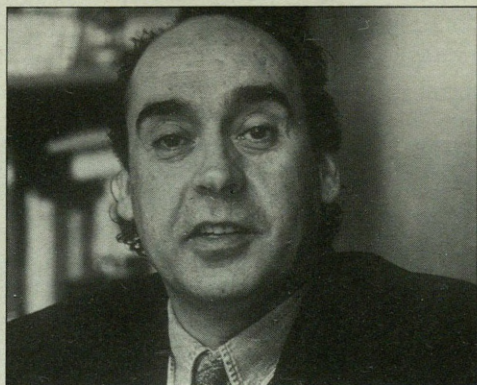
Karlos Garaikoetxea, EAko hautagaia Europako hauteskundeetan. Euskaldunon Egunkaria, 94-V-29

«Begi bistakoa da Osakidetza iruzurra talde politiko batek antolatu zuela»

Francisco Javier Abasolo, azterketak zuzendu zituen Euro Appraisal enpresako lehendakaria. El Mundo, 94-VI-1

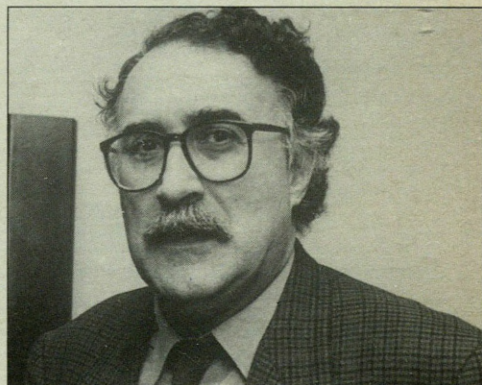
«Ez dugu PSOEren ezkerreko zuzentzailea izan nahi».

Andoni Perez Ayala, IUko hautagaia europako hauteskundeetan.

JAVIER ROJO

Arabako sozialisten idazkariordeak Azkunak Osakidetza auzian bere kabuz jokatu duela jakin ondoren, jarrera ez leialtzat jo zuen. Javier Rojoren ustez, «sinestezina da epaileari bere ikerketak jarraitzeko frogak irregulartasunak sumatu eta bi urte t'erdira ematea». Rojok gaineratu zuenez, «unerik egokienean gertatu da, baina zuzen inkestek euskal sozialisten igoera aurrikusten zutenean. Gure igoera geldiarazteko estrategia dirudi bonek». Buru sozialistaren esanetan, «Azkunaren jarrera pertsonalista ez da ulergarria, gobernuak ez baitu era autonomoan funtzionatzen ordezkatzan duten alderdia kontuan hartu gabe».

IÑAKI AZKUNA

Osasun sailburuak ez ditu atseginez jaso Javier Rojoren kritikak. Azkunak ez du ulertzen «Senatuko kide, Gasteizko alkateordea eta PSE-EEko batzorde eragileko kide den pertsona batek nola esan dezakeen ez leiala naizela iruzurra administratiboki argitzeagatik eta gaia epailearen eskutan jartzeagatik». Azkunaren ustez, frogak eduki bezain azkar eman zitzaizkion epaileari. «Zer esan nahi du Rojo jaunak? Leialtasunez jokatu eta dokumentazioa kajoi batean gorde, epaileari honen berririk eman gabe, eta lokatz guztia estali behar nuela?». Azkenik, PSE-EEK Rojoren hitzak babesterik ezin duela sinetsi ere gaineratu zuen.

Fazismoaren aztarnak Europan

NORMANDIAKO bigarren lehorreratzearen ondoren, bakoitzak bereari ekingo dio berriro, Europa berba jarioetarako utziz eta etxe barruko arazoetan murgilduz. Nazismoa eta fazisмотik askatzeko lehorreratze hartatik gaurdaino Europak aldaketa sakonak ezagutu ditu. Hasi estatubatuar laguntza eta berreraikuntzarekin, gerra hotzarekin jarraitu, eta Europako Batasunarekin munduko gune ekonomiko garrantzitsutsuena izatera iragan.

Baina guzti horrekin batera, Europa fazismoaren sustraiekin zerikusi sakonak dituzten beste balore ugariaren lehorreratzea ezagutzen ari da, arrazakeria eta xenofobia hedatuenak. Baina gehiago ere bada, areago noeliberalismoaren eskoletatik ikasi-

tako Europako agintariek krisiaren aurrean erakusten duten eraginkortasun eskasarekin, edota diru publikoarekiko duten ahultasunarekin.

LIBERALISMO klasikoaren estatu biguinaren teoriekin kontraesanean, Europan estatuen indarra herri eta herritarrekiko gero eta handiagoa da. Batasunerako joera ageri duen gisa, Batasunaren barruan estatuak gero eta indar handiagoa hartzeko joera ere ageri da. Datorren 1996an, lau kide berri barruan jada eta ekialdeko beste estatu asko atarian egongo direnean, EBren egituretan egingo den erreforma instituzionalean ondo ikusi ahal izango dugu indartze hau.

Guzti hau, dena den, duela 50 urte

lehorreratu zirenen bilakaera da eta zenbaitetan lehorreratzearen aurka egin zutenen jokaarekin nahasten da: kanpotarrekiko jarrera edota estatu poliziala eta etengabeko kontrol handitzea adibidez.

AZKEN urte hauetan harriduraz eta beldurrez jarraitu izan da eskuin muturrak Europan erakutsitako zabal-kunde ahalmena. Duela urte batzuk harriduraz ikusten zen Errepublikarrek Alemanian botoen % 5etik gora lortzea edota Frantzian, Le Penen Frantziako laugarren indar nagusia izatea. Belgika, Austria eta beste leku askotako hazkunde ultraeskuin-tarrek, herrialde sozialistetakoa adibidez, alarma gorria piztu zuten.

Nolabait baina israeldarrek palestinarren arazoa bideratzea lortu dute. Baina edozein eremutik begiratuta ere, zailtasunak nagusi dira eta auskalo prozesuak nola bukatzen duen. Hobetzeko joera baino okerrera dagoena, Libanokoa da. Nazioarteko legedi guztiari muzin eginez, beste askotan gisa, Israeliek berriro egin zion eraso Hezbola talde islamistari. Eraso horiek, dena den, orain arte ikusi den moduan ezer gutxi konpondu dezakete. Israelen indarra agerian utziko dute, baina Hezbolakoak atzera bota baino energia gehiago ematea da. Hezbolak, gaur egun, batez ere Israelen okupazioaren aurka borrokatzen du, eta Libanoko hegoaldean ez da bakerik izango israeldarrak bertatik erretiratu arte.

Balorazio ugariaren artean, funtsezkoena hori da, israeldarrak bertatik atera behar dute. Eurek ere ederto asko dakite hori.

TERMINOLOGIA

Dortoka. Maskor gogor babesgarria duen bizitza luzeko narraztia.

Erbia eta dortokaren lasterketan, bigarrenaren konfidantza dela eta, lehenbizikoa garaile ateratzen da. Eliza katolikoa eta gizartearen artean ez da horrelakorik gertatzen da, eliza beti aurretik joan guran, gidari gisa, baina errealtatean gero eta atzerago geratzen da, dortoka legez. Apaiz emakumezkoekin, beste hainbat gaiekin gisa, hori gertatuko zaio. Joan Paulo II.aren esanetan, Jaungoikoak ez bide du gura emakumezkoen apaiz lanetan. Anglikarren Jaungoikoak —berbera ei den arren— gura du antza. Beti legez, urte batzuetara, Eliza katolikoen Jaungoikoak ere gurako du. Beste gai debekatu askotan ere horrela izan da eta aurrerantzean ere horrela izango da. Errealtatean dortoka beti atzean.

Gaur egun jada, Italiako gobernu berriko bost ministro neofaxistak dira. Eta gobernu burua ere, Silvio Berlusconi, mozorrotuta azaltzen den faxismo berri batetik oso gertu. Zenbait gobernakide garai bateko faxismoaren baliogarritasunaz mintzo da lasai asko.

Espanian ere Francoren irudia indarrez atera da Europako Legebiltzarreko hauteskunde kanpainan eta ez ohizko eskuin mutur ahularen eskutik, Alderdi Popularraren lerroetatik baizik. Zalantza barik, borroak badiu milaka aurpegi eta arretaz jarraitu beharko dira harkunde eta izkutuko mutazio hauek.

Xabier Letona

MUNDUA EZ DA BIRIBILA

Estatuturik gabeko nazioak European

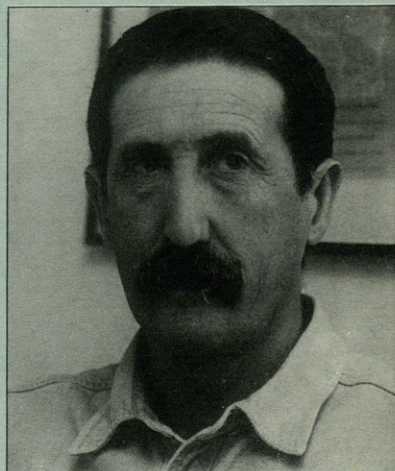
EUROPAKO batasunak zenbait arlotan izango duen eragina nahiko aztertua dago, iritziak iritzi hor agertzen direlarik. Nazio eta herri antolakuntzari edo berrantolakuntzari dagokionez, ordea, oso gutxi. Horren arrazoia, salbuespenak salbuespen, Europa horren alde dauden arteko iritziaz, Europaren konfiguraketa edo antolakuntza nazionala, ehunetik larogeita hemeretzi, ehunetik ehunean ez esateagatik, eginga dagoela.

HORIENTZAT, bi gerra mundialetatik sortutako berrantolaketatik, Mendebaldeari dagokionez, bukatutzat ematen da nazio arazoa, edo gehien bat Estatu bakoitzeko barne arazotzat jotzen da (esate baterako, onargarrizat jotzen dira desentralizazioa eta autonomia, baina hortik aurrera, mugak sakratuak dira!, beste kupeleko sagardoa da).

Beraz, ikuspuntu horretatik abiatuta, Europako batasunak sortuko dituen arazo nazionalak era eta natura ezberdinetakoak lirateke: antolakuntza supranazional berri horretan nola egokituko ote diren ohizko Estatu nazionalak, eta batez ere bere-bereak izan dituzten subiranotasunaren ezaugarriak nola moldatuko diren aro berri horretara.

HITZ batean, Europear batasuna sostengatzen dutenek ez dute inoiz zalantzan jarriko egun Estatuak oinarritzen den sistema hori, baldin eta, katastrofe sozial bat sortzen ez bada, edo Estatuak barnetik lehertzen ez badira: esate baterako, eskoziarrak eta galesak Erresuma Batuan, edo hemen, euskaldunok, katalanak, etabarrok, Espainiako zein Frantziako Estatuak erdipurdika jartzen ez ditugun bitartean. Horregatik, alferrikakoa iruditzen zait, pentsatzea, gauden egoeran eta dena hankaz gora jarri gabe, Europar indar faktikoak, Euskadi independente baten alde jarriko direnik, edo Estatuak oinarritzen ez den konfederakuntzakin ados egon daitezkeenik.

Gaur egunean Ekialdeko European eta Europa Ertainean (Balkanetan batez ere) gertatzen dena, garai bateko Bloke Sozialistak sortutako kaosetik datozen arazo gisa hartzen dira, zeinak konponduta egon beharko diren Europa kapitalistaren batasunaren barruan toki bat izan nahi badute. Hor datza diferentzia.

JOXE IRIARTE 'BIKILA'
Zutikeko kidea

Gonapetik atera nahian Europako Legebiltzarra

Ostegun honetan eta igandean, Europako Batasuneko 270 milioi pertsonak Europako Legebiltzarra hautatzeko eskubidea izango dute. Abstentzio maila handi samarreko hauteskundeak ohi dira baina estatuetako barne gatazkek eragile izango dira seguruenik. Strasburgen, bien bitartean, 567 zazpi eserleku, aurreko legealdian baino 49 gehiago, zain daude.

HOTELETIK atera eta ttipi-ttapa abiatu nintzen Legebiltzarrerantz, hilean behin Strasburgen egiten den osoko bilkurara. Ibaia eta bertako zisneak alboan, goizeko eguzki izpi ahulak goitik behera eta, aurrez aurre, legebiltzar ospetsua, hurbildu ahala gero eta handiagoa. Egoitza instituzional moderno guztien tankera-

koa da, erraldoia eta batetik bestera diharduten funtzionari-txindurriez betea.

Oraindik sartu gabe, ehun bat metrora, hartu nuen lehenbiziko ezusteko, laugarren solairuan, leiho marroi distiratsu arteko pareta batean ikurritu ikustean. Leihoen kolore ilun haren erdian bapona barmentzen zen. Geroago

jakin nuen Karmelo Landa Herri Batasunako eurodiputatuaren bulegoa zela.

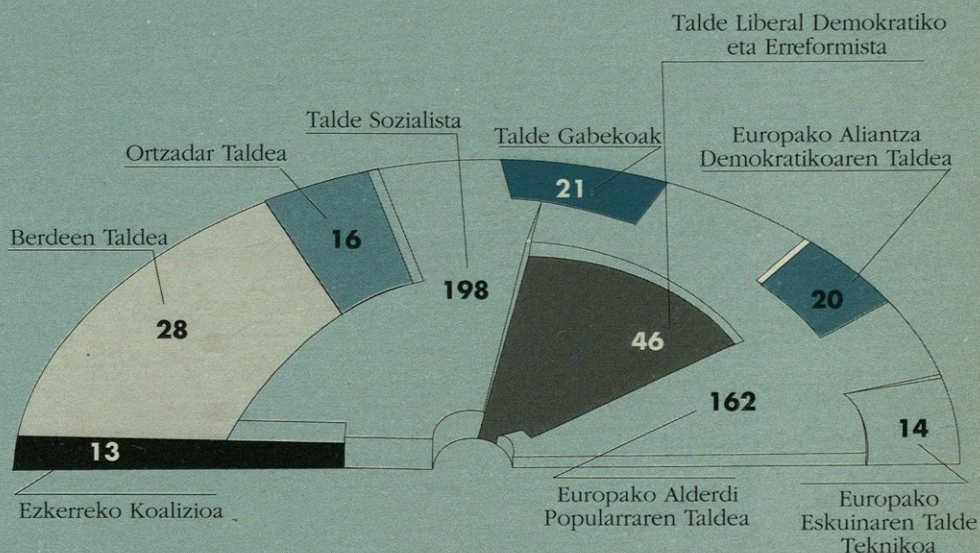
Gora-beherak sarritan jarraitu ondoren, oraingoan beirazko munstro haren erraiak barrutik ezagutuko nituen. Handia bai, baina ahula ere bai; izan ere, loizko erraldoi hau baita Europako Batasuneko erakunderik ahulena. Handi izateko eta legebiltzar normala izateko gogoia bai, eta noizean behin ahaleginak egin ere bai, baina oraindik Europako Legebiltzarrak lan ugari egin beharko ditu sinesgarritasuna bereganatzeko.

Etxe barneko hauteskundeak

Oste honetan burutuko direnetan, EBko herritarrek laugarrenez hautatuko dituzte europarlamentariak sufragio unibertsalez. Ostegunean, hilak 9, Danimarka, Irlanda, Holanda, Portugal eta Erresuma Batuan; eta igandean, hilak 12, gainerako estatuetan. 270 milioi pertsona boto eskubidea dute baina agintarien ohizko diskurtsu bero eta apainduz gain, Batasunaren egunerokotasunak ez du grina handiegirik pizten herritarren artean.

Langabezia, inflazioa, konbergentziarako prestakuntzak, Bosniako gerra, xenofobia eta arrazakeriaren edota faxismoaren hazkundeak burukomin franko ematen dizkiete estatu guztietako agintariei. Baina, moski, burokomin handiagoak oraindik batasunaren ondorioak jasan behar dituzten herritarrei. Alegia, etxe barruko arazoen bidezko dutela herritarren botoa. Munduko erakunde handi, konplexu eta botesuenetakoa dinbili-dan-

ESKAINUEN BANAKETA

ESKAINUEN BANAKETA ESTATUKA

	B	DAN	AL	GRE	ESP	FR	IRL	IT	LUX	HOL	POR	EB
Talde Sozialista	8	3	31	8	27	22	1	34	2	8	8	46
Europako Alderdi Popularraren taldea	7	4	32	10	17	12	4	27	3	10	3	33
Talde Liberal Demokratiko eta Erreformista	4	3	5	-	5	10	2	3	1	4	9	-
Berdeen Taldea	3	1	6	-	1	8	-	7	-	2	-	-
Europako Aliantza Demokratikoaren Taldea	-	-	-	1	2	11	6	-	-	-	-	-
Ortzadar Taldea	1	4	1	-	3	1	1	3	-	-	1	1
Europako Eskuinaren Talde Teknikoa	1	-	3	-	-	10	-	-	-	-	-	-
Ezkerreko Koalizioa	-	-	-	3	-	7	-	-	-	-	3	-
Talde Gabekoak	-	1	3	2	5	-	1	7	-	1	-	1
GUZTIRA	24	16	81	24	60	81	15	81	6	25	24	81

Europako Legebiltzarrak ez du legeak zuzenean egiteko ahalmenik. Batzordera eta Kontseilura proposamenak bidal ditzake eta, aldi berean, Batzordeak edo Kontseiluak bidalitako proposamenak onartu edota atzera bota behar ditu. Lege ahalmenik ez badu ere, Kontseiluak eta Batzordeak bere proposamenen % 50 inguru aurrera ateratu ohi dituzte.

Halaber, Kontseiluarekin batera, Europako Batasunaren aurrekontua egin eta ondoren onartu egiten du. Teorian Kontseilua eta Batzordea kontrolatzeko ahalmena dauka.

Mahastrichteko Itunak ahalmen handiagoak ematen dizkion arren, erabaki gune garrantzitsuena Kontseilua da. Bere erronka nagusia 1996koa da, orduan EBren egitura guztiak birmoldatuko dira eta Legebiltzarrak gutxienez Kontseiluak adina indar eduki gura du. Ondoren, erronka estatuetako legebiltzarrek adina botere izatea litzateke.

● Legebiltzarra 567 diputatuz osatua dago (aurreko legealdian 518).

● Legealdiak bost urteko iraupena du.

● Lehendakaria Egon Klepsch alemanana da.

● Hemeretzi batzordek osatzen dute.

● Legebiltzarraren idazkaritza nagusia Luxenburg dago, batzordeak Bruselan biltzen dira bi astez behin eta osoko bilkura Strasburgen.

● Bere funtzionamendu gastua 106.000 milioi pezetakoa (4.600 libera inguru) da.

Europako
Legebiltza-
rraren osoko
bilkurak
Frantziako
Strasburg hiri
ederrean egiten
dira hilero, aste
berekko bost
egunetan zehar.

Europako Legebiltzarraren hastapenetaraino

1950eko MAIATZAREN 9a. Alemaniako Errepublika Federalak, Frantzia, Italia, Belgika, Luxenburg eta Holandak Altzairua eta Ikatzaren Europako Komunitatea osatu zuten.

1952ko IRAILA. Altzairua eta Ikatzaren Europako Komunitatearen Legebiltzarre Batzarrea bildu zen Strasburgen.

1958ko MARTXOAREN 25a. Erromako Itunak sinatu eta Europako Ekonomi Elkartea sortu zen. Europako Legebiltzarra sortu eta martxoan lehenbiziz bildu zen Strasburgen eta 142 kidez osatua.

1973ko URTARRILAREN 1a. Erresuma Batua, Danimarka eta Irlandarekin seien Europa bederatzien Europa bihurtzen zen. Legebiltzarra estatuetakoko legebiltzarretako 198 kidez osatua geratu zen.

1974ko ABENDUA. Parisen egindako gailurrean bederlatzi estatu buruek Eu-

ropako Legebiltzarra sufragio unibertsalez hautatzea erabaki zuten.

1979ko IRAILAREN 7-10a. Europako Legebiltzarra lehenbiziz sufragio unibertsalez hautatu zen.

1979ko UZTAILAREN 17a. 410 diputatuek lehen osoko bilkura egin zuten Strasburgeko Europako Jauregian.

1981eko URTARRILA. Grezia Komunitateko hamargarren kide bihurtu zen eta legebiltzarra 434 kidez osatua.

1984ko EKAINAREN 14-17a. Legebiltzarrerako sufragio unibertsalez egindako bigarren hautaskundeak.

1986ko URTARRILAREN 1a. Espainia eta Portugalen sarrea. Legebiltzarrak 518 diputatu dauzka orain.

1989ko EKAINAREN 15-18a. Europako Legebiltzarreko hirugarren hauteskundeak.

balaka dabil bere lekua topatu ezinean, baikortasun baina etsipena dariola.

Erresuma Batuan, hautesleek kontserbatzaile gobernua eta konkretoki John Major lehen ministroa jipoitzeko erabiliko dituzte hauteskundeak. 1979ko hauteskundeetatik Alderdi Kontserbatzaileak etengabe galdu ditu eurodiputatuak eta oraingoan, azken udal hauteskundeetatik emaitzak errepikatuko dira, 87 eskainuetatik 12 berterik ez dituzte lortuko. Laboristek, ostera, 45etik 50ra Laborismoa, beraz, hain zorrotzekin abiatuko da datozen hauteskunde onkorretara.

Espainian ere, PPko Jose Maria Aznar ez da mende

BOTEREA EUROPAKO BATASUNEAN

EUROPAKO KONTSEILUA

Batasunaren irizpide politiko nagusiak zehazten ditu
Hamabi estatu edo gobernu buruez osatua
Atzerri ministroak
Batzordeko lehendakaria eta lehendakariordea

Hamabi estatu-
etako
legebiltzarrak

Interes pribatuak
Gobernuak
Batasuneko Interesak

Errekurtsioak
Sententziak

JUSTIZIA EPAIMAHAI

Hamairu epailez osatua.
Sei abokatu laguntzaile gisa

Akordio
Nagusiak

MINISTRO KONTSEILUA

Funtzio legegilea
Arlo bakoitzeko hamabi ministro
Atzerri arazoetako hamabi ministroak biltzen dira baina bildu daitezke baita beste arlo batzuetako ministroak ere

Erabaki-
kontrola

Erabaki-
kontrola

Proposamenak

EUROPAKO LEGEILTZARRA

Aholku funtzioa
Aurrekontua onartzen du
EB-ko herritarrak ordezkatzen ditu

Proposamenak

Erabaki-
kontrola

Erabakiak
Beteazleak

EUROPAKO BATZORDEA

Gobernuek izendatutako hemeretzi komisarioaz osatua
EBko funtzionarioak kontrolatzen ditu
Komunitatearen politika bateratuak bideratzen ditu
Ekimen legegilea du
Botere betearazlea du

DIRU KONTUEN EPAIMAHAI

Batasunaren
aurrekontuak kontrolatzen ditu

Sententziak
Errekurtsioak

Aholkulariak

ERREGIOEN BATZORDEA

BATZORDE EKONOMIKO SOZIALA

Europako Batasunaren botere eta erabakiguneak sare konplexu batez osatuak daude. Berez Europako Kontseilua da azken erabakigunea, eta teorikoki ildo politiko nagusiak eta Europako Batasunaren eguneroko funtzionamendutik at badago ere, praktikan berak agintzen du. Sei hilabetez behin biltzen da eta sei hilero estatu bakoitzak lehendakaritza hartzen du. Lehen ministro edo estatu-
buruek osatzen dute.

Europako Batasuneko gobernuak Europako Batzordea da, hots, botere betearazlea du eta lege proposame-

nak egiteko ahalmena. Europako Kontseilutik edo Ministroen Kontseilutik datozen aginduak aurrera eramane behar ditu. Estatuak izendatutako 17 komisariok osatua dago —Alemania, Frantzia, Erresuma Batua, Italia eta Espainiak bina eta gainerako estatuak bana) eta Jacques Delors da lehendakaria —urte amaieran utziko du—. EBren interes orokorraren zaindaria da, hitzarmenak eta EBren arauak gauzatzeaz gain, estatuak berauek betetzen dituzten zaindu behar du. Hogei batzorde dauzka eta 17.000tik gora

funtzionario. Kontseiluak ildo nagusiak azpimarratu ondoren, Ministroen Kontseiluak legeak egiten ditu, hori du zeregin nagusia. Batzordeak eta Legebiltzarrak proposatutakoak atzera ala aurrera ateratzea. Estatu-
etako Atzerri ministroek osatzen dute eta berak darama estatu-
en ordezkaritza Batasunean.

Azkenik, Justizia Epaitegia da EBren beste gune garrantzitsuetako bat. 13 epailek osatua, Batasunaren hitzarmenak eta legeriaren inguruan sortzen diren auziak erabakitzeaz arduratzen da.

gose txikiagoz abiatuko. Ustelkeria dela-eta azken hilabeteotan Felipe Gonzalez eta PSOEri emandako etengabeko eztenkaden ondoren, labankada hilkortarekin amaitu gurako luke kanpaina. Oraingoan, inkestaren arabera, hamar puntu

aurretik doa eta ezin dezake utzi pasoa ustelkeriak eta 12 urteko gobernu nekeak eskaintako aukera.

Berdintsu beste estatu askotan ere. Alemanian, urriaren 16an Bundestagerako (Alemaniako legebiltzarra) egingo diren hautes-

kunde orokorre guztiz baldintzatzen dituzte oraingoak. Urrian, 'germaniar hartza' —Kohl kantzalaria— eroriko omen da. Azken astera arte, adibidez, ia ez da Europako hauteskunde inkestarik atera, eta urrikoetarako etengabe

plazaratzen dira. Alemania EBko lokomotora da aspaldi, eta hauteskunde hauek, areago Alemania bien batasunaren ondoren, herritarrak EBrekiko sentitzen duten neke mailaren ispilu izan daitezke.

Frantzia ere 1995eko

Karmelo Landa HBko europarlamentaria eta ERC-ko Heribert Barrera Strasburgen, Europako hizkuntza gutxituei buruzko taldeko bilera batean.

lehendakaritzarako hauteskundeak izango dira begipuntuan. PSFk ez du arriskuan jartzen eskuinaren lehendakaritza, baina batetik eskuinaren batasun maila ikusi ahal izango da, eta bestetik Michel Rocarden-

lanak eskainitako fruituak heldu ote dauden ikusi ahal izango da. Datorren urteko lehendakaritzarako hauteskundeak Rocarden azken aukera izango dira seguruenik, eta alderdia etorkizunera begira ondo kokatua

utzi behar du. Italian ere, Silvio Berlusconiaren inguruan bildutako eskuinak bere eguneroko barne lurrikar baretzeko gai delako erakutsi beharko da. Batez ere Berlusconi eta Humberto Bossoren Lega Nord erakundeak arteko lehia ikusgarria izango da. Alderdi hauteskundeetan ezkerreko tuta aurkeztu bazen, oraingoan bakoitzak bere aldetik abiatu da: alderdi bakoitzak bere indarra neurtzeko gogoa ageri du baina, batez ere, PDS ezkerreko herra barik ezer erakutsi guri dabil.

Europako gainerako estatuetan gauzek antzerkieratik dute eta ez da alderdi bakoitzak handiegirik izango. Dena den, adibidez, politika izango da Danimarkan zer emaitza ateratzen diren ikustea, Mahastrihten aurka jardun dutenak Ituna burrutik lehertarazteko asmoz daude eta.

Aterako dira atera beharrekoak eta uztailean gutxi

Batasuneko arazoen burukomin gutxi sortzen dituzte herritarren artean.

Agintarien ohizko berriketa apainduetan izan ezik, EBk ez du grina handiegirik pizten herritarren artean

tiak Strasburgerantz, legealdiko lehenbiziko osoko bilakurari hasiera ematera. Errodi putatuen erdia aurreko legealdiko asperdura ezagutzaz abiatuko da, baina erdia Legebiltzarrak

edo —kasuan kasu— oraindik gehiago itzali guran.

Edinburgheko Europako Kontseiluan erabaki zen moduan, orain Legebiltzarraren 49 diputatu gehiago izango dira. Batasunarekin Alemaniak 18 milioi pertsona gehiago ditu eta gehi-kuntza horretatik eskainu

gehienak beretzat izango dira. Diputatu gehiago bai-na lana ere gehiago izango dute, 1996an, datorren ur-tean Norvegia, Suedia, Fin-landia eta Austria Batasu-nera sartu ondoren, era-kunde erreformari ekingo baitzaio.

Maastrichteko Itunak ahula den Legebiltzarra in-

dartu zuen, apur bat. Baina Legebiltzarraren benetako erronka 1996koa da. Ordu-rako, EBk ekialdeko herri sozialista ohiak barruan nola egokitu pentsatu be-harko du, 2000. urterako barruan izango direla pen-tsatzan baita. Legealdi ho-netan Batzordeko lehenda-karia eta komisarioen onar-

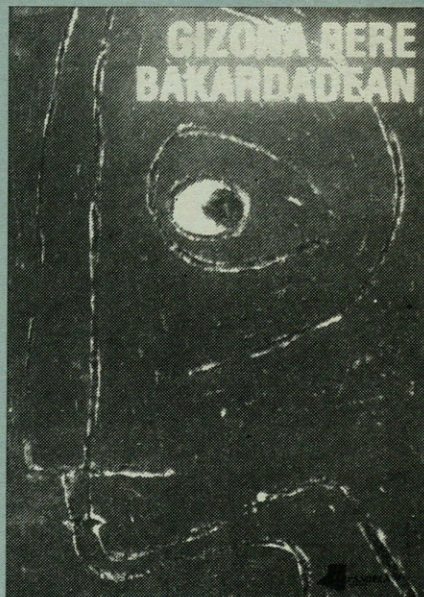
pena Legebiltzarraren esku izango da. 1996 ondoren Batzordeak zein Ministroen Kontseiluak adina indar eduki gura du. Orain arteko bere legitimazio lana ikusi-rik, ez du lan makala izango. Behintzat benetako legebil-tzarra izan gura badu.

Xabier Letona

EGIN ZAITEZ ORAIN HARPIDEDUN EZ GALDU AUKERA HAU!

Orain harpidedun
eginez gero,
B.Atxagaren
azken liburua ala
Txirri, Mirri eta
Txiribitonen
konpakto berria
eskuratu ahal
izango duzu.
Zeuk aukeratu
gustoko duzuna,
dagokion
laukitxoan X bat
jarriaz

"GIZONA BERE BAKARDADEAN"
BERNARDO ATXAGA

"JOLASEAN, ZE ARRAIO!!!"
TXIRRI MIRRI ETA TXIRIBITON

KIOSKOAN

BAINO

%20 MERKEAGO

HARPIDETZA TXARTELA

☎ (943) 37 15 45

FAXA: (943) 36 10 48

IZENA _____

1. DEITURA _____

2. DEITURA _____

HELBIDE _____

TFNOA _____

HERRIA _____

KOD POSTALA _____

HERRIALDEA _____

BANKU EDO AURREZKI KUTXA _____

SUKURTS. HELBIDEA _____

SUKURTS. ZKA. _____

KONTUAREN ZENBAKIA _____

HARPIDETZA SARIAK
(BEZ barne)
Hego Euskal Herria
10.900 pzta
Ipar Euskal Herria
685 libera
Espainia 10.900 pzta
Beste Atzerriak
14.250 pzta
Airez 22.500 pzta

ARGIA: Zirkuitu ibilbidea 1 eta 2

LASARTE-ORIA 20160

HISTORIA ETA GERO

■ TAIWANEKO DIPUTATUEN OHIZKO BORROKAK

BENO, ez dugu esango astero gertatzen direnik, baina sarri bai. Estatistikan sartuz gero, Taiwaneko legebiltzarkideek munduko diputatuen arteko ukabilkada eta ostikada errekorra izango dute. Azken honetan gobernuan dagoen Alderdi Nazionalistako diputatu bat eta oposizioko Alderdi Demokratiko Progresistako beste batek muturrekoka ekin zioten osoko bilkura erdian. Orain arte taiwandarrak enpresa eta diru munduan trebeak direla erakutsi dute. Ikuskizun moduan planteatuz gero, akaso borroka hauei ere etekina aterako liekete.

■ MENEM-EN GOBERNUA TXIROTASUNETIK AT

ARGINAN langile koalifikatu batek 130.000 bat mila pezeta (5.400 libera inguru) irabazten ditu hilero.

Carlos Menem lehendakariak 286.000 pezeta inguru irabazten zituen eta bere ministroek 240.000 pezeta inguru. Orain, bat-bateko eta bere kabuz hartutako erabakian, gobernuak beren soldatak hirukoiztea erabaki du. Erabilitako atxakia 1991tik soldatak igo barik zeudela izan da. Akaso egia izango da, baina herritarrek ezin izango dute berdina egin.

■ LAPURRETA BITXIA

ZZALANTZA barik, egunero ez da horrelakorik gertatzen. Noiz ikusi izan da elbarritu bat banketxe batean lapurtzen. Frantziako Marsellan iragan asteen. Elbarritua bere gupil aulkian heldu zen banketxearen aurrera, arrastaka sartu barrura eta laban bat eskuan eta poltsa bat bestean, diru guztia ematen ez bazioten poltsak zeukan lehergailua eztandaraziko zuela mehatxu egin zuen. 30.000 libera eman zizkieten (700.000 pezeta inguru) eta lasai asko atera zen, berriro ere arrastaka. Atera bai, baina Poliziak harrapatu ere berehala harrapatu zuen.

E L E M E L E

«Inor ez da nabiaezkoa eta dagoeneko nik atsedena behar dut. Nik alde egitean ez da ezer gertatuko, tresna legal eta politiko guztiak borrela izan dadin jarri ditugu eta».

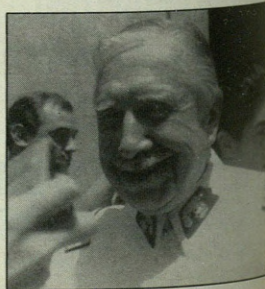
Fidel Castro, Kubako estatuburua.

«Kim II.ak bomba atomikoa edo berau egiteko abalmenik ez duela erakutsi behar du».

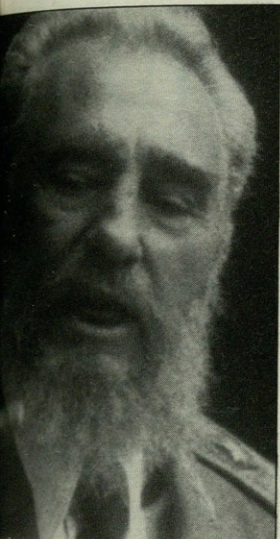
Kim Young Sam, Hego Koreako lehendakaria.

«Komunistak eta sozialistak deitzen diren horiek oraindik nire atzetik dabiltza, eta nire buruari zergatik ote den galdetzen diot. Zuri esaten dudanean beltz diote eta beltz diodanean zuri».

Augusto Pinochet, Txileko Armadako goreneko buruzagia.

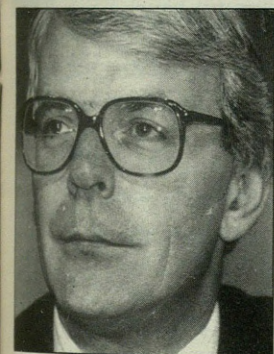

O I H A R T Z U N A K

HUMBERTO ORTEGAK FSLN UTZIKO DU

DUELA gutxi Violeta Chamorro lehendakariak, datorren urte hasieran Humberto Ortégak armadako buruzagitza utziko zuela jakinarazi zuen. Ortégak erabakia onartu eta orain, FSLN utziko duela iragarri du, alderdiaren alde bietan bere aurka dagoen jendea ei du eta. Zurrumurruen arabera, Humberto Ortégak, orain FSLNko idazkaritza nagusian jarraitzeko hautatua izan den Daniel Ortégaren anaia, beste alderdi bat sortuko luke datorren 1996ko hauteskundetarako. Berak ukatu egin du hori, eta hainbat pertsonaia ospetsurekin egindako bilerak, «herria hondoratu ez dadin, urteetan bildutako esperientziarekin zenbait arazori neurri zehatzak jartzeko» izan direla azaldu du.

«Inoiz ez dut pentsatu Europak arazo guztietan bat bailitzan jokatu behar duenik».

John Major, Erresuma Batuko lehen ministroa.

TXIROAK GERO ETA TXIROAGO, ETA ALDERANTZIZ

EZ da gauza berririk esaten honekin, baina behin eta berriro entzuten diren elkartasuna eta beste hainbat baloreri buruzko berriketaldiak bertan behera uzten ditu berriro ere. NBERen ardurapean egindako 1994eko Giza Garapenari buruzko txostenaren arabera, herri garatuek dagoeneko 30 urteko aurrerapena eramaten diete herri txiroei. Kanadak bizimaila handiena du eta Guineak txikiena. Baina txostenak ez ditu estatuen arteko egoera bakarrik neurtzen, estatuetako barne desorekak ere neurtzen ditu. 1993an, adibidez, Chiapas eta Mexikoko gainerako eskualdeetako bizimaila desberdintasun ikaragarria azaltzen zuen. Neurketen errealitatearen berri ematen digute, baina zertarako egin neurketak gero konponketara jo beharrean txarrera eginen bada?

«Klase abulekin kezka berezia agertu zuen eta hori inork ezingo dio Francori kendu. Beste gauza bat da askatasunik egotea edo ez, eta nik ez nuen garai hori bizi».

Mercedes de la Merced Espainiako PPko Europarako 3. hautagaia eta Madrileko zinegotzia.

«Tutsiak, adimena eurek bakarrik dutela pentsatzen duen jendea dira».

Jean Kambanda, Ruandako lehen ministroa.

Ibercorpen euskal bezeroak

Duela gutxi «El Mundo» egunkariak argitaratutako Manuel de la Concharen bezeroen zerrendan hiru euskal enpresa garrantzitsu agertu dira. Banif eta Banif Extranjero, Norgestion eta Fineco.

AURREKO asteetan «El Mundo» egunkariak Ibercorp auziaren inguruan argitaratutako Manuel de la Concha bezeroen zerrendan hiru euskal enpresa agertu dira. Espainiako Bankuaren sindiko ohiak kontu hauek babestuta zituen 1etik 8raino zihoazen segurtasun neurriekin. Ibercorp Bolsa-ren zerren-

da honetan Banif-ek (Inbertsio Finantzarien Bankua) bi kontu zituen, lehenengoa 43107D1 Banif SAren izenean eta 1 segurtasun neurriz babestua eta bigarrena 431088WG Banif-Extranjeroen izenean, 3. mailako segurtasunarekin. Bigarren enpresa Fineco SA dugu, 4320025 kontu zenbakiduna. Bilbon kokatutako ba-

loreen agentzia honek 6. segurtasun maila du. Eta azkenik, eta finantzen munduan harridura sortu duen Norgestion inbertsio enpresa dugu 43108CM kontuarekin, 3. mailako segurtasun neurriekin.

ARGIAK itaundutako iturri fidagarrien arabera, Banif eta Norgestion dira De la Concharekin harreman gehien zituzten enpresak. Argitaratu diren kontu hauek ez zituzten diru mugimendu handiak. Banifen kasuan adibidez, kontuaren batez besteko saldoa 200 milioi pezetakoa (8,5 milioi libera inguru) zen eta Norges-

tion-ek kontu honekin egindako operazioak ez ziren 100 milioi pezetatik gorakoak. Hala ere, gure informazioaren arabera, kontu hauek estalki bezala erabiltzen omen ziren beste operazio handiagoak egiteko edo operazio hauen osagarri bezala eta, noski, diru kopuru hauek baino gehiago mugitzen zituztenak.

Gainera, Banifek baditu aurretikoak, Garcia Egozteaga, Eusko Jaurlaritzako lehendakariorde ohiaren (1985-89), zuzendaritzapean zegoenean Espainiako Bankuak zenbait irregulartasun aurkitu baitzituen ■

DIRUAREN HOTSA

**J.M.
GOGORZA**

LANGABEZIAREN kopuruak gora egiten duten bakoitzean —eta hori jarraian dabil azken urteotan— argibide gisa ematen diren 'arrazioen' artean, garapen bidean abiadura hartzen saiatzen ari diren ekonomiak *dumping sozialari* esker egiten duten konpetentzia jasanezina aipatzen da lehenengo lekuetan. Mendebaldearen bildur guztiak irabiatzen dituen esaldi ulerkaitez honek badirudi baduela estatu edo nazio batetako jarduera sozial kontrajarriak adostasunera bultzatzeko ahalmena. Izan ere, estatu aberatsen interesak eta kontzientzia, hain urrundua gehienetan, uztartzen ditu eta konponbide moral batetara eramaten.

Politikari, enpresari nahiz sindikalista bat etorriko dira zurikeria borobiltzen: guztiok agertuko dira kezkatuak Hirugarren Munduko

Dumping soziala

langileriaren egoera negargarriaren aurrean, eta kezka horren izenean eskatuko dute ekonomia hoietatik datozen produktoak *tasa sozial* batez kargatuak izan daitezela. Izkutuan geldituko da egonezin moralak hau protekzionismo mota berri baten aitzakia baino ez dela.

Nazioarteko Diru Fondoaren zuzendariak, Michel Camdessus berak, zioen orain dela gutxi oso mugatua dela enpleguaren galera European soldata baxuak dituztenen ekonomien konpetentziaren ondorioz. Beraz, nazioarteko ekonomian ematen diren mugimenduek badituzte eragingarri garrantzitsuagoak, multinazionalen eskutik adibidez, pobreziatik ezin irten dabil-tzan estatuei, eta batez ere bertako langileei, bizkarreratzeko gure etxean konpontzeko gauza ez garen arazoaren errua.

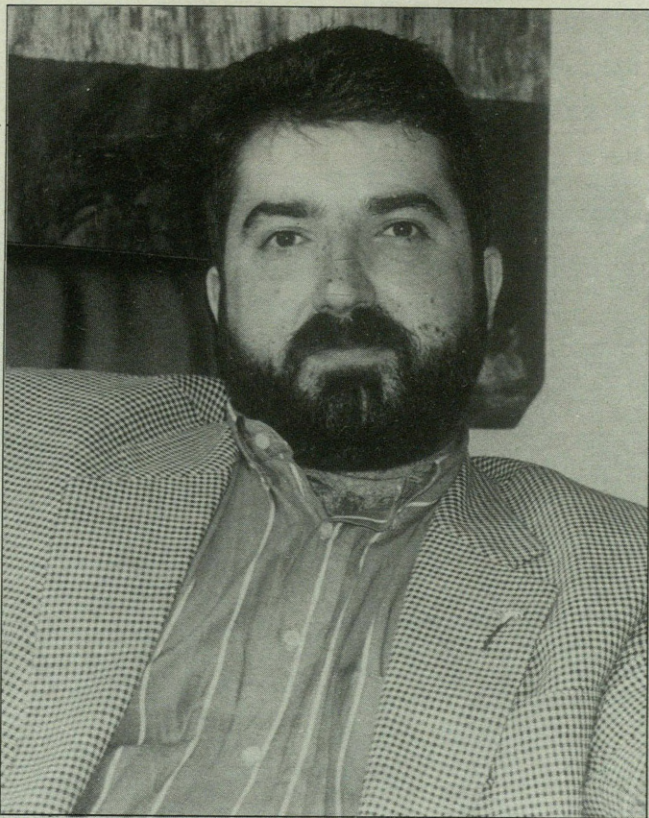
Lande Martin, Euskal Moda elkarteko lehendakaria

«Konfekzioaren % 78 EAEko mugetatik kanpo egiten dugu»

Modaren industriak ez du inoiz indar handirik izan gure BPGn. Berpizte eta antolaketa prozesuan dabil orain eremu hau. Antolaketa hau Euskal Moda elkartearen ondorioa dugu, Lande Martinek azaldu digun bezala.

ARGIA. Orain arte modaren sektorea nabiko sakabanatuta aritu da. Elkarte batean bainbat fabrikatzaile biltzeak fruituak eman al ditu?

LANDE MARTIN. Bai, batez ere promozio lanetan, eta honek noski fakturazioa eragin du. Hainbat azoka eta festetan parte hartu dugu, Valentzian, Madrilen, Parisen, eta abar. 1991n sortu

Euskal Modaren fakturazioa 51.000 milioira heldu zen iaz.

zenez geroztik, elkarteak gure produktua, euskal moda ezagutzera emateko oso tresna baliagarria izan da, eta 47 fabrikatzaile txiki eta handi bildu ditugu. Azken urteko sektorearen fakturazioa, adibidez,

51.000 milioi pezetakoa izan da; ez da kopuru makala. Honek lanpostuak eta aberastasuna sortzen ditu eta horregatik ere euskal erakundeek laguntza jaso dugu, batez ere Bizkaiko Diputazioarena. Asko animatu

gaitu elkarteak aurrera ateratzeko.

A. Hala ere, sortutako aberastasun gehiena Euskal herritik kanpora gelditzen da, konfekzioaren % 75 ingurugure mugetatik kanpo egiten delako.

L.M. % 78ra ere helduko da. Fabrikatzaile eta diseinatzaileek produktua sortzen dute, baina hauen konfekzioa Portugalen, Marokon eta Galizian eta Asturiasen egiten da. Guztira 10.000 bat langile izango dira euskal modaren industriari esker bizi direnak EAetik kanpo. Hemen ez dago azpiegiturarik, hemengo eskulana oso garestia delako. Hala ere, gure helburuetako bat azpiegitura hori bultzatzea da. Dagoeneko egin dira saio batzuk eta Jazkiran Koop-ek zazpi bat tailer hedatu ditu Gipuzkoan eta Bizkaian, eta beste hiru egiteko asmoa du. Dena den, oso zaila da konfekzio horren erdia ere Euskal Herrira ekartzea.

A. Non saltzen da euskal moda?

L.M. Espainiako iparraldean beti izan dugu oso ospe ona. Tunisia, Marokko, Suitza, Alemania eta Belgikan. Harrigarria da zenbat saltzen dugun Belgikan.

A. Nola dakusazu sektorearen etorkizuna?

L.M. Ondo, eta krisi egoera honetan zaila da hori esatea, baina uste dut bide egokian gaudela eta hori ez da gutxi.

Myriam Gartzia

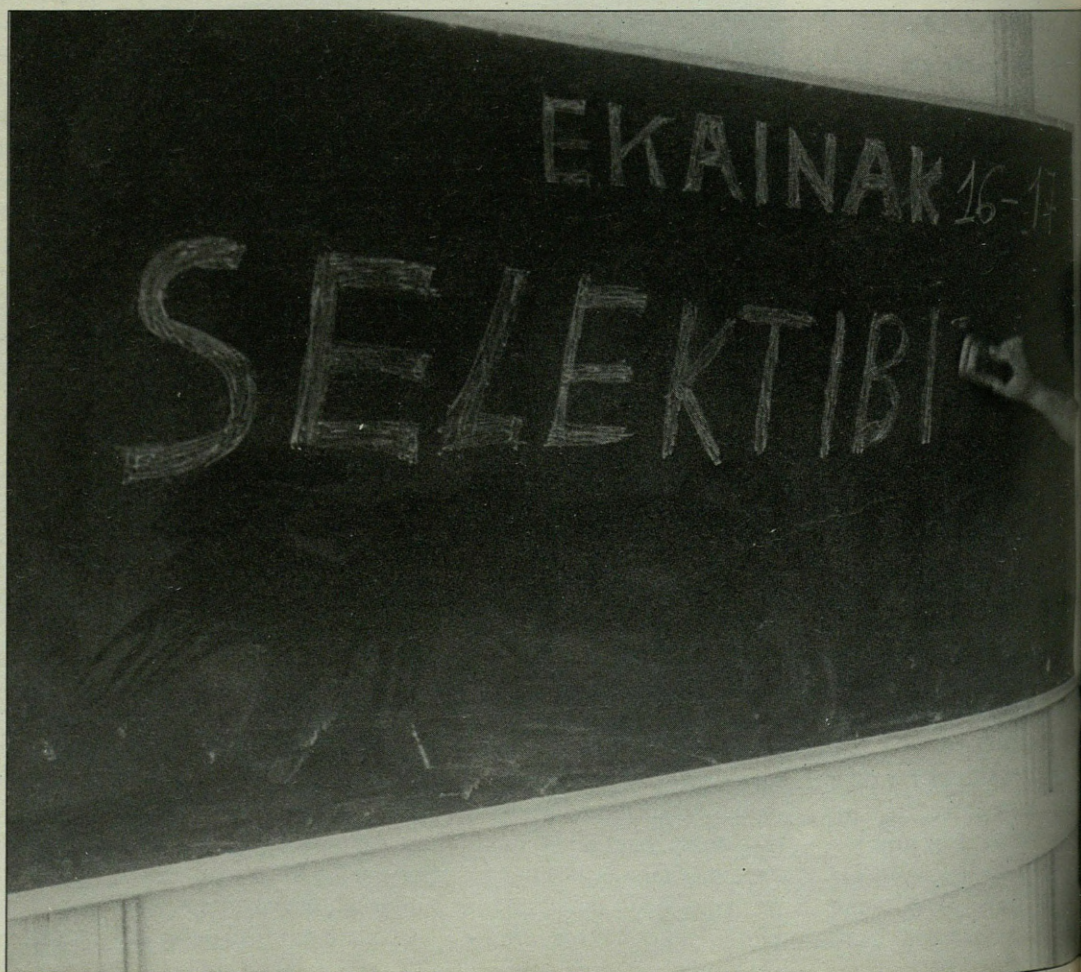
IRAKASLEEN SELEKTIBITATEA

Urteroko kontua da, baina urteak joan urteak etorri, ekaina UBI amaitu berria duten ikasleen amesgaizto bilakatzen da. Irakaskuntza ertaina atzean utzi eta unibertsitatera joan nahi dutenek derrigorrez gainditu beharreko hesia. Azken uneko presak, gaupasak... Ikasketa luzeak azterketa baten menpe. Baina badira beraiekin urduritzen direnak. Euren ikasle lanen epaileak izan diren irakasleak.

BI egun. Eskolaurrean hasitako prozesua laburbildu eta etorkizuneko ateak irekitzeko. Hamabost egun, ekainaren 16 eta 17an datorren azterketan sartuko denari azken gainbegirada botatzeko. Ikasle batek baino gehiagok ateratzen ditu ekainaren 16 eta 17rako gertatzen diren egunen kontuak.

Baina atzeranzko kontua ez dute beraiek bakarrik egiten. Azken lau urteetan epaile izan dituzten irakasleek ere urduritasunez bizi dituzte bi egunen prestaketa lanak. *Zoramen bolada da. Selektibitatea prestatu behar dutenen artean. Psikologo, botilero lana egin behar izaten da pixka bat. Jendea lasaitu dadin. Es-*

Ikasleen
selektibitate
azterketa
gertutik
jarraitzen dute
irakasleek.
Batzuk, gainera,
ados dira euren
ikasleekin
azterketa
honen zentzu
eskasia
azpimarraz-
tzean.
Argazkian ageri
den Iñaki
Murua honen
adibide garbia
da, eta ez dira
urrun agertzen
kontsultatu
ditugun beste
hainbat.

tatistikak aipatu, kristo guztiak gainditzan duela esan... Baina lan horretaz gain, programa bete behar da, aldeaz aurretik ikasia izan dezaten eror daitekeen galdara. Eta programa hori betetzea ez da batere erraz-leak.

Gerardo Markuleta, euskara irakaslea, ados da berarekin: «Sistema bezala, ez zait sekula gustatu. Baldintzatu egiten ditu erabat, UBI n batez ere, programak eta klaseak emateko modua. Irakasleak beldurtuta egoten dira. Urtetik urtera egiten diren aldaketek ez baitute batere errazten klaseak ematea».

Elkartasun kutsuz mintzatu zaizkigu, beste asko-

ren antzera, beraiek ere ikasle izanak direlako edo. Otamendi, adibidez, selektibitatearen aurka agertu zen ikasle garaian: «Diskriminatzailea da. Unibertsitateak dakarren mundu basatiaren ataria erakusteko edo. Bere garaian horren aurka joan ginen, eta egun selektibitate anitzak sortzen ari dira. Berez, erraztu egin da azterketa, baina aurretik zentroan bertan planteatzen da selektibitate bat, nor bidali eta nor ez erabakitzeke. Selektibitate bertan ere gaien hierarkia bat sortzen da».

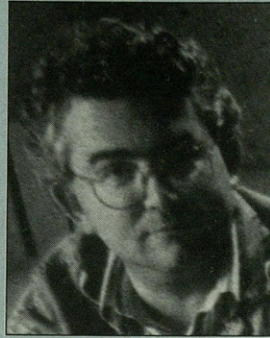
Zorte kontua

Bada ikasleen egoera hain larria ikusten ez duenik, Txema Vitoria «Txiribiton»en hitzek adierazten duten bezala: «Selektibitatea oztopo bat da, baina beti esan dut zorte kontua dela gebienez; baina negatiboki, merezi dutenek baino gehiagok gainditzan dutela uste baitut».

Hala ere, hori ez da aitzakia, Vitoriaren ustez, selektibitatea oso gaizki antolatuta dagoela esateko: «Egun bitan horrelako astakeria bat egitea gebiegizkoa da. Horren emaitza da jendeak UBI amaitzean lortutako batez besteko nota baino puntu bat gutxiago lortzen duela, estatistiken arabera, selektibitatean».

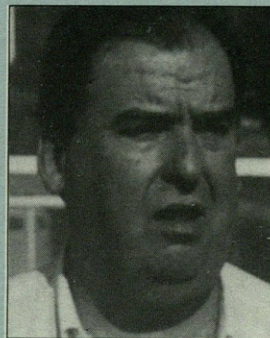
Azterketa formula hau egokiena ez dela esatea ez da nahikoa, ordea, Balerdi Balerdi musika taldeko abeslaria eta Literatura irakaslea den Toño Murorentzat: «Egunoa gaizki ikusten dut, baina ez dakit horri zer irtenbide eman dakiokeen. Fakultateek, batez ere pribatuak, egiten dute jada beste sarrera azterketa bat, askoz ere arrazoizkoagoa

IKASLE BIHURRI HAIEK

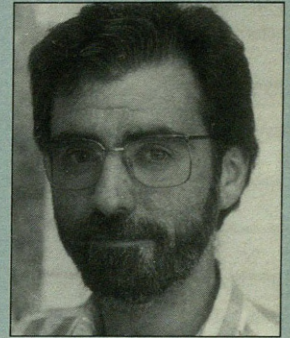

Izena: **TOÑO MURO**

(Iruñea). Adina: **39 urte**. Ogibidea: **Literatura Garaikideko irakaslea** (Iruñea). **Balerdi Balerdi musika taldeko kantaria**. Ikasle oroitzapenak: «Nire garaian PREU egiten zen, ez egungo selektibitatea. Iruñetik Zaragozara joan behar izan genuen azterketa egitera, eta nabiko gaizki pasatu nuen, ekainean ez gainditzegatik irailen errepikatu behar izan nuelako. Historia zen gustukoan nuen ikasgaia. Gorroto gehien niena? Matematika eta Fisika. Laguntzaxo bat ere asmatu behar zen batzuetan».

Izena: **TXEMA VITORIA**. (Deba). Adina: **51 urte**. Ogibidea: **Matematika irakaslea** (Donostia). **Txiribiton pailazoa**. Ikasle oroitzapenak: «PREU Valladoliden egin behar izan nuen. Eta gainera irakasle nabiko zaharrak, txarrak eta arraroak izan nituen. Oso gaizki pasatu nuen. Nireak ziren ikasgaien azterketak, Matematikarena, adibidez, ez nituen gainditu inondik ere. Irailen ere huts egin nuen berriro, eta errepikatu egin behar izan nuen. Gure garaian poxpolo kaxak agertu ziren, eta hori eta Rotringaren laguntzaz, azterketa bat baino gehiago gainditzeko aukera izan nuen».

Izena: **GERARDO MARKULETA** (Oñati). Adina: **30 urte**.

Ogibidea: **Euskara irakaslea** (Gasteiz). **Idazlea**. Ikasle oroitzapenak: «Selektibitatea egin nuen. Letra adarretik. Ertainen nota onak atera nituen arren, azken azterketa hau oso larri igaro nuen. Oso urduri nengoen, eta zeharo zaila iruditzen zitzaidan. Baina gero, ez zen hainbesterako. Donostiara egun pare bat pasatzera joateko aitzakia ere bazen. Gogoan dut nola ikasle asko pelikula berde-aren bat ikustera joaten ziren. Nire urtekoak 'Emmanuelle' ikustera joan ziren».

Izena: **JEAN LOUIS DAVANT** (Urrutxo). Adina: **58 urte**. Ogibidea: **Nekazaritza irakaslea** (Hazparne). **Euskaltzaina**. Ikasle oroitzapenak: «Ingeniaritza eskolan sartzeko egin behar izan nuen azterketa gogor bat. Garai bariantan normalizat jotzen zen, eta protesta gutxi zen, baina biru egun aritu nintzen idatzizko azterketa egiten, beste bat abozkoa egiteko. Batxilergoa gustura eman nuen. Ez zen egungo egoera. Errepublika osoan, nire garaian, batxilergoa igarotzen genuenak 70.000ren bat ikasle izango ginen, eta egun hamar bider gehiago. Lehiaketa ez zen bain basatia».

Iñaki Murua, Ordiziako Lanbide Heziketa Eskolako irakaslea:

«Selektibitateak euskararen gaiari garrantzia kentzen dio erabat»

ARGIA. Euskarako klaseak ematen dituzu. Selektibitatean zer nolako tratamendua jasotzen du gure bizkuntzak?

IÑAKI MURUA. Azterketa euskaraz egin daiteke, berez, Hego Euskal Herrian behintzat. Hala ere, selektibitatearekin izugarrizko injuntzia egiten dela uste dut. Azterketa bera jartzen baitzaie erdaldunei, nahiz Beredukoei, nahiz D eredukoei. Horrela, ikastolan bizitza guztia pasatu duen bati A ereduari ikasi duenari jarriko dioten azterketa bera emango diote. Ez da zuzena. Gainera, euskarari, gai bezala, garrantzia erabat kentzen

diote, erdaldunentzat pentsatutako azterketa egin behar baitute euskaldunek. Ez dakit noiz izan behar duen euskarak paretotasun bat besteekiko. Euskara maila baxuena eskatzen da.

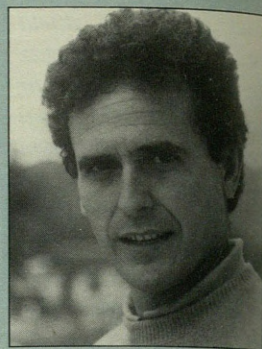
A. Zer deritzozu selektibitateaz formula bezala?

I.M. Oraindik ez dakit zertarako den. Irakaskuntzak, ikasi nahi duenarentzat ateak irekiak izan behar harko lituzkeela uste dut. Gure ikuspegitik, nahiko arazo dugu jendeak ikasi nahi ez duelako, eta ez du zentzurik nahi horri aukerarik ez ematea. Hemen ez dute Hirugarren Munduko estatu bat garenik esaten,

baina hori atzerapen handiena dela uste dut. Ateak herstea da, eta berez, eskoletan jende dexenteri hersten zaizkio. Erdiek gaintzen baldin badute UBI, eta gero erdi horri ere murrizketa ezartzen baldin bazaio selektibitatearekin, pentsa ezazu.

A. Zein giro sumatzen duzu azken txanpa garaian?

I.M. Hemen, zoritxarrez, lanbide eskolako ikasle gutxi izaten du unibertsitatean beretzako tokia duen usterik. Orduan, arazoa guretzat handiagoa da, jendea unibertsitate ikasketak egiteko gai dela konbentzitzea, eta horre-

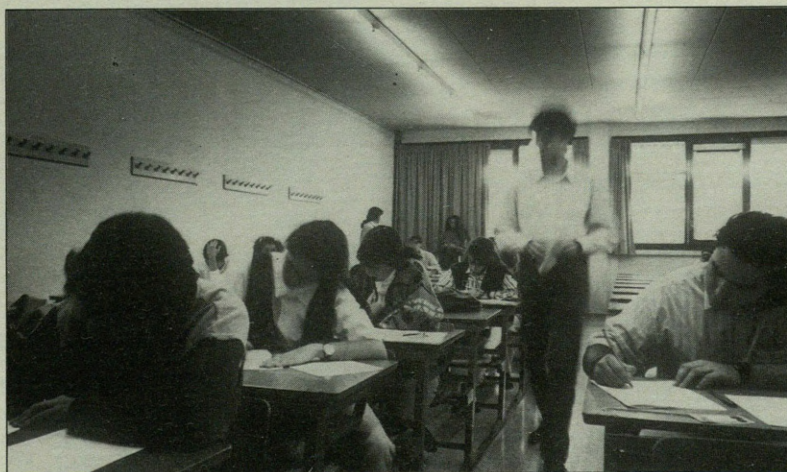

tarako selektibitatea egitea ezinbestekoa dela.

A. Selektibitatea kenduz gero, zer?

I.M. Ikastetxe berak askoz ere egokiago neur dezake ikasle baten heldutasuna, lau urtez ibili delako bertan. Bi egunetan egindako azterketak ezin du hori neurtu. Eskola bakoitzak nahiko irizpide zorrotzez jokatzeko du, beste oztopo bat jartzeko gainera.

Ipar Euskal Herrian ez da selektibitate azterketarik. Unibertsitate eskoletan bertan egin behar duzu sarrera azterketa.

behar izaten dute. Erizantza, Kazetaritza, Ingeniaritza... egin nahi dutenak azterketa bat gaintitu behar dute.

Jean Louis Davant, lanbide heziketako nekazari eskola batean irakasle lanetan aritzen dena, Ipar Euskal Herriko ikastoletan bigarren zikloko ikasleen egoeraz kezkatu agertzen da: «Bigarren ziklora igarotzeko gaintitu behar den azterketa euskaraz egiten ez dute uzten, egun hamabost urte dituztenei, eta hemendik gutxira, ziklo hori amaitu eta unibertsitate eskolaren batera joan nahi baldin badute, euskaraz ezin izango dute egin azterketa, legeak ez duelako uzten. Ez dut uste epe labur-eremuan hori aldatzeko asmo handiegirik dutenik frantses agintariak, gainera. Mota guztietako kezkak beraz.

ikusten dudana, askoz ere zehatzagoa baita, gazteak ikasi nahi duenari egokitzten dena». Bere hitzak Markuleta eta Vitoriarenekin bat datoz.

Hauek aipaturikoaren antzeko zerbait dute Ipar Euskal Herriko ikasleek. Unibertsitatean sartzeko ez da berez eragozpenik, baina unibertsitate eskoletan ikasle lege sartu ahal izateko, azterketa bat gaintitu

Amagoia |ban

185.000 TONA LUR ZIKIN

Hauxe da Nerbioiren ibar bietan lindanoak kutsaturik dagoen lur kopurua. 185.000 tona lur. Une honetan 28 lindano zabortegi daude eskualdeotan. Minbizia eragin dezake, urak eta lurrak kutsatu ditu azken 20 urteetan, segurtasun eta kontrolik gabe hedatu da... Irtenbide bezala bi segurtasunezko kaiola aurrikusi dira HCHa gordetzeko. Ez da hor bukatuko auzia.

LINDANO. Hexakloroziklobexanoaren gamma isomeroa (HCH), intsektizida moduan erabilia. Iren-tsiz edo ikutuz gero, oso toxikoa. Honelaxe defini-

tzen du hiztegiak lindanoa. Produktua orain arte nekazaritza mailan oso erabilia izan da intsektizida moduan, minbizia eragin dezake eta 1987ra arte Euskal

Autonomi Elkartearen produktua izan da.

Gatozen, baina, 50eko hamarkadara. 1952an Nexana Quimicas eta 1953an Bilbao Chemicals Asuan eta

Barakaldon lekutu ziren lindanoaren produkzioari ekiteko. Ordudanik 1987ra arte Euskal Herrian pestizida hau produzitu da, ekoizten zen lindano tona bakoitzeko 9 tona hondakin produzitzen zirela.

Gaur egun, Nerbioiren ibarretan 185.000 tona lur kutsaturik aurkitu dira kontrolatu gabeko 28 zabortegitan eta beste 5.000 tona lindano huts Lutzana-ko Bilbao Chemical lante-

Argazkian
Sondika
aireportuko
lindano
zabortegia
dugu. Eredu
honetan
hainbat
animalia bizi
eta elikatzen
dira. Honen
ondorioz, oso
posible da gure
esku eta
mahaietara
heltzea,
dakarren
arriskuarekin.

Raul Fernandez, lhobeko zuzendaria

«Europako segurtasun neurri handienak dituzte albeoloek»

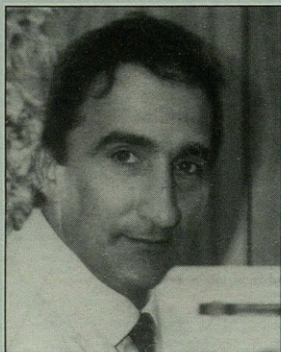
ARGIA. Lurrarekin nahastuta dagoen lindanoa gordetzeko bi segurtasun kaiola aurrikusten dira. Hauek dira arazo bonek dituen irtenbide bakarra?

RAUL FERNANDEZ.

Egia esan, nahiko harro gaude hartu diren neurriez. Urte asko eman ditugu lan honetan eta emaitzak onak direla esango nuke.

A. Zeintzuk dira hauen ezaugarri teknikoak?

R.F. Ibaizabalen erribera bietan kokatuko ditugu, bertan baitaude lindano zabortegiak. Lehenengoa Sondikako aireportuaren inguruan kokatuko da eta piramide itxura izango du. Bigarrena Ortuella edota Gallarta inguruan lekutuko dugu, ibar eskuinean. Oraindik ez dugu kokapen zehatza, baina metzaldean

egingo dugu. Biak Europa mailan egindako segurtasun neurri handienak izango dituzte, aitzindariak gara. Fibra bereziak erabiliko ditugu kaiolok egiteko eta hauek segurtasun eta kontrol neurri handiak izango dituzte.

A. Europako Batasuneko erakundeetan salaketa aurkeztu duzue, hondakin hauek utzi dituzten Alemaniako bi enpresa hauen aurka. Zein izan

da hauen erantzuna? Segurtasun albeoloak finantzatzeko dituzte?

R.F. Dirua ez da arazoa, albeolo hauek eraikitzeke badaukagu diru nahikorik. Baina salaketa hau jartzeko orduan gure asmoa Europako Batasunean eragina izatea zen. Hala ere, herritarrek ez dute zertan ordaindu behar Alemaniako enpresa hauek sortutako arazo bat.

A. Albeoloak noiz arte mantenduko dira?

R.F. Lurrarekin nahastuta dagoen lindanoa tratatzeko sistema bat aurkitzen den arte; 10, 15, 20 urte izan daitezke, baina ez da beste irtenbiderik. Une honetan 5.000 tona lindano huts tratatuko ditugu BCDarekin, baina lurrarekin nahastuta dagoenak ez du beste konponbiderik.

gian. Urte hauetan ura, lurra eta bertan bizi diren animalia eta pertsonen kaltetan, lindanoa kontrolik gabe eta premiazkoak diren segurtasun neurriak gabe hedatu eta metatuz joan da.

Aurkitu izan diren 5.000 tona lindano huts deusezteko Estatu Batuetatik inportatutako BCD sistema—lindanoa deusezteko sistema termikoa—iraultzailea erabiliko da, oraingoz emaitza onak eman dituena. Baina auzi honen arazo larriena jada lurrarekin nahastuta dauden 85.000 tona lindano dira—lehen aipatutako 185.000 tona lur—hauek birziklatzeko behar den dirutza 27.800 milioi pezetara (miliar bat lineratinguru) heltzen baita.

Multinazionalen eragina

Enpresa hauen jarduerak 100.000 tona HCH-hondakin sortu ditu azken hiru hamarkadetan, nazioarte

mailako erakunde desberdinen arabera lindanoa pestizida arriskutsuenetakoa izanik. Baina egoera honen erantzuleen bila Alemaniara jo behar dugu, Ihobek egin-dako ikerketen arabera, Nexana SAko jabea Boehringer Merck multinazionala baita. Nahiz eta bi enpresa hauek teorikoki independenteak izan, ikerketak hainbat pertsonaren izen-deiturak aurkitu ditu bi enpreson administrazio kontseiluetan. Joera hau oso

■ Kutsadura honen erantzuleen bila Alemaniara jo behar dugu, Boehringer Merck multinazionala baitzen Nexanaren jabe ●

hedatuta dagoela esan digu Julen Rekondok, Errekako kideak: *«Ingurugiroarekiko jarerra arretatsuagoa duten herrialdeek pestizida bauen debekua egitean, multinazional bauen filial eta enpresek produkzioari ekiten diote jarerra malguagoa duten beste herrialde batzuetan».*

Enpresa alemaniarrek Nexanarekiko edozein harreman ukatzen duen bitartean, Eusko Jaurlaritzak salaketa formala aurkeztu du Europako Batasunean, eta ez ditu bide judizialak baztertzen. Urte asko eta parebat iskanbila jasan behar izan ditugu —ezin dugu ahantzi Lutxanan duela gutxi aurkituta lindano tonak eta Sondika aireportuaren handitze ezintasuna arazo honengatik— honelako

erabakiak hartu arte. Gehiegi.

Dena den, kaltea eginda dago eta oraingo eztabaida da 185.000 tona lur kutsatuekin zer egin. Lur hauek birziklatzeko behar den beste sistema bat aurkitu arte, Eusko Jaurlaritzako Ingurugiro Saileko Ihobek (ingurugiro optimizaziorako ekimenen agentzia) irtenbide bakarra proposatu du: Nerbioi ibaiaren eskuin eta ezker ibarretan bi segurtasun albeolo eraikiko dira kutsaturik dauden lur tona hauek gordetzeko. Lehen-

goa Sondikako aireportuaren inguruan kokatuko da Loiuko udal-barrutian; bigarrena, ibar ezkerrekoa, Gallarta edota Ortuellaren inguruan. 10, 20, 30 urte pasatu daitezke lur hauen birziklairako sistema aurkitu arte eta honek hizpidea ekarri du segurtasunezko kaiola hauek kokatuko diren herrietan.

Ortuellako Udalak, adibidez, erreferenduma egitea onartu zuen duela gutxi, segurtasun albeoloaren kokapenaz hitz egiteko, baina Ingurugiro Saileko kontsei-

laria den Jose Antonio Maritanak esan duenez, honen emaitza ez da erabakigarria izango.

Une honetan ez da lindanoa produzitzen gure lurraldean baina oraindik ondorioak jasan behar ditugu. Julen Rekondoren iritziz, *«pestizida honen erabilerara eta merkaturatzea debekatzea premiazkoa da, gaur egun produzitzen ez bada ere, stock-ean dutena saltzen ari direlako».*

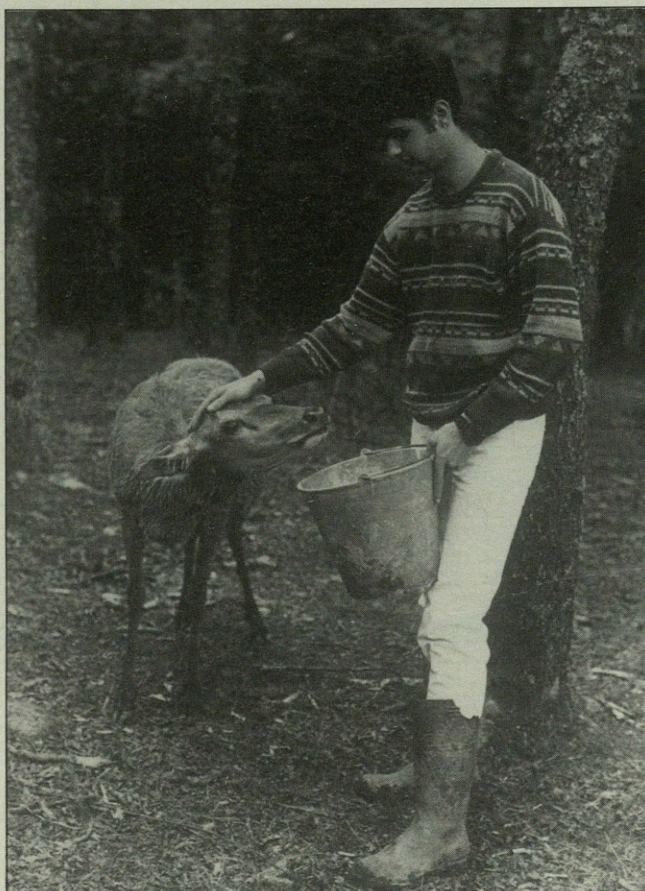
Myriam Gartzia

Orein okela merkaturatzeko gertu dira Arabako baserri bi

ABELTZAINEN ADAR BERRIAK

Aurki produktu berria izango dugu Euskal Herriko harategietan: orein okela. Arabatik datorren berrikuntza, abeltzantza errentagarriagoa egiteko bide egokia izan daiteke ekoizleen ustez. Oso haragi osasungarriaz ari gara: koipe eta kolesterol gutxi eta proteina askotakoa.

OREINAK hazi eta ekoizteko proiektua martxan dago Arabako Olaeta eta Arkauteko bi baserritan. Ingalaterratik ekarritako ernaldutako berrogei emerekin hasi dute lana lehenengoan, eta hogeita hamarrekin bigarren goan, hil honen amaieran jaioko direla kumeak. Dena den, datorren urtera arte ezingo dugu orein okela merkatuan aur-

Ingalaterra eta Eskozian aspaldi ari dira oreinak baserrietan hazten.

kitu; izan ere, abereok 60 kilo inguru pisatu arte itxoin behar da, eta horretarako urtebete inguru behar dute.

Baserriotakoa Eusko Jaurlaritzaren zuzendaritzapean burutzen ari den lana da. Cristina Aranguren

—Orein Ekoizleen Elkarteko burua eta Olaetako baserriko jabea— dioskunez, «*esperimentazio epean gaude oraindik. Olaetan belarra dugu nagusi eta Arkauten laboreak. Oraindik ikusteke dago zein den*

bazteko ingururik egokiena».

Oreinak abeltzantza tradizionalaren osagarri izan daitezke. «*Sektore boni bultzada ematen ari zaio orain —dio Cristinak—, baina bonetaz bizi nahi duen gazte batek zerbait gehiago behar du. Garrantzitsuena dauzkagun natur baliabideei ahalik eta etekin handiena ateratzea da».*

Euskal Herrian oreinak baserrietan haztea gauza berria da, baina beste leku batzuetan aspaldiko kontua, Ingalaterra eta Eskozian kasu.

Gabonetan erantzun ona

Europan joera da baserri berean behiak, ardiak, txerriak eta oreinak haztea. «*Batzuentzat behar den tresneriak besteekin lan egiteko ere balio du —diokuzu Cristinak—, eta moztelena, berriz, handiagoa».*

Abereen ezaugarriak medio ikuiluak bereziak dira. «*Ez daude pertsonen traktura obiturik, eta urdurijarriz gero salto egin eta hanka egiten dute; eta bi metroko saltoak ematen dituzte».* Bi metroko hesiak

Orein okela
merkaturatzea
Euskal Herriko
abeltzantza
tradizionalak
behar duen
osagai egokia
izan daiteke
Orein Okel
Ekoizle
Elkartearen
partaideen
ustez. Abere
honen haragiak
jan ohi
ditugunak
baino koipe
gutxiago eta
proteina
gehiago ditu.

jarri behar, beraz, diru inbertsio handia. «Hemen erabat berria da hau, eta kanpora jo behar izan dugu beharrezko azpiegituren berri izateko».

Oreinkumeak jaio eta berehala, erabaki garrantzitsua hartu beharko da, orein kopurua mantendu ala handitu; hots, «jaiotzen diren emeak saldu ala ez». Salmenta aurrikuspenen arabera hartuko da erabakia. Bertan jaiotako oreinekin taldea handitzeaz gain beste aukera bat badago, hiruzpalau hilabeteko oreinkumeak inportatzea.

Okelak izango duen harri oraindik ikusteke dago. Baserritarrok, baina, frogatzen zuten Gabonetan eta erantzuna ona izan zen. «Inglaterra-ko okelak saldu gabe, jasotako datuen arabera, ebizaturiko orein okelaren eskaera handitu egin da orduz geroztik». Gure artean ehiza-oreinaren okela ezagutzen da nagusiki. Baina hori eta baserrian

hazia, erabat ezberdinak omen. Bigarrena samurragoa da.

Jakiek osasunean duten eraginaz horrenbeste hitz egiten den garai honetan, orein okelaren abantailak azpimarratzekoak dira. Behi, txerri eta arkumekiek baino koipe eta kolesterol gutxiago eta proteina ge-

hiago ditu oreinarenak.

Denbora gutxi barru okel hau salgai ikusiko dugun arren, ez da urte osoan zehar harategietan izango den produktua, oreinek urtean kumaldi bakarra izaten dute eta. «Jaiotze sasoi naturala maiatza-ekaina da. Beste garai batean saiatzeak zailtasun handiak dakar-

tza». Sasoi jakin batean baino ez dugu produktu berria eskuratzetik izango, beraz. Honek ez ditu, ordea, ekoizleak kezkatzen, «produktu berezia izatea da asmoa, ez dugu egunerokoa bihurtzerik nahi».

Leire **L**opez de **A**berasturi

«Egunen batean EAJ, HB eta EAren koalizioa osatuko dela espero dut»

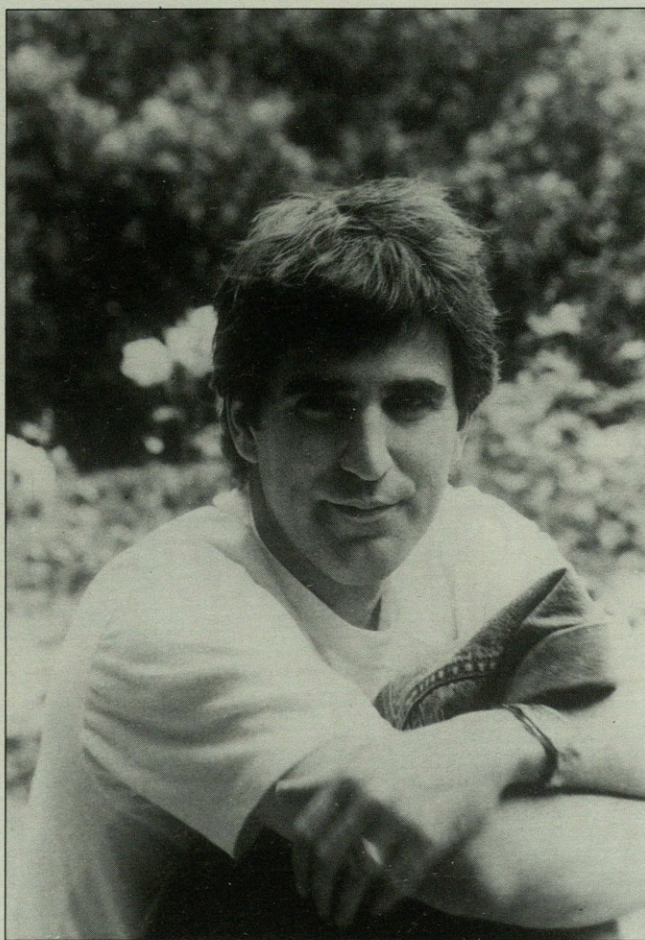
Bi hilabete baino ez dira Duncan Dhu talde donostiarrak lan berria atera zuela, eta dagoeneko platinozko diskoa eskuratu du. Taldearen dinamika, baina, ez da eragozpena izan donostiar musikari honek bakarkako bidean ere bere lehen urratsak eman ditzan. Bidea, nolana ere, luzea du oraindik.

ARGIA. Orain bi hilabete atera zenuten «Piedras» disko berria. Zer moduz saltzen ari da?

MIKEL ERENTXUN. 100.000 ale saldu dira. Oraindik goizegi da balorazioa egiteko, baina bai kritika bai ikusleen erantzuna onak izaten ari dira.

A. Nola definituko zenuke lan hori?

M.E. Elkar topatzearen diskoa da, taldearen ibilbi-

«Kurt Cobain kontsekuentea izan zen bere ideia eta musikarekin».

dean lan garrantzitsua. «Terranova»-ren ondoren pixka bat galduta ibili ginen, atsedean tarte bat hartu eta gutako bakoitzak oso gauza ezberdinak atera genituen Duncan Dhutik kanpo. Garrantzitsua da berriz elkarrekin diskoa egin eta gure

sustraietara itzuli garelako: The Beatles eta Simon and Garfunkel bezalako eragin klasikoetara. Aurrekoak baino disko helduagoa atera da, sendoagoa.

A. Orain arte zuk zenuen protagonismo gebien tal-

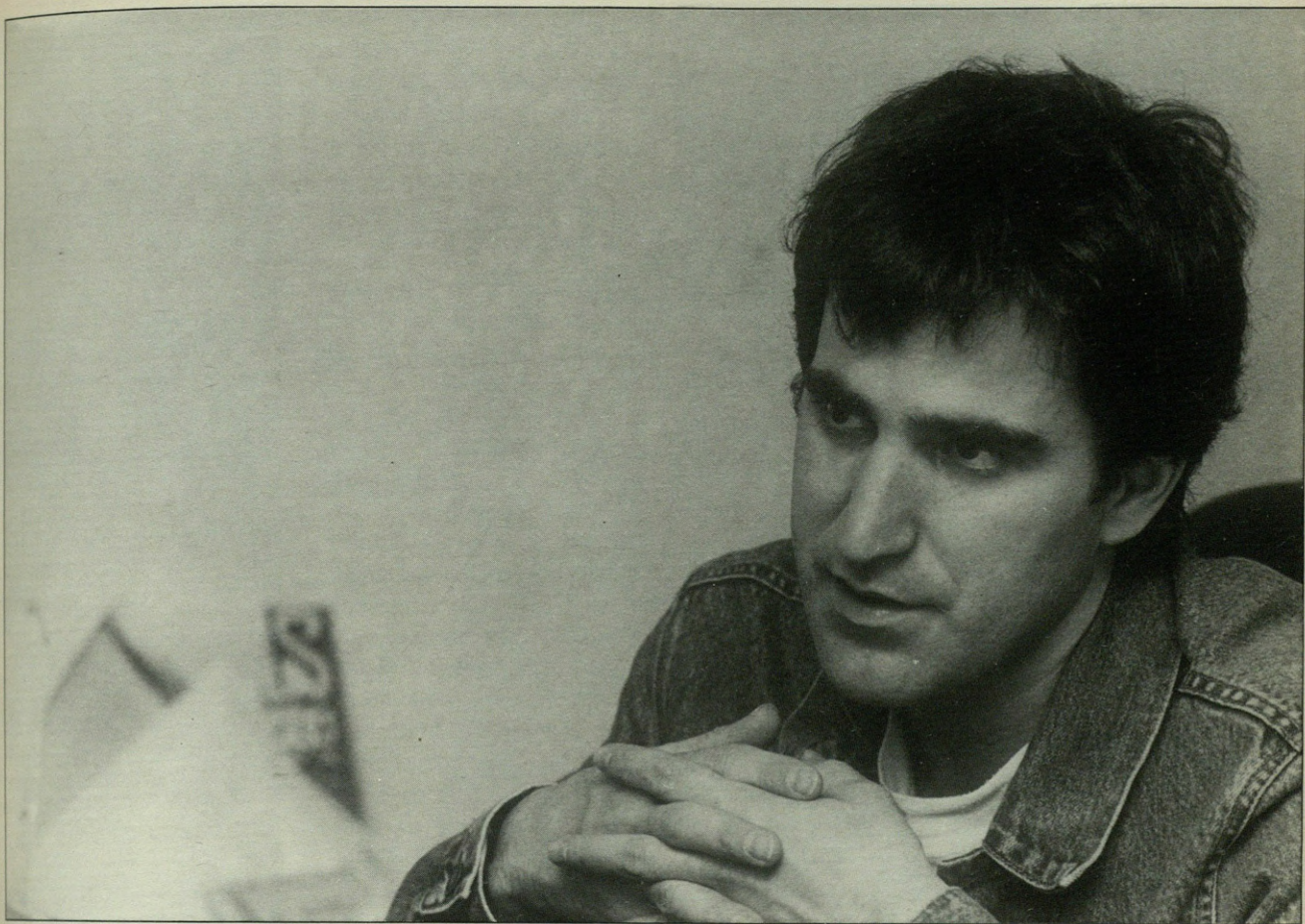
dean; azken diskoan alderdi hori orekatuago dago.

M.E. Duncan Dhu ez da talde tipikoa, abeslari bakar bat eta musikari batzuekin. Oso nortasun ezberdineko bi pertsona gara, eta biok kantuak idatzi eta kantatu egiten ditugu. Begibistakoa zen Diego Vassallok protagonismo handiagoa hartu behar zuela kantatzen ere. Ehuneko % 50ean partitu dugu sormen eta ahots lana.

A. Beti izan duzue arrakasta handiagoa Espainia mailan Euskal Herrian baino.

M.E. Ez nuke hori orokortuko. Onarpen txikiena Donostian eta Gipuzkoan dugu, baina Bilbo, Gasteiz eta Nafarroan ondo ari gara. Donostian ez gara ondo hartuak, ez dakit zergatik. Gipuzkoan hori gertatzea ulertzen dut, Arrasate eta Errenteria bezalako herriak askoz gogorragoak direlako musikaren alorrean. Baina Donostian, nahiko hiri 'pijo' den honetan, pop talde askoren sorleku, ez dakit zergatik gertatzen zaigun hori.

A. Harritzekoa da, jende askok identifikatzen baitzaituzte zuk diozun Donostia 'pijo' eta —neurri handi batean— erdaldun borrekin.

M.E. Euskaditik ateratzen zarenean jende guztiak ia terroristatzat jotzen zaitu, lehen galderak ETari zer irizten diozun eta horrelakoak izaten dira; hemen, berriaz, kontrakoa da, euskaraz ez duzula kantatzen, hementxo kontuez batere ardurarik ez duzula... eta bi muturrak faltsuak dira. Hara esaterako Barricada, erdaraz kantatu arren arrakasta handia dute. Zergatik? Musikalari hemene egiten denarekin antz handiagoa dutelako eta hitzak konprometitua- goak direlako.

A. Zuek ez duzue behin ere borrelako abesti konprometitu- zudinik egin. Hartuko al zenukete borrelako biderik?

M.E. Gure hitzak ez dira konprometitua ez dugula- ko ideologia jakin bat hartu nahi. Guk biok ezberdin pentsatzen dugu hainbat

gauzaz. Nik Mikel Erentxu- nen ahotik hitz egin dezaket bakarrik. Nire bakarkako lehen diskoan hitzak konprometituagoak dira, eta halaxe izango dira aurre- rantzean. Duncan Dhu pro- pio utzi dugu politikatik at.

A. Donostian biztanleen laurdena euskalduna da, euskaraz dakiten biru per- tsonatik, baina, bakarra mintzo da euskaraz egune- roko bizitzan. Horrelako datuak ikusita, etorkizunik ba al du euskarak?

M.E. Ez dut uste borroka galdu denik. Konfiantza dut

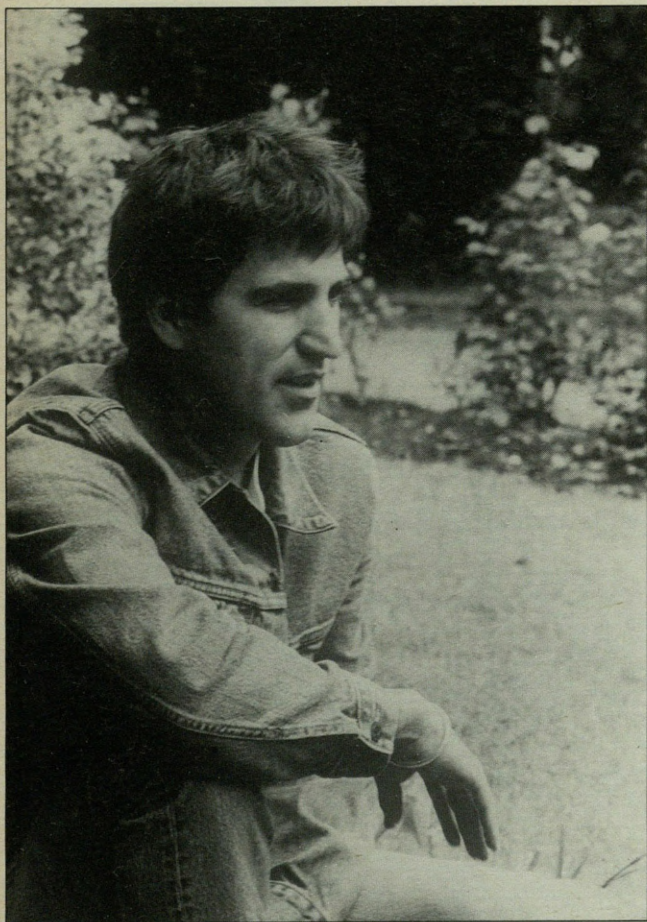
epe ez hain luze batera Eus- kadin denok ikasiko dugula euskaraz, baina hori ez da egun bateko kontua. Ni hi- rian hazitako belaunaldikoa naiz, eta euskara galdu egin dut pixkanaka. Baina nire ilobek, esaterako, oso ondo hitz egiten dute, eta etxean beti ari dira. Belaunaldi hori ikusi, eta denek euskaraz ikasiko dutela ikusten dut, hemendik 15-20 urtera ia denek hitz egingo dutela.

A. Helduak ere euskal- duntzea, baina, funtsezkoa da bizkuntza normaliza- tzeke.

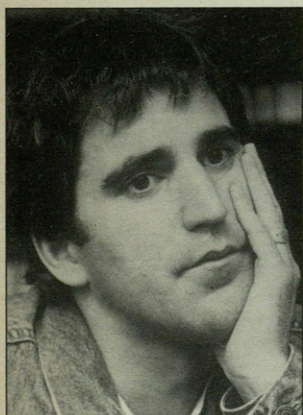
M.E. Euskal gizartea kon- tzientziatu egin behar da be- re hizkuntza euskara dela, baina inor behartu gabe. Jende askok presa handia du, eta hemen pauso sendoz joan behar da. Belaunaldi gazteenekin hasi behar du- gu, eta zaharragoekin pa-

«Duncan Dhuren hitzak ez dira konprometituak guk ez dugulako ideologia jakin bat hartu nahi. Biok ezberdin pentsatzen dugu hainbat gauzaz, eta nik soilik Mikel Erentxunen ahotik hitz egin dezaket. Nire bakarkako lehen diskoan hitzak konprometituagoak dira, eta halaxe izango dira aurrerantzean».

■ «Erreferendum batean kontrako botoa emango nioke Donostian zezen plaza egiteari» ●

«Disco berriaren 100.000
ale saldu dira».

Arkitektura ikasten ari da ● Gaztetan futboleko jokalaria da Donostiako hondartzan, aurrelari postuan ● Zaleen bi edo hiru eskutitz jasotzen ditu astean, orain sei urte 6-7 jasotzen zituen egunero ● Zazpi urterekin, ziburuan jolasean, oraindik konpondu gabeko hortz ospetsua puskatu zuen

zientzia pixka bat eduki.

Arazo honetan eztabaidaren bi muturrak ekidin egin behar dira. Gaizki iruditzen zait jendeak euskaraz ez ikasi nahi izatea, baina

gaizki iruditzen zait, halaber, ikasi nahi ez duena diskriminatzea. Nik gaur egun ez dut euskaltegi batean sartzeko denborarik, baina emaztearen familian dena euskaraz egiten da eta ari naiz pixkanaka ikasten.

A. Orain arte, euskaraz kantatuta, atzerrira ateratzea ezinezkotzat jotzen zen. Egun, baina, badago hori lortu duenik.

M.E. Zaila da, baina ez ezinezkoa. Negu Gorriak hor ari dira estatuan eta Europan. Zorionez hizkuntza guztietan mugak hausten ari dira, orain arte ezinezkoa baitzen ingelesez abestu gabe inon arrakasta izatea. Muga horiek hausten ari dira, eta jendea hizkuntza guztietara irekia dago. Dena den, oztopo latza da oraindik. Begibistakoa da Duncan Dhuk ez zukeela hainbesteko arrakasta izango erdaraz kantatu ez balu.

A. Nola baloratzen duzu Negu Gorriak-ek Euskal Herriko kanpoko merkatu eta kontzertu zirkuituetan emandako urratsa?

M.E. Negu Gorriak izeberg

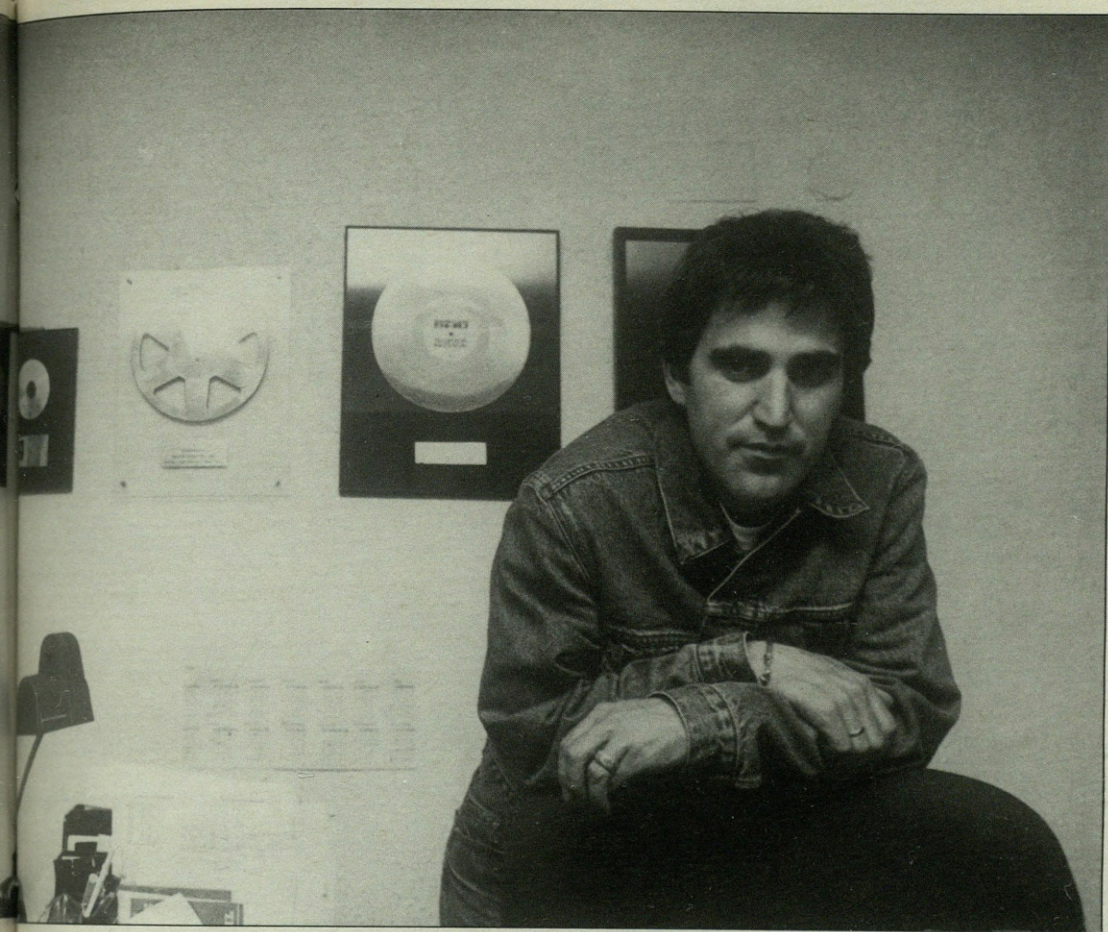
NORTASUN AGIRIA

Caracasen jaio zen 1965eko otsailaren 23an; bi hilabete baino ez zituen egin bertan ● Nazionalitate venezolarra du, espainiarrik ez dauka, soldadutza ez egitearren ● Egun intsumisioa izango litzateke ● Familia Arroakoa du, Urtain zenaren etxetik gertu dute baserria ●

baten muturra dira orain, eta euskarari mesede handia egiten ari zaio. Ez naiz bere hitzen edukia epaitzen hasiko, baina Radio Nacionaleko folklorikoak ez diren euskarazko kantuak aditza talde horri zor zaio.

A. Oraitsu, Donostiako belodromoan zezenketak egingo ote diren eztabaidatzen ari dira Udalean, zezen plazaren proiektua ere aurreratua da. Zer irizten diozu?

M.E. Zezena akabatzen ikusita barrena nahastu egiten zait, nire printzipioen kontra doa erabat; animaliak torturatzen diren ekintza guztiak gaitzesgarriak iruditzen zaizkit. Baina zezenketak asko atsegin zaizkie hainbat jenderi. Erreferenduma egin beharko litzateke horretaz, baina ez bakarrik Donostian plaza egin behar

«Euskal gizartea kontzientziatu egin behar da bere hizkuntza euskara dela, baina inor behartu gabe. Jende askok presa handia du, eta hemen pauso sendoz joan behar da. Belaunaldi gazteenekin hasi behar dugu, eta zaharragoekin pazientzia pixka bat eduki».

ote den jakiteko, tortura hori legezkoa ote den esateko baizik. Donostiar bezala, kontrako botoa emango nuke.

A. John Toshack-ek, bukatu berri den denboraldian zehar, Realak burrengo urtean atzerritar bakarrarekin nabikoa zuela adierazi zuen, gazteen garaia zela. Orain gutxi, baina, errusiar bat fitxatu dute, eta hirugarren jokalaria atzerritar baten atzetik ere ba omen dabilta.

M.E. Gaur egun Realak atzerritarrek behar ditu, baina berak sortu dituelako behar horiek: 5.000 bazkide berri egin dira eta 20.000ra iritsi nahi omen da, Realak talde konpetitiboa dela uste handia sortu da... eta batek bestea dakar. Akatsa orain zortzi urte egin zen, Txiki, Bakero eta Rekarte saldu zi-

renean. Garai horretan atzerritarren kontrakoa nintzen.

Baina egun ez balira atzerritarrek ekarriko, zer arraiotarako erosi da milaka milioiko gastua izan duen estadioa? Toshackek talde gaztea agindu zigun, eta kontrakoa egiten ari da. Taldea ez da gaztetzen ari. Lehen aipatu kontraesan horrek ekarri du hau dena, harrobia ez baitago goi mailako postutan borrokan aditzeko moduan.

A. Europako Legebiltzarre-rako hauteskunde sasoian gara. Egungo testuinguru eta egiturekin, Euskal Herriak nabiko indarrak ba al

du European ezer esateko?

M.E. Ez du, baina eduki beharko luke. Herrietan sinesten dut, ez mugetan, eta orain mugak apurtzen ari dira. Herrien European sinesten dut, eta Euskal Herriak bere interesak defenditzeko ordezkaritza propioa eduki beharko luke bertan, ez Espainiaren bitartez.

A. Botoemaile arruntak, kaleko jendeak, ba al daki Europako Batasuna zer den?

M.E. Ezezagutza handia dago. Neronek han gertatzen denaren %80 ez dut ezagutzen. Europako Batasuna, hala ere, positiboa ezezik funtsezkoa da, baina

herrien eskubideak errespetatuta beti ere. Eta Euskadi herri horien artean dago, besteak bezala.

A. «Roldan», «Azpiegitura», «Osakidetza»... ustelkeria kasu anitzen berri izan dugu azken boladan. Papiak janda al dago sistema politikoa?

M.E. Kasu bakanak direla uste dut. Beti egon da ustelkeria, Francorekin askoz gehiago oraindik. Baina lehen ez genuen ezeren berri izaten eta orain bai. Ez dut uste orokortua dagoenik, kasuak pilatu egin direla baizik. Ez naiz PSOeri loreak botatzen ari, ez EAJri, ez inori. Hala ere, ez dut uste Espainia mailan PSOE baino alternatiba hobea dagoenik. PP askoz okerragoa da.

A. Sistema politikoaren sinisgarritasunak puntu asko galdu ditu, ezta?

■ «Radio Nacionalen folklorikoak ez diren euskarazko kantuek aditzea Negu Gorriak-i zor zaio» ●

«Europako Elkarteari buruz ezezagutza handia dago. Neronek han gertatzen denaren % 80 ez dut ezagutzen. Europako Batasuna, hala ere, positiboa ezezik funtsezkoa da, baina herrien eskubideak errespetatuta beti ere. Eta Euskadi herri horien artean dago».

M.E. Uste dut politikariek merezia zutela orain ematen ari zaien astindu hau. PSOE-ren kasuan, boterea galtzea ere merezi dute. Baina euskaldunoi gaizki etorriko litzaiguke; egurra jasotzea ondo etorriko zaien arren, ezin baitut Aznar Moncloan imaginatu ere egin.

A. Espainian ez duzu PSOE baino alternatiba hoberik ikusten, eta Euskal Herrian? Zein da hemen alternatiba?

M.E. Euskadin hoberena gehiengo nazionalista litzaiteke, PSerekin elkartu gabe. Ezin dut ulertu alderdi abertzaleak zergatik dauden hain banatuta. Fronte nazionalista indartsua egongo balitz, EAJ, HB eta EAren kontsentsuaz, askoz bide handiagoa genuke egiteko.

Ni abertzalea naiz, baina

hiru alderdietatik batekin ere ez nago erabat ados. Euskal abertzaletzat dut neure burua, bakezalea naiz, bortizkeriaren kontra nago. Ez dut, hala ere, mugetan sinesten. Gure nortasunean sinesten dut, Euskal

■ **«Banaketak eta bortizkeriak ekarri dute abertzaletasunaren atzerakada; Donostian argi dago PPren igoera zigor botoa izan dela» ●**

Herriak bere hizkuntza eta kultura ditu, besteen bereizgarri. Inor baino hobeak izan gabe.

A. Bozketen eboluzioa ikusita, abertzaletasuna indarra galtzen ari dela dirudi. Erakargarritasun abalmena galdu al da?

M.E. Banaketak eta bortizkeriak ekarri du hori. Donostian, esaterako, PPren igoera argi dago zigor botoa dela, bortizkeriaz nazkatutako jendearena. Boto horiek akaso ez dute bide ona hartu, baina hori horrela da.

A. Zein izan daiteke egoera politiko korapilatsu honen irtenbidea?

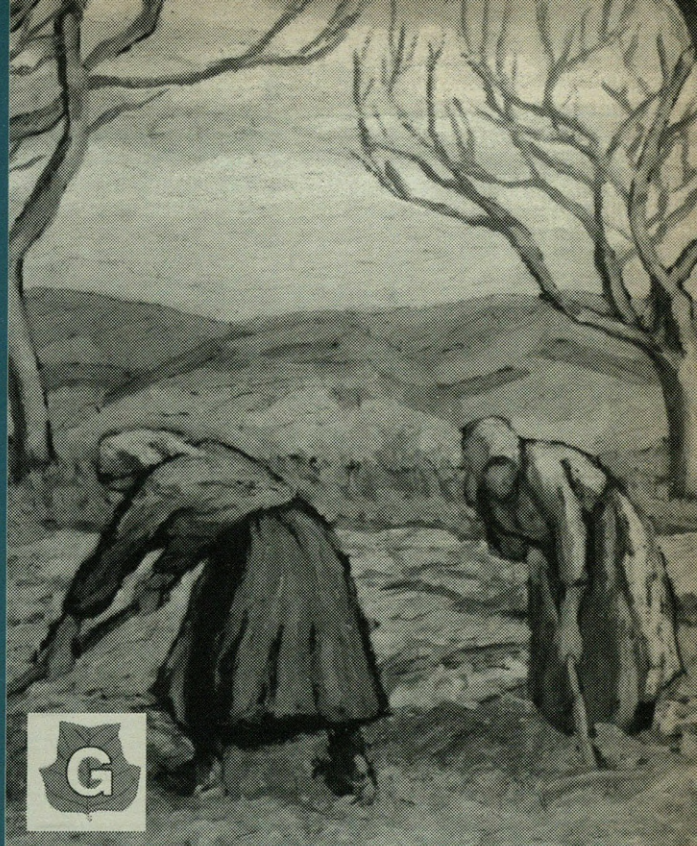
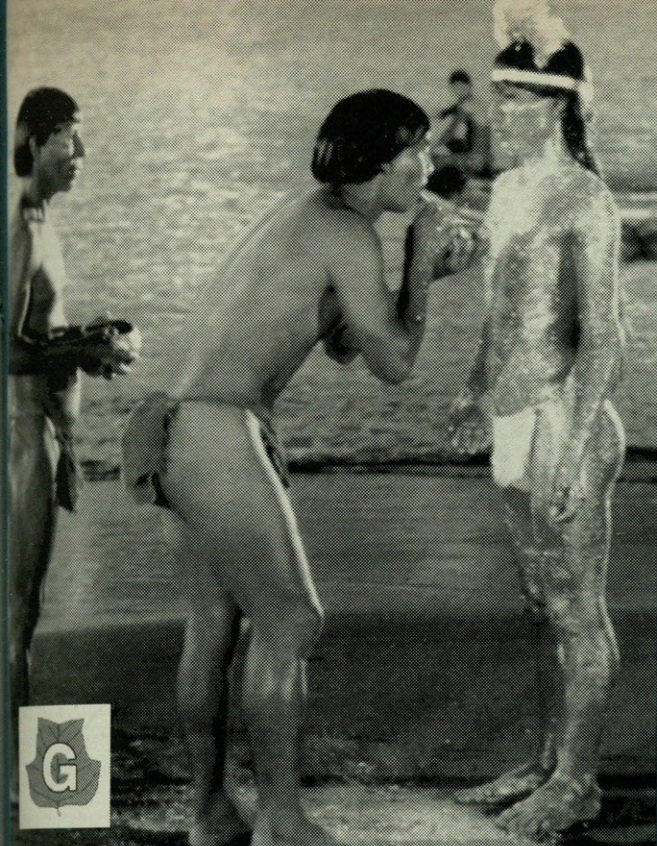
M.E. Elkarrizketa falta da. Ikuspuntuak oso muturrekoak dira. ETatik urruntzen denean, EA bezalakoa izango da ia HB; EAJ eta EAren artean, berriz, ezberdintasunak buruzagien ar-

tekoak dira baseen artekoak baino. Etorkizunean EA, HB eta EAJk osatu koalizio nazionalista izango dela espero dut, orduan botere handia genuke bai hemen baita Europan ere.

A. Politika alde batera utzita, zer izan da Kurt Cobain zure ustez? Musika multinazional industriaren azken jostailua, ala rock musikaren azken pertsona kontsekuentea?

A. Kurt Cobain ez da txontxongiloa izan. Potro ederak izan ditu, eta esan duen guztiarekin eta bere musikarekin garbi jokatu du. Denak gainezka egin zion, eta zuen rock-and-rollaren iza-rra izan nahi.

Alberto Irazu

NATURA ETA ABENTURA BIDAIA ZIENTIFIKOETAN

Orinocoko oihanaren liluragarritasun basatia, herri berriak, Natura oparoa, kontakizun erna-
garriak eta argazki sarmantak, Humboldt zientzilariaren eskutik. Baita Hegoafrikako herrien
aurkikuntza XIX. mendean, Niloko iturburuaren bilaketa, esklabuen trafikoa eta Zanbeze
ibaiaren esplorazioa, beste askorekin batera, Livingstonneren eskutik, argazki ezin ederrekin.

GALIZIAKO HISTORIA

Erritual animista-panteistak, senidetasun eta heriotza, kastroetako kultura, bretoien ekarpena,
Compostela eta Portugalen sorrera, Irmandade Iraultza, nekazal mundua, kaparetasun eta
foruen iraupena, eliza eta kazikeen eragina, emigrazioa, frankismoa, nazionalismoaren sorre-
ra, hizkuntzaren borroka, eta beste gai gehiago euskaldun solidario den Xosé Estévez gali-
ziarraren eskutik.

*Bi liburu berri, 230 orrialde, 1.350 pzta (1.200 pzta
harpidedunentzat)*

KALEAN JADANIK!!!

GAIK ARGITALDARIA

Zinemari atzeko butakatxotik begira

ZINEMA Legearekin lepoak jirafak baino luzeago jarrita aritu zaizkigu EAJko ordezkariak (CIU eta Talde Mistoarekin batera), Madrilgo Senatuan aurrena eta Kongresuak jarraian, Euskal Autonomia Elkartearen esku hartzea begiratu. Bi alorretan: bikoizketa baimena eta pantailaren kuotei dagokienetan. Azkenez, sozialistek Senatuan adostutako akordioa hutsean utzi baitute, lepoak okertuta itzuli dira etxera.

Zinema Legearen pantailatik kanpora geratu dira EAJren asmoak. Aurrerantzean, eta onartutakoaren arabera, atze-atzeko aulkietan esertzea baino ez zaio EAeri geratzen. Eskumenik gabe, begi aurrean jartzen zaizkion irudiak irentsi behar. Espainiako banatzaile, ekoizle eta zinema-

jabeek, hizkuntza ofizial bat baino gehiago duten komunitateen gidoia arriskutsua zaiela eta, «zinemagintzari ez dio batere onik ekartzen, hizkuntza normalizazioa besterik ez du begiratzeko» esanez epaitu dute, eta makurtu zaizkie Kongresuan sozialistak. Hain zuzen ere, Carmen Alborch Kultura ministroa, filmean zehar mutur batek bestera aldatzen den pertsonaiaren paperean aritu da, eta horrek mindu ditu euskal politikariak, protagonista gisa lana prestatu eta estra moduan bukatu dute eta, baztertuta.

Espainiako zinemarentzat lasaitasuna omen dator orain. Banatzaile, ekoizle eta zinemajabeek bakerako akordioa sinatzeko prest agertzen zaizkigu eszena nagusian, eta zeluloidetik kanpora berriz, euskara, ka-

talana eta galegoaren babeserako apamen txikiena ere. Ekainaren 28an, uztailaren 2ra, Zarautzen, «Eremuak 94» eremu urriko hizkuntzen lehen zinemaldiak pantailaratuko duen errealitatea ikustea besterik ez: txiroak gara eta txiroak nahi gaituzte.

JOSEBA Arregi eta Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako hiru diputazioetako Kultura diputatuak, EAEko Museoen Plan Nazionala aurkeztu dute. Plangintzaren arabera, 11 museok 23.500 milioitako (mila milioi libera inguru) dirulaguntza jasoko dute datozen hamar urtetan, egoitzetan eta, inbertsioak burutzeko; eta bestalde, 3.020 milioi pezeta urteroko gastuei begira. Guggenheimek jasoko du babesia.

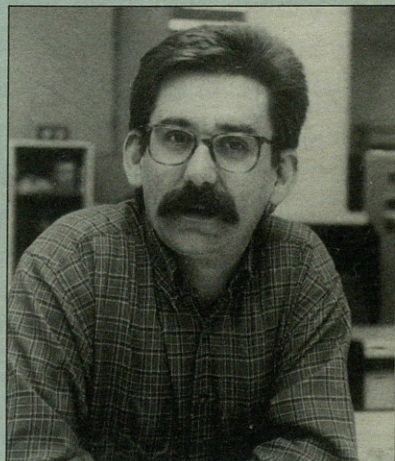
Nafarroako Gobernuaren euskaltegiko irakasleek Hizkuntza Politikarako Zuzendaritza eramaten ari den jarrera salatu dute, protesta moduan hainbat ekintza prestatuz. Izan ere, datorren ikasturtean, orain dauden irakasleen erdiak kanporatu eta Hezkuntza Sailekoak jarri nahi ditu Zuzendaritzak. Ez dela sei urteotan ez administrazioko langileak euskalduntzeko plangintzarik osatu ezta euskaltegiaren betebeharrak zehaztu ere adierazi dute, Hizkuntza Politikarako Zuzendaritzako behin-behineko kontratudun langileok, Rodríguez Otxoa zuzendariaren gestioa «erabat okerra» dela azaltzeko asmoz. Lanpostuak zintzilik daude, eta administrazioaren euskalduntzea zer esanik ez.

Gezurrik gabe

BUESARI egozten zaio aurrerantzean ikastolarik ez dela izango, zentro publikoak ala pribatuak baizik, adieraztea. Geroztik herri honetan edozeinek esan eta egin dituenaren erakusgarritxo bat hartzea aski da esan horren praktika eta erakundeekiko obedientzia, bide okerrekoa noski, egin dutenak sailburua bera ia ez beste guztiak direla ikusteko.

IKASTOLA askori, iazko maiatzaren 25a baino lehenago espero zitezkeenak baino dexentez gehiagori, ikastolatasuna ukatzen zaio nonahi. Hurrenkeriari garrantzi-rik eman gabe, Argia, Egunkaria eta Egin hedabideek elaboratu dituzten informazioak, titularrak, kronikak, edozer... irakurri besterik ez dago. Ikastola hitza aipatzen dutenean publikotasunaren aukera egin zutenetako inori ez dagokio inoiz, nonbait erabaki hori hartzerakoan euskararen esparru publikoa zabalteari baietz esatea baino beren ikastola izateari, euskarari beraz, uko egin ziotela adierazi nahi du.

RAMON ETXEZARRETA

Gauzak horrela egiten ari direnak ez dakit konturatzen diren, nahiz eta ia guztiaren gainetik euskara arazo printzipalena dela ustez adierazi, ororen gainetik, bai eta euskararen gainetik ere beste zerbait jartzen ari direla, gainean jartzen dutena zenbaiten interes pertsonala, politikoa edo beste edozein motatakoa dela.

URTE luzez ari gara euskara gizarte eta bizitza alor guztietara zabaltzeko saio eta aldarrikapenean. Orain berriz, irakaskuntza publikoan sartzeko behin betirako saioak etorri direnean, ukoa ematen eta horretarako aitzakiak bilatzen ahalegin handiagoa da nabarmentzen den bakarra. Etsaien eskuetara entregatzen dugula, Nafarroako ikastolak desestabilizatu egingo ditugula, zer gezur ez da esan? Etsai izenekoaren garaipen politiko bat ez aitortzeagatik jende asko kapaza da euskara bera ere hiltzeko.

Aparte jaten eman beharrekoa berriz Ikastolen Federazioa dago. Ikastola guztien artean finantziatua, publikorako bidea hartu nahi izan dutenen artean ere bai esan nahi da, guztien ordezkari. Eta, hala ere, zenbaitetan, nahiago izan du guraso, irakasle eta eskola komunitate bateko gehiengoaren borondatearen aurka, ikastolari lagundu beharrean gehiengo nabarmen horren kontra egon litezkeen sektoreei aholku eta laguntza eman. Demokraziarik gabe euskarak etorkizunik balu bezala.

handiena, aurrekontu osoaren %60a bereganatuz.

«Museoon gaia eta bildumen garrantzia kontuan harturik» egin dela aukera eta inondik ere ez duela «bukaera zentzurik, abiapuntukoa baizik» aipatu dute. 40 museo inguru ditugu EAEn, orain artean elkarren artean inongo loturarik gabe eta hainbat kasutan lehian jardun dutenak. Ordenamenduarena aspaldiko premia zen beraz, eta horri heldu nahi dio Plan Nazionalak.

Abiapuntuak ordea, eztabaida dakar. Plangitzaren beharraz adostasuna dagoen arren, gauzatzerako orduan iritzi guztiak ez dira 'marko' be-

**— Zeluloidetik kanpora
geratu dira euskara,
katalana eta galegoa,
onartu berri den
Zinema Legearen
pantailan aipamen
txikiak jaso gabe ●**

rekoak. Adibidez, Guggenheimek aurrekontu orokorretatik halako laguntzak jasotzea begi okerrez ikusten da hainbat sektoretatik. Kanpoan geratu diren museoek bestalde, hitz gogorak aipatu dituzte; Bilboko Etnografia museoaren kasuan, zintzilik dago bere etorkizuna. Azkenez, plangintza egun ditugun azpiegituretan oinarrituko zela esan bazen ere hasieran, bost museo berri aurikusten ditu plangintzak.

Artearen mundua koordinatzeko eta egituratzeko urratsak abiatu dira. Plan Nazionala erakusgai dago.

J.J. Petrikorena

Museoaren bisitari aurrikuspenak eta urteroko gastuak zalantzan

Guggenheimerako kontuak egiten

Guggenheim museoaren lanek aurrera segitzen duten artean, EAEko museo nazionalen plangintza berria prestatu du Jaurilaritzak, eta Guggenheimerak hartzen du aurrekontu guztiaren erdia baino gehiago. Era berean, aurrekontu eta aurrikuspenak zalantzan jartzen dituzten hotsak ere entzun dira.

ABENDUTIK otsaile-ra Bilbora ekarritako Guggenheimerako Maisulanen

erakusketak izandako bisitarien kopurua izan da zalantzak sortu dituen datua.

Guggenheimerako egindako aurrikuspenetan, KPMG Peat Marwick enpresak museoak erakarriko lituzkeen bisitarien kopurua markatu zuen: 550.000 lagun urtean. Zifra handi horretan, ikerketaren arabera, kanpotarrak (Akitania eta urrutiagokoak) lirateke % 43. Hala ere, urte hasierako erakusketan, 81.000 bisitaritik, kanpotarrak ez

ziren % 2tik ere igo.

Joseba Arregi Kultura sailburuaren ustez, erakusketak «*etxekoei begira egina zegoenez*», datuek Guggenheimerako aurrikuspenak baieztatzen dituzte «*lasaitasunez*». Hala ere, etxekoei begira ere, salto ederra nabari da erakusketatik gero-rako aurrikuspenera: Peat Marwicken planean, bizkaitarrak % 24 izango lirateke, eta Gipuzkoa eta Arabakoak % 32. Erakusketan, bizkaitarrak % 87 izan ziren. Gipuzkoa eta Arabakoak % 6,5.

Bilboko Guggenheimerako zuzendaria den Juan Ignacio Bidarteren ustez, erakusketaren datuak pozgarriak dira. «*Bi hilabetetan, 300 metro karratutan dauden 35 obra ikusiera 80.000 lagun etorri badira, datuak ezin dira estratujatu, baina asmoak gainditu egingo direla dirudi*».

Juan Ignacio Bidarte, Bilboko Guggenheimerako zuzendaria, Thomas Krens Fundazioko buruarekin eta Frank Gehry arkitektoarekin.

Urteroko gastuak

Pko Leopoldo Barreda diputatuak, aldiz, zalantzan ditu. «*Dobainik zen sarrena eta gainera eskoletako bisitekin bete zuten erakusketak*».

Guggenheimen jatorrizko maketa Bilbon aurkeztu zenean. Gerora, heren bat txikitu da eraikuntzaren tamaina, ez aurrekontua.

ta», adierazi digu. Barredaren galdera batek eraman zuen Arregik joan den astean Legebiltzarrean datu hauek azaltzea.

Aurrikuspenak betetzeaz gain, aurrekontuak ere zehatz beteko direla berretsi du Joseba Arregik: eraikuntza 10.000 milioi pezeta (435 milioi libera), eta obren bildumaren erosketarako 5.000 milioi. Beste zifra batzuk, hala ere, aldatuta ageri dira orain, hasierako planei erreparatu gero. Adibidez, Guggenheimeko proiektua aurkeztu zenean, museoaren urteko gastua 500 milioi pezetan kalkulatu zen: ale-

gia, urteko gastu orokorren aurrekontutik (1.400 milioi Peat Marwici eskatutako plangintza) sarrerak kenduta estali beharko zena. Orain, ordea, museoaren plan nazionalan (EAErako da), urteko gastu publikoa 1.300 milioitan kalkulatu da; eta aldaketaren zehaztapenik ez da eman.

Plan nazional horretan, museoak eguneratzeko 23.560 milioi pezeta jarriko dituzte Jaurlaritza eta Foru Aldundiek, eta Guggenheimek du zatirik handiena: 15.000 milioi.

Bitartean, Solomon R. Guggenheimen Fundazioa-

ren bihotz eta sorburuan, New Yorken, museoak aldikari berezia kaleratu du Bilboko proiektuaren inguruan. «*Bilbotarrak arteen zaintzaile leialak dira*», dio Fundazioaren agerkariak ingelesez. «*Arte Ederretako museoa disfrutatzen dute, baita Arriaga antzokia eta gertakari musikalen denboraldi bikaina. Bilbo inguruko eskualdeko biztanleentzat iman kosmopolita da*», irakur daiteke New Yorken banatutako argitalpenean.

Bilboren kosmopolitismoa indartuko du Guggenheimek berak, edo hori da

behintzat Jaurlaritzaren asmoa. Azken bi hilabeteetan Parise eta Madrilan azaldu dituzte agintariak museorako plangintzak. Museoko artelaren % 20 beteiko duten fondo berrien erosketaz mintzo izan da Arregi aurkezpenotan. Aukeraketarako irizpidea «*ez da politikoa izango, estetikoa baizik; nazioartekoa*», ziurtatu du Arregik, eta erabakia berea eta Tomas Uribeetxebarria foru diputatu bizkaitarrarena dela argitu du sailburuak. Hala ere, aholku talde bat eratu da, eta Guggenheimen irizpideak ere kontuan hartuko dira, «*baina ez balabarrez*». Nazioarteko arte garaikidearentzako tokia izango da Guggenheim, beraz. «*Euskal arte garaikidea indartzeko Gasteizko Arte Ederretako museoa izango dugu*», zehaztu zuen Arregik Bilbon. Aurrekontua? Eguneratzeko, 800 milioi; (Guggenheimen % 5,3), urteroko inbertsioa, 150 milioi (bestearen % 11,5).

Logotipo hau lehiaketaz aukeratu berri dute (1,5 milioi pezetako saria). Letra moldeak eta kolorea (orijinalean gorria) aurretik zehaztuta zeuden.

G U G G E N H E I M

B I L B A O

Luis Fernandez

Bertsolari gazteenen kezkak: saioak, hizkuntza eta neskak

Euskal Herriko Eskolarteko bertsolari finala jokatu zen iragan ekainaren 3an, Urruñan. Bertan Xabier Silveira eta Ekaitz Goikoetxea suertatu ziren txapeldun handi eta txikien mailan. Bi hauek, orduan nagusi ziren beste hiru neskarekin batera bildu genituen mahaiaren inguruan. Leire Bilbao, Maialen Lujanbio eta Nagore Fernandezekin batera solasaldi bitxia izan genuen. Hauek beraien kezkak.

ARGIA. Zorionak lehenbiziko txapelketa honetan parte hartu duzuenoi, eta txapel-dunei batipat. Zuen inguruetan, herrialdearen berriramaiguzue.

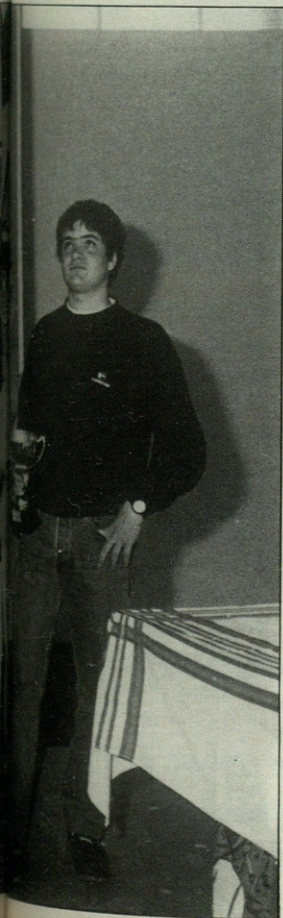
XABIER SILVEIRA. Hemengo gehienak bezala,

Argazkian ageri direnak helduen saileko zazpi sarituak dituzue. Plaza saioetarako prest, zer esanik emango dute batzuek eta besteek aurrerantzean.

neu ikastolan hasi nintzen, gerora Nafarroako bertso eskola bakarra sortu ginen, Arantzan, nahiz eta orain Lesakan badagoen ere. Jende pila bat biltzen hasi ginen, hogeitaz bat edo, astero ordu batzuk bertsotan ikasteko. Nafarroan orain arte ez da bertsolari gazterik izan, gu hasi ginen arte Bit-tor Elizagoien zen gazteena, eta orain 32 urte ditu. Gazte belaunaldi berria 1992an plazaratu ginen lehendabiziko aldiz. Eta Nafarroako bertsolaritzari honek aurre-
rapauso izugarria ekarri dio, inolako ezbairik gabe. Hasiera batean denak Bortzi-rietako bertsolariak ginen, denborarekin zabalduz joan da. Poliki-poliki aurrera doa.

MADDALEN LUJANBIO. Gipuzkoa, aldiz, hasiera batetik indartsuen agertu izan da. Gaur egun ordea,

Nafarroa eta Bizkaiarekin nabarmen parekatu da, hots: Bizkaian jende asko atera dela. Bazen proiektu bat hezkuntzan bertsolaritza sartzeko, erakusteko eta horrek eragin izugarria izan du. Gaztetxoan mailan jende asko dabil eta herrietako bertso eskoletan nabaritzen da batipat.

NAGORE FERNANDEZ. Ipar Euskal Herrian, berriz, oso gutxi gara. Orain arte Hendaian baino ez zegoen bertso eskolarik, orain Donibane Lohizunen ere badago. Ikastoletan ere hasiak gara bertsotan. Estitxu Arozenak Kanboko Xalbador ikastegian erakusten du. Oraindik jende oso gutxi dago eta ikastoletan oraindik oso gutxi egiten da. Nire mailan hiru besterik ez gara.

LEIRE BILBAO. Bizkaian 14 eta 18 urte bitartean asko gara bertsotan gabiltzanak eta nahiko ondo gainera. Gazteagoak ere banaka batzuk badatoz atzetik. Bizkaian Lopategi da ikastolaz ikastola dabilena. Gabiltzan gehienak Lopategirengandik sortuak gara. Badira, hala ere, Enbeitarengandik sortuak ere. Gorantz goaz, eta Gipuzkoan beste bagara honezkero.

ARGIA. *Nola ikusten duzue ikastola eta eskoletako bertsolaritza?*

MAIALEN LUJANBIO. Ikastoletan dagoen jendeak ezagupen bat izan dezan ondo dago, sakondu gabe bada ere ulertu eta zaletasuna lortzeko ezin egokia goa da. Sakonago ikasi edota interes handiagoa dutenentzat sortu dira bertso eskolak. Orokorrean ona izan da egindako lana. Eskolarteko txapelketak ere jende gaztea ateratzen asko lagundu du.

EKAITZ GOIKOETXEA. Gure ikastolan asko hasi gi-

B A N A N - B A N A N

● XABIER SILVEIRA ●

17 urteko lesakarra. Arantzan hasi eta Lesakako bertso eskolan dihardu bere lagunekin batera. Eskolarteko Nafarroako txapelketa irabazi ondoren Euskal Herriko txapela eskuratu zuen Urruñan.

● EKAITZ GOIKOETXEA ●

13 urteko beasaindar dugu gaztetxoan saileko txapeldun berria. 9 urterekin hasi zen bertsotan eta hainbat sari lortu ditu bertso paperetan: Manuel Lekuona saria, Orixe saria eta BBKrena, besteak beste.

● MADDALEN LUJANBIO ●

Aurtengo Gipuzkoako txapelduna. 17 urteko hernaniarra eta bertso munduan aski ezaguna. 6 urte jada bertsotan eta ia asteburuero plazaz plaza kantari. Txapelketan bigarren sailkatu da.

● LEIRE BILBAO ●

Ondarroatik abiatu zen 15 urteko neska hau Urruñaraino. Lopategiren ikasle fina, 7. mailaz geroztik bertsoan eta aurtan lehendabiziko aldiz Bizkaia eta Euskal Herriko finaleran.

● NAGORE FERNANDEZ ●

Nagore Fernandez. Ipar Euskal Herriko ordezkari bakarra Urruñako finalean. Hendaiaiko bertso eskolan aritzen da bertsotan Kexux Arzallusekin. 16 urteko gaztea da, eta 9 urterekin murgildu zen bertso munduan.

Ezkerretetik eskuinera:
Xabier Silveira, Maddalen
Lujanbio, Ekaitz
Goikoetxea, Nagore
Fernandez eta Leire Bilbao.
Txapelketa ondorengo
lasaitasunean aritu
zaizkigu mahainguruan.

nen, orain bostek edo jarraitzen dugu, baina mutiak bakarrik gaude eta uste dut neskak ere animatu egin beharko lirakeela. Goierri aldean eskoletan ez dugu horrenbeste lantzen. Handik atera da Aitor Sarriegi, eta gu ere batzuk bagabiltza.

ARGIA. 14 eta 18 urte bitartean asko zarete bertotatik zabilatzatenak, baina hortik aurrera ba al dago etorkizunik, posible al da plazarik plaza ibiltzea?

LEIRE BILBAO. Uste dut Gipuzkoa aldean gazteek guk baino aukera gehiago dituztela, plazaz plaza ibil-

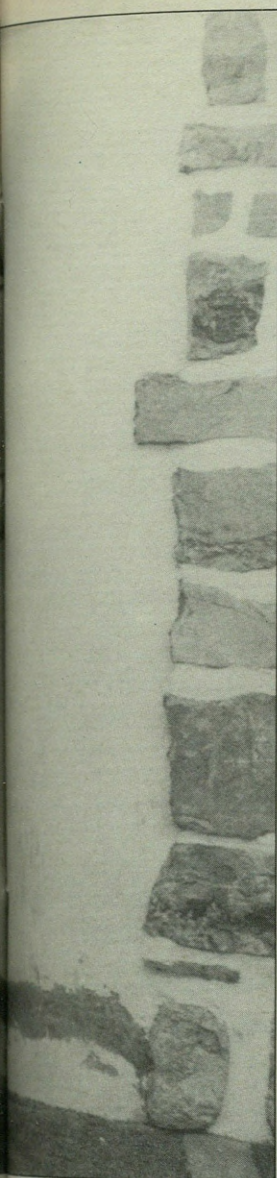
tzen dira. Bizkaian, dena den, zeozer mugitzen ari da eta Unai Iturriaga, Igor Elortza edo Beñat Gaztelurrutiak

■ «Ikastolan asko ikasi dugu. Baina plazaz plaza ibili behar da, nik ez daukat plazarik» ●
LEIRE BILBAO

egiten dituzte saio batzuk. Ikastolan asko ikasi dugu, asko lagundu gaitu ikastolak, baina plazaz plaza ibili

behar da. Nik urtean zehar ez du plazarik izan.

MAIALEN LUJANBIO. Hemen ere gauza bitxia gertatu da: duela urte batzuk jende gaztea ez zebilen bertotatik, denak adin batetik gorakoak ziren. Egaña baino nagusiagoak gehienak eta Sarasua edo Euzkitze sabbuespen ziren. Bertotatik gazterik ez zegoen; eskolarteko txapelketa honek gazte jende horren beharra plazaratu zuen, eta plazaratu hori nabarmentzen zen, bertotatik gazteen eskasak. Txapelketa hauetatik atera zen jendeari hasi ziren plazaratutik deitzen: horrela hasi

zen Jon Maia, Igor eta Unai, gu ere horrela hasi ginen edota Estitxu Arozena bera ere. Eskaera horri jarraiki gu zirkuituan sartzen hasi ginen baina orain berriz zera gertatu da, zirkuitu horretako partaideen zerrenda berriro ere itxi egin dela. Multzo horretan gazteen artean lau katu besterik ez gaude, eta kanpoan bertsolari on pila

bat geratu da, saiorik egiten ez duena. Plangintza bat egin beharko genuke horrelakorik gerta ez dadin,

denok plazak izan ditzagun. Jende gazteak horrela plazan kantatzeko aukera izango du.

XABIER SILVEIRA. Ni lehen sartzen nintzen talde horretan. Orain oso saio gutxi ditut, batzuek asko egiten dituzte eta talde horretan sartzerik ez dago. Guri, helduei gertatzen zaiena gertatzen zaigu. Horregatik

Xabier Silveirak esan digunez, «orain oso saio gutxi ditut; batzuek asko egiten dituzte eta talde horretan sartzerik ez dago».

■ **«Eliteko multzo horretan gazteen artean lau katu besterik ez gaude, eta kanpoan bertsolari on pila bat geratu da» ●**

MADDALEN LUJANBIO

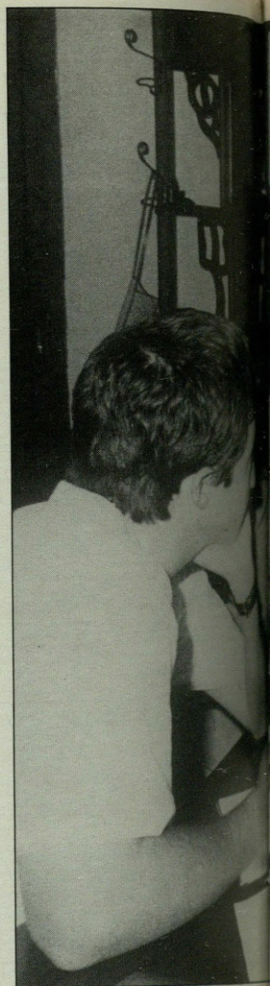
Leire Bilbaoren iritiz, «14 eta 18 urte bitartean asko gara bertsotan gabiltzanak eta nahiko ondo gainera.

Gorantz goaz, eta Gipuzkoan beste bagara».

Nafarroan egiten hasi direna oso ondo dago, antolatzen diren bertso saioetan beti sartzen dute nafar bat edo beste. Horregatik saioek ez dute galtzen, eta bertsolaritzak, aldiz, asko irabazten du. Gazteekin ere horrelako

zerbait egin beharko litzateke.

NAGORE FERNANDEZ. Iparraldean oro har oso saio gutxi ditugu; gazteok gainera hasi berriak gara eta kostaldean baino ez gabiltza. Oraindik aurrera eta

ikastolen bitartez bertsolaritza barnealderantz sartzen saiatu behar gara. Txapelketak ere horretan lagundu dezake, eta egingen dugu zerbait aurrerantzean.

ARGIA. Harrigarria badi-rudi ere, nagusietan berderen zazpi bertsolaritik bost neskak zineten, aldaketa nabarmena ezta?

MAIALEN LUJANBIO. Sinestezina iruditzen zait. Gogoratzen dut lehenbiziko aldiz eskolarteko finalean izan nintzenean, oholza gainean zegoen neska bakarra nintzela, eta hori oso gogorra egin zitzaidan. Gaur bestelakoa izan da, neskak nagusi. Poz handia hartzen da neskez inguratua zaudela ohartzean. Gipuzkoako finalean ere zortzitik bost neskak geunden eta horien matu nuen zerbait aldatzen

Bakoitza herrialde batekoa izaki, solaskideei bertsotan euskalkien aldeko saioa indartu behar dela iruditzen zaie.

zebilela. Hori oso seinale ona da, nonbait berdintasuna gauzatzen ari dela adierazle. Baina halere plazaz plaza, oraindik badago zer aldatu, gaitan batipat. Eskolartean gaiak eta asko zaintzen dira, eta hori eskertzekoa da oso.

ARGIA. *Zuek bakoitza herrialde batekoa zarete, eta nola abesten duzue euskara batuaz edota zuen herriko euskalkian?*

LEIRE BILBAO. Ni ondarroarra naiz, eta saiatzen naiz bizkaiera sartzen pixkanaka. Hala ere, sarritan

euskalkiak erabiltzeak konfunditu egiten gaitu, ez da ulertzen edota niri behin gertatu zitzaidana: sukaldera esan beharrean 'ezkartzera' esan, eta gero 'eskatu' aditzaren 'eskatza' ezin bota. Baina hori aberasgarria da eta nafarrek berea, gipuzkoarrek gipuzkera eta bizkaitarrok gurea erabili behar dugula deritzot. Bizkaian BBkren txapelketaren inguruan hasi gara gehiago erabiltzen.

NAGORE FERNANDEZ. Hendaiarra izaki, mugaz hurbil bizi naizenez, nahasturik ditut, baina hala ere ahal dudan heinean erabiltzen ditut Ipar Euskal Herriko hitz anitz. Gainera ondo iduritzen zait nork bere mintzaira erabiltzea.

EKAITZ GOIKOETXEA.

Nire ustez Goierriko euskara batuaren oso antzekoa da, baina hala ere oso interesgarria iruditzen zait euskalkiak erabiltzea, gainera oso aberasgarria da.

XABIER SILVEIRA. Guk bertso eskolan beti batua erabili izan dugu, baina saiatzen gara Nafarroan erraten diren bezala sartzen hitzak.

Lehen beti, ondo eta oso ondo erabiltzen genituen, orain aldiz: ongi edota hagitx ongi erabiltzen ditugu. Hala ere, zaila egiten zaigu dena nafarreraz abestea, baina aurrerantzean egingen dugu.

Patxi Gaztelumendi

gaur
express
mezulariak

- Hiri barruko zerbitzuak
- Nazionala 10 ordu
- Nazioarteko zerbitzuak
- 3.500 kg arteko kamioi zerbitzuak

Donostia: 47 24 38 — Tolosa: 65 19 96 — Bescain: 88 89 38

Martxan daude Primavera Fotograficaren inguruko hainbat ekitaldi

Udaberrian, egile argazkigintza

Bartzelonan bi urtetik behin antolatzen da Primavera Fotografica. Egile argazkigintza bultzatu asmoz, 1982an antolatu ziren lehen aldiz jardunaldiok, eta orain arte izan diren zazpi edizioetan mundu osoko argazkilariek parte hartu izan dute erakusketa, hitzaldi, forum eta ikastaroetan. Nahiz eta maiatzaren 31n amaitu 7. Primavera Fotografica, martxan daude oraindik bere inguruan antolatutako hainbat ekitaldi.

ZAZPIGARREN

Primavera Fotografican argazkilari ugariren lanez osaturiko erakusketak ikusi ahal izan dira Bartzelonako erdigunean dauden areto ezberdinetan. Hitzaldiak, tailerrak, ikastaroak eta sariketak ere antolatu ziren, eta argazki forum bat ere bai. Hainbat kritikari, konterbatzaile, aldizkari arduradun, museo zuzendari, ar-

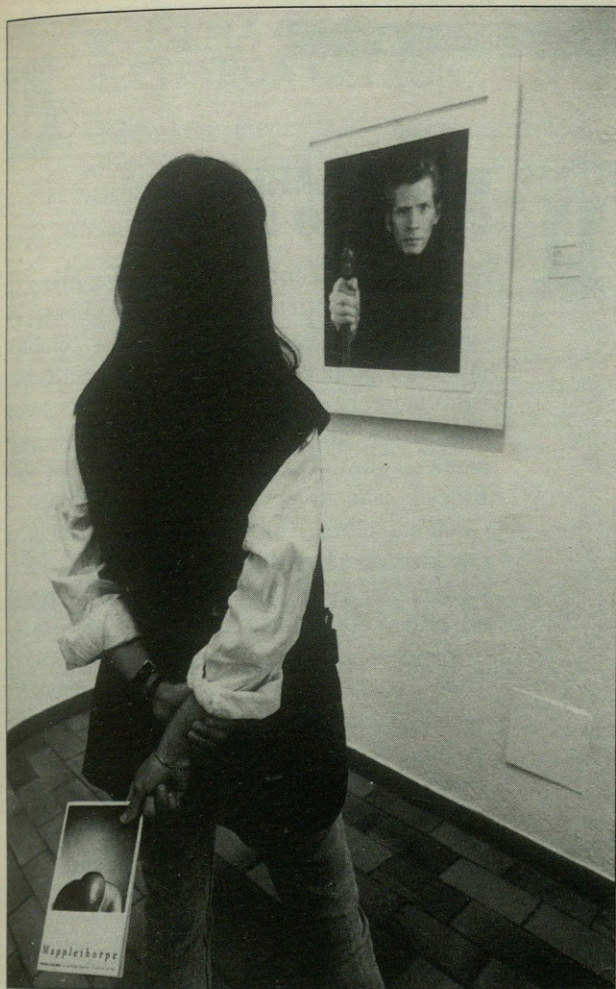
te galeria arduradun eta bildumazalek argazkilari askoren lanak azertu zituzten forumean sei egunetan zehar, eta beren lanei buruzko iritziak jasotzeaz gain beren argazkiak saltzeko edo argitaratzeko aukerarik ere izan dute artistek forum honen bitartez.

Erakusketetan parte hartu zuten egileek eta hainbat kritikarik eman zituzten hitzaldiak, eta argazkilari profesionalek tailerrak. «Gauza zebatzak ikasteko baino, bemengo eta kanpoko profesionalen arteko eztabaida eta elkartruke plataforma dira tailer gehienak», komentatu digu seminarioen koordinatzailea den Manel Ubedak. Nahiz eta aurtengo Primavera Fotografica maiatzaren 31n amaitu, hainbat erakusketa ikus daitezke oraindik ekainean —Robert Mapplethorpe, Josep Masana, Helen Chadwick, Josep Maria Llauro eta Javier Baldeonen argazkiak biltzen dituenak, besteak beste—, ekainaren 13tik 17ra arte Elliot Erwitt argazkilari iparramerikar ezagunak ikastaroa emango du eta hilaren 16an hitzaldia.

Talde antolatzaileko ki-

Federico Fellini zinemagilearen omenez argazki ugari bildu ditu Primavera Fotograficak.

Robert Mapplethorperen hainbat lanez osaturiko erakusketa antolatu da zazpigarren Primavera Fotograficaren barruan.

deak aipatu digun bezala, argazkigintzaren inguruan Katalunian antolatzen den ekitaldirik garrantzitsuenak da Primavera Fotografica, «Estatu espainiarrean ere ez dago tamaina eta aurrekontu bonetako jaialdirik».

Hedabide finkoen premia

artzelonako Joan Miro Fundazioan izan ziren jardunaldietan zenbait argazkilari elkartu ziren Kataluniako argazkigintzaren egoera eztabaidatzeko 1980an. Topaketa horietan egile argazkigintza bultzatzea premia nagusi bezala ikusi, eta bi urteren buruan jaialdi baten zirriborroa di-

seinatu zuten. Hori kontatu digu Manel Ubedak: «*Prensak eta publizitateak bedabide finko eta sendoak zituzten bezala, hirugarren alorrak —egile argazkigintzak— ez zuen inolako promoziorik*». 1982an egin zen lehenengo aldiz bi urtetik behin antolatzen den Primavera Fotografica, eta hamabi urteren buruan egile argazkigintzak bultzada handia izan duela aitortu digu Ubedak: «*Gaur egun errazagoa baita aldizkari, museo edo bildumetan argazkilari kataluniar eta espainiarren lanak aurkitzea kanpoko egileen argazkien aldamenean*».

Joxi Goikoetxea

SUSA
NOBELA

Erakusketaren erakusketaren
aurreko edizioa da
Gaz-Pare etxekoan
bildutako 105 liburu zuzenak

BAKEAN UTZI ARTE

ITXARO BORDA

SUSA industrialdea 1-2 Lasarte ☎ 37 15 45

EKAINAK

11

■ ROCK JAIALDIA ERRATZUN

HIRU taldek joko dute ekainaren 11n Erratzun izango den rock jaialdian. **Xorroxin Irratiak** antolatuta, **Gutariko Bat** talde berriak bere kantutak eskainiko ditu egun horretan, eta joko duten gainerako bi taldeak El Inquilino Comunista eta Potato izango dira.

Gaueko 11etatik aurrera entzun ahal izango dira lehenengo kantutak; eta ARGIA aldizkaria eta Baztango Udalaren laguntza izan du Xorroxin Irratiak larunbateko rock jaialdia antolatzeko garaietan.

EKAINAK

11

■ TXIRULAREN INGURUKO 5. JAIA

ASTEBURUAN izango da Xiru 5 festa, Abotia el karteak Euskal Kultur Erakundea eta Uhaizta el kartearen laguntzaz antolatu duen txirularen inguruko bostgarren festa. Larunbatean Irabar-neko Jauregian egingo dituzte txirulak; 4.30etan organu eta txirula kontzertua eskainiko dute Mauleko elizan **Evelyn Rene eta Laurent Wachter**-ek; gaueko 9.30etan kantaldia izango da Gotañeko elizan **Alberto Jambrina, Françoise Du Jardin, Christian Veüssens** eta 1993eko pastoraleko kantarien eskutik; eta ondoren **Hatsa taldea eta Beñat Axiari** arituko dira plazan.

Igandean Zuberoko txanbelari eta txilulariek alaituko dute giroa egun osoan, eta arratsaldeko 3etatik 7etara izango den dantzaldian **Nahas Mahas, Gingko Biloba eta Uztaritzeko txaranga** eta gaiteroek joko dute.

Ramon Barea: «Metafora sozial bat dago 'Pekata minuta' antzezlanaren baitan»

ARGIA. Ekainaren 10ean estreinatuko da Tolosan «Pekata minuta» antzez-lana. Zuk zuzendu eta idatzi duzu gidoia.

RAMON BAREA. Komedio bat da, baina guk *vau-deville* mistikoa deitzen diogu; maitale komedia baino, izpiritu nahaste, zalantza eta desleialtasunak nagusi dituelako. Komentu batean itxirik dauden lau mojek ihes egitea erabaki dute, baina 20 urte kanpora irten gabe egon ondoren mundua ikustearren beldur dira. Ondorioz, etengabe sartu eta ateratzen aritzen dira konfesa-lekuan dagoen zulo bate-tik.

Lau emakume ezberdin dira, oso arraroak, eta beren jokaerek barrea sortzen dute. Obraren baitan metafora sozial bat dago: baloreak galdu direnean eta zalantza erabakigarriak sortzen diren garai honetan, jendea identifi-

katu egiten da bizimoduz aldatu nahi duten mojekin.

A. Talde bat sortu baino, obra prestatzeko elkartu zara **Elena Irueta, Aitzpea Goenaga, Ane Garbain eta Loli Astoreka** aktoreekin.

R.B. Karrakak une honetan taldeen muga klasi-koak hutsi nahi ditu. Elena, Aitzpea eta Loli denbora asko zeramaten antzerki lanik egin gabe, nik ideia bat erakutsi nien eta gero kate bat izan da. Zuzendari lana egiteko esan zidaten eta nik proposatu nuen ekoizpenaz Karraka taldea arduratu zedila.

EKAINAK

12

■ OIARTZUNGO ERGOIEN AUZUNEO JAIK

OIARTZUNGO Ergoien auzuneko jaietan, **Alaitz eta Maider** bikoteak diana eskainiko du igandean goizeko 9etan, eta eguerdian **zenbait bertso Anjel Mari Peñagarikano eta Sebastian Lizasok**. Igandean amaituko dira jaiak **Juan Mari Lopez eta Larraxabal bertsolariak** eta Alaitz eta Maider trikitilarien eskutik.

EKAINAK

13

■ BERTSO-ARIKETAK ILAZKI EUSKALTEGIAN

DONOSTIAKO Alde Zaharrean dagoen Ilaizi Euskaltegian emango ditu ekainaren 13an bertsoak lantzeko zenbait ariketa **Mikel Mendizabal bertsolariak**. Arratsaldeko 8etan hasiko da saioa, eta dohainik parte hartu ahal izango da.

EKAINAK

14

■ ARTE EDERRETAKO IKASLEEN LANEN ESKARIA

ARTE Ederretako Fakultateko ikasle ohiei zuzendurik antolatu du Euskal Herriko Unibertsitateak artelanak lortzeko deialdia. **Ondare sortu asmoz**, Arte Ederretako Fakultateko ikasle lanak bildu nahi ditu EHUK. Horrela, edozein arte alorreko obrak aurkez daiteke fakultatean bertan ekainaren 14etik 18ra arte, edo irailaren 6etik 10era arte.

■ ZINEMA GIDOI IKASTAROA GETXON

EKAINAREN 15etik 30era bitarte izango dute matrikula egiteko aukera Getxoko Kultur Etxeak uztailan eskainiko duen zinema gidoi ikastaroan. Ikasleek gidoiak idazteko teknika guztiak ezagut ditzaten eta ikastaroaren bukaeran zinema gidoi bat egiteko gai izan daitezen antolatu du tailerra Getxoko Kultur etxeak.

20.000 pezetaren (870 libera) truke parte har daiteke, **Mitxel Gaztanbide** zinema eta telebista gidoilaria izango da arduraduna, eta uztailaren 5etik 15era arte emango dira klaseak Romoko Kultur Etxean.

■ ARGAZKI LEHIAKETAK ZUMAIA ETA ERREENTERIAN

EKAINAK 17 dute lanak aurkezteko eguna Erreenteria eta Zumaian antolatu diren argazki lehiaketetan parte hartu nahi dutenek. Fanderia-ko Parkearen Aldeko Plataformak antolatu du Erreenteriako lehiaketa eta De Cine Reyna tabernara bidali behar dira (Gamon zumardia, 20100 Erreenteria) argazkiak. Zumaian parte hartzeko, berriz, Foronda Kultur Etxera (Ama Birjina bista, 20750 Zumaia).

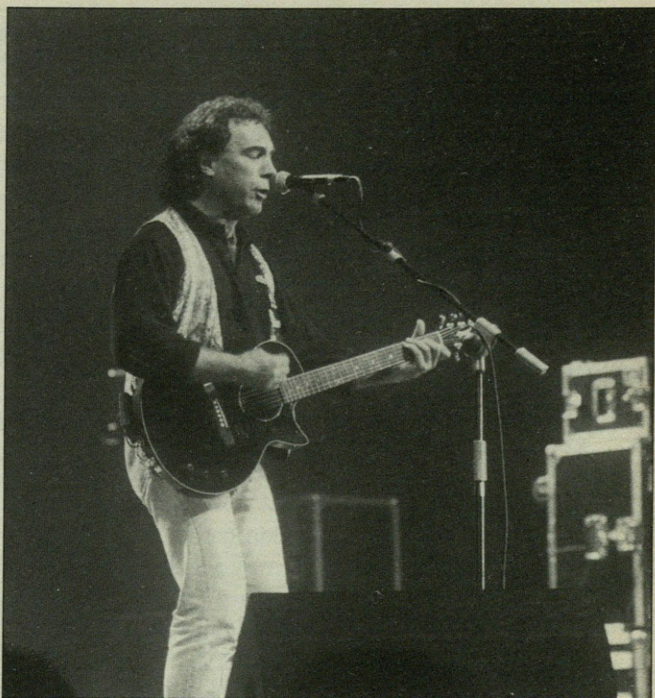
■ MANUEL SAINZEN INSTALAKUNTZA GASTEIZEN

GASTEIZKO Trayecto aretoak ekainaren 18a arte erakutsiko du Manuel Sainz artistak prestatu duen «Reservas» instalakuntza. **Zenbait erakus-keta egin ditu azken hamar urteotan Sainzek.** Duela bi urte, Banestoren arte plastikoetako beka eskuratu eta Sevillako Expon aurkeztu zituen bere lanak, eta aurrean Madrileko Moriarty arte galeriara eraman du «Tres disparos» bilduma.

■ GIPUZKOAKO ESKOLA TXIKIETAKO FESTA

DATORREN asteko igandean izango da Ikazte-gietan Gipuzkoako Eskola Txikietakoz zazpigarren jaia. Jaiaren helburua herri txikietakoz eskolen inguruko mugimendua ezagutzera ematea da, eta bide batez beren premiak azaltzea.

Horrela, hainbat ekitaldi izango dira ekainaren 19an Ikaztegiatan. Arratsaldeko 4etan **Takolo, Porrotx eta Pirrotx** pailazoez ikuskizuna eskainiko dute, ondoren **Millan Telleria eta Iñaki Murua** bertsolariek kantatu eta **Eider eta Oiha-na** trikitilariek emango diote amaiera jaialdiari.

ANJE DUHALDE eta berarekin aritzen den taldea izango dira **ARGIA** aldizkariak Alegiako Udalaren laguntzaz antolatu duen jaialdian. Ekainaren 18an, gaueko 10.30etatik aurrera, **Unai Iturriaga, Igor Elortza, Maialen Lujanbio, Bittor Elizagoien, Juan Mari Lopez eta Jexux Mari Irazu** bertsolariek jardungo dute Alegiako pilotalekuan, ondoren **Mikel Markezek** disko berria aurkeztuko du, eta **Anje Duhalderen** kantuak entzun ahal izango dira jaialdiaren amaieran (Argazkia: Aitor Bayo).

L I B U R U A K

«**HERRIA**». 1994.EKO
MAIATZAREN 26KOA. 2256.
ZENBAKIA. 8 or.

EMILE Larrek zuzentzen duen euskal astekari honek berrogeita hamar urte bete

ditu jada. Ez da txantetakoa horren baliapide gutxiarekin jokatzeko moduan egotea. Beraz, pozgarria eta jarraitzeko eredua da egunkari formatoko «Herria»ren ibilbidea. Oso errezeta sinplearekin batez ere Ipar Euskal Herriko hamaika etxetara euskara eta euskal kulturaren inguruko berriak, ospakizunak, hiru herrialdeetako herriz herriko albisteak, Hego Euskal Herriko eta Parisaldeko gertakariak eta abar luze bat. Bestalde, frantsesera apur bat erabiltzen badu ere, Ipar Euskal Herriari kazetaritza euskaraz ere egin daitekeenaren adi-

bidea da, beste askok aintzat hartzeko jokaera ●

«**AITATXO BILIN-BOLON**».
ITZULTZAILEA: JUAN KRUZ
IGERABIDE. MARRAZKIAK:
EMANUELE LUZZATI. EREIN.

LIBURU honen bidez, Erein argitaletxeak sail berri bati ekiten dio, haur literaturari hain zuzen ere. Eta kaleratu dituen lehen hiru liburuen egilea Gianni Rodari italiarra da. Marrazkiek hitzaren garrantzia beretsua dute lan honetan eta oso egokiak dira umeek gozatzeko ●

«**JAKIN**». 1994.EKO
MARTXOA-APRILA. 81.
ZENBAKIA. 139 or.

INFORMAZIOAREN erabilpenaz komunikabideetan eztabaida handiak sortzen ari dira azken bolada honetan, baita kazetariak bere ere duten ardura, jakin gartean zernolako eragin dute. Egoera kritiko horren oihartzuna jasotzen du jakin azken ale honetan, eta Euskal Herriko kazetari ezagun zenbaiten bere gogoetak plazaratzen dituzte: David barberok informazioaren aurrean nola defendatu aipatzen digu, Mariano Ferrerrek komunikabideak erakundeetan gaitu ikusten ditu, Xabier Oleagarkazetaritza arau tradizionalen aldeko apostua egiten

B E G I B E L A R R I

D I S K O A K

Txikia handitzen denean

EUSKARAREN aldeko zenbait jaietan ezagutu izan dugu Bittor Aiape, gitarra lagun, ortozik bera bakarrik taulatu gainean. Orain etxeetan, tabernan edota bakoitzak nahi duen lekuan entzuteko aukera eskaini digu estreinako disko honen bitartez.

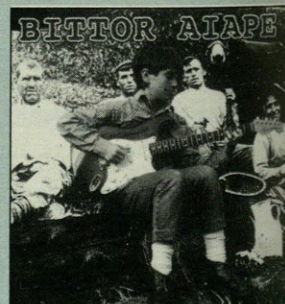
Zuzenean atsegina da mutil nafarra, musika kutxan ere ez da gutxiagorako. Ondo prestatu du lana, arras ongi atera zaizkio berak konposatutako doinuak, hitzak ere ez dira nolanahikak horrelako *umemoko* batentzat. Idazteko ere ausardia behar izaten baita sarri askotan.

Mikel Irazoki eta Kaki Arkarazo izan ditu lankide aurkezpen disko honetan. Ezin ikus dezaket bi musikari on hauen harridura aurpegia,

txikia aldamenen gitarrari astinduak emanez, notak dantzari jarritz, ahots xumez doinu gogorrak kantatu asmoz.

Adinari erreparorik egin gabe ere, lana ona dela aipatu genezake inolako ezbairik gabe. Nafarroa aspaldi izan da musikari onen harrobi, eta orain ere horrela izaten jarraituko du. Gazteak bezala gaztetxo eta haurrek ere rock-and-rola maitatzen ikasiko dute. Herria, ingurua, bizitza nolakoa den esateko, ulertzeko beste era bat da musika, guk hala uste dugu behintzat.

Egunerokotasuna hausten duen fenomeno dugu, momentu alaietan bezala, triste xamar gaudenean, berdin egunez zein gauez, aurrera egitera

«**BITTOR AIAPE**».
BITTOR AIAPE. IZ.

laguntzen gaitu.

Eta horretan, Bittorrek ere zorionik opa digu. Rock-and-rollak ez du zertan jukutria izan behar, eta gazteenek ekar dezatela haize berri eraldatzaila, ondo etorria izango baita. Txiki zein handi, jarrai beza musika jarioak.

PATXI GAZTELUMENDI

du, Ramon Zallok informazio krisi garaian baloratzen digu... Txema Ramirezek, bestalde, prentsa-bulegoak eta Xabier Cillerok apokaliptsiaren liluraren berri ematen digute ●

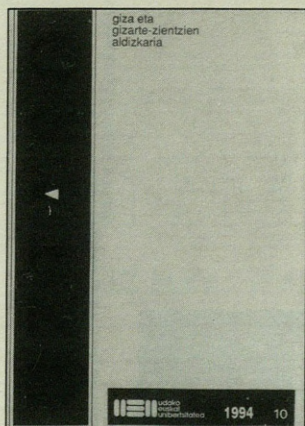
**«NATURA ETA ABENTURA
BIDAIA ZIENTIFIKOETAN
(LIVINGSTONE ETA
HUMBOLDTEN
ESPLORAZIOAK». SARDA
TALDEA. GAIK. 205 or.**

NATURAREN deskubrimenduaren aurreko erakarpenak eragindako bi ikerle eta esploratzaile handi hauen lan-ondorioak lortzeko bizi izandako esperientziak eta ezagupen berriak —bata Hegoameriketara, bestea Afrikara— laburbiltzen dira liburu honetan ●

**«LANEKO LESIOEN
ESTATISTIKAK, 1992». EUSKO JAURLARITZAREN LAN
ETA GIZARTE-SEGURANTZA
SAIA. 168 or.**

ATZERAPEN apur batez bada ere, kaleratu berria da 1992 urteari dagozkioen lan-istripuak datu estatistiko ugari agertzen da, lurralde historikoak banaka hartuz eta EAeko batuketara eginez. Era berean, istripuak ekarri duten eragileak zehazten dira. Informazio aparta datu-basetzat hartuz, ondorioak atera eta aurre-

rantzean istripuei mugak jartzeko ●

**«UZTARO». UDAKO EUSKAL
UNIBERTSITATEA. 10.
ZENBAKIA. 161 or.**

UNIBERTSITATE mailarako

materialea ikasleei eskaintzea helburu duen liburu formatoko aldizkari honen azken aleko gai nagusiak honakoak dira: Enpresa-berrikuntza eta transferentzia teknologikoa EAEn, Ezagutza errepresentazio gisa, Antzinako Erregimeneko herri baten ekonomi azterketa (Villaverde de Trucios 1753. urtean), XII. mendeko Euskal Herria Santiago bidean, Euskal nazionalismoaren berreraikuntza... ●

**«AIZU!». AEK. 1994.EKO
EKAINA. 135. ZENBAKIA. 56 or.**

JUANMA Lopez Iturriaga saskibaloiari ohi eta egun telebistan aurkezle arrakas-

tatsu den bilbotarrari egiten zaio elkarrizketa nagusi ale honetan. Euskalduntzeari begira, zehazturiko oinarri berrien azalpena egiten da, beste artikulua ugariz gain ●

**«LABERINTOAREN
OROIMENA». JON
KORTAZAR. EREIN. 182 or.**

KRITIKARI bizkaitarrak, gaurrengungo euskal poesiagintza ulergarria izateko urratsa eman du. Jon Mirande eta Gabriel Arestirekin hasi eta Juan Mari Lekuona eta Bernardo Atxagaren lanen barrena, erizpide zuzenak ematen ditu idazle handi hauen poesiagintzan murgiltzeko. ●

D I S K O A K

**«OROITZAPENAK
OPARITZEN DITUT». MIKEL MARKEZ. ELKAR.**

KANTARI errenteriarrek bigarren lan luzea jarri berri du kalean, oraingoan ere Elkar etxearen eskutik. Hamar

kantuk osatzen dute eta hitzak eta doinuak berak asmatuak dira, Gabriel Arestiren «Egia bat» eta Karlos Aizpuruaren «Beti urrun» kasuetan izan ezik. Maitasun kanta sorta ederra, apal-apal entzuteko eginak ●

**«PRESOAK S.O.S»
ETSIAIAK.
ESAN OZENKI RECORDS.**

KOKTEL gogor honen erditzeak, taldearen bigarrena, Estatuari eginiko kritikaren kolorea hartu du. Abesti bakoitza salaketa bat da, eraso bat. Hainbat taldetako ki-

deak izan dituzte lankide: Rip, Lin Ton Taun, EH Sukarra eta ume abesbatza txiki bat. Hardcore existentziala dela diote argitaratzaileek. Zure esku bertatik edatea ●

Hontza
LIBURUDENDA

Okendo kalea, 4
Tel. 42 82 89 Faxa: 43 12 56
20 004 DONOSTIA

T E I L A K

■ EUSKO IKASKUNTZAREN HITZARMENAK

EUSKO Ikaskuntzak eta Arrasateko Udalak hitzarmena sinatu dute, bi erakundeen arteko harremanak sendotu asmoz. Eusko Ikaskuntzak zentzu honetan sinatzen duen lehena da, eta aurrera begira, udalen sare zabala antolatze aldetik plangintza eratu nahi du, elkartearen lanei ahalik eta hedapenik zabalean emateko.

■ KANTU ESKOLA NAFARROAN

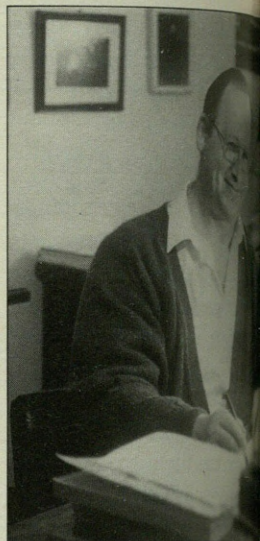
GANBARAKO koral kantu eskola irekiko du udazkenean Iruñean bertako Ganbarako Abesbatzen Elkartek, Nafarroako Gobernuak Principe de Viana erakundearekin akordioa sinatu ondoren. Kantuan ikasi eta trebatzeko 60 plaza eskainiko ditu, eta Mari Carmen Arbizu, Pablo Sarasate kontserbatorioko katedraduna izango da eskolako irakaslea.

■ EKOIZTETXEENTZAT LAGUNTZAK

IGELDO Film, Lan Zinema eta Sendeja Films euskal ekoiztetxeek 240 milioi pezeta (10,5 milioi libera inguru) jaso dituzte Madrilgo Kultura Ministeriotik, bi urtetan sei filme egiteko. Angel Amigoren Igeldo Films etxeari 120 milioi pezeta zuzendu zaizkio; «Maite» (Carlos Zabala eta Eneko Olasagastik zuzendua), «Todo esta oscuro» (Ana Diez) eta «Señales de fuego» (Luis Rocha) filmeei begira, eta beste hainbeste batera ari diren La Zinema eta Sendeja Films ekoiztetxeei, «Angel y Bruno» (Ernesto del Río), «Calor» (Javier Rebollo) eta «El que quiera peces» (Juan Ortuoste) lanen osatzeko.

Honekin batera, Juanma Bajo Ulloak («El manso» filmearekin) eta Enrique Urbizuk («El Crimen del Cine Oriente») ere dirurik jasoko dute Pedro Costa P.C. eta Atrium Production ekoiztetxeari emango zaion laguntza bitartez. Kultura Ministerioak 485 milioi pezeta banatu ditu guztira, gehienak euskal zuzendarientzat.

E R R A N A K E R R A N

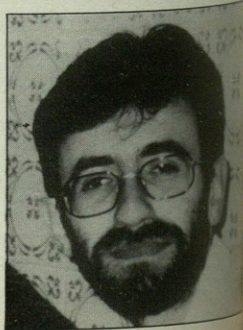

«Deustuko Unibertsitateak euskarari ematen dion tratuak ez du izenik eta ez dago inolako justifikaziorik, ezin sinetsiak baitira bildu ditudan datuak. Begira: 511 ikasgaitatik 23 bakarrik dituzu euskaraz irakatsitakoak».

Paulo Iztueta, EHUKO irakaslea.
Egin, 94-V-31.

«Antzerki taldeek gure mugetatik kanpo onar ditzaten bilatzen dute, bertako ikuslea bigarren mailan utziz. Alderantziz, jokatu behar lukete, bertako ikuslearen onarpena lortzen saiatuz lehenengoz».

Alberto Bokos, antzerkilaria.
Egunkaria, 94-VI-2.

TXUTXU - MUTXUKA

MAIATZ ELKARTEAREN LITERATUR SOLASALDIAK

MAIATZ elkarteak antolaturiko bederatzigarren literatur solasaldiak ekainaren 7tik 9ra bitartean luzatuko dira. Ekainaren 7an, Alberdania taldea eta Anjel Lertxundiren «Otto Pette» azken eleberria aurkeztuko dira. Honezaz gain, egungo euskarari buruz mahaingurua lotu dute, Henri Duhau, Eñaut Etxamendi, Patxi Petrirena eta Mailuix Legorbururen parte hartzeaz. Ekainaren 8an, Itxaro Bordak Susa argitaletxearekin argitaratu duen «Bakean ützi arte» eleberraren berri emango du, eta jarraian, «nobelaren iturriak» gaitzat harturik mahaingurua izango da. Ekainaren 9an, «Bizitza pilpirak» Manex Erdozaintzi-Etxarten poema liburuaz arituko da Daniel Landart, eta bukatzeko, Imanol eta Felipe Juaristik «Hitzaren doinuaz» errezitaldia eskainiko dute.

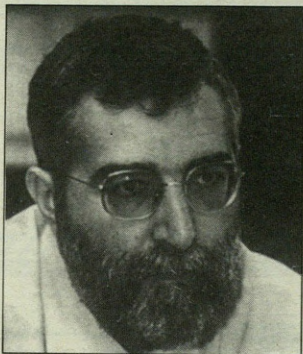
NOR - NORI - NOR K

«Komunikabide espainiarrek azken bolada bonetan argitaratu eta bultzatu dituzten bainbat afera ikusita (Kataluniako inmersio-programaren aurkako kanpaina, esate baterako), gaztelaniaren alde eta euskara, katalan eta galizieraren normalizazioaren aurka, Espainiako sektore atzerakoienek prestatutako kanpaina gogor baten atarian egon gaitzkeela pentsa daiteke».

Kike Amunarriz,
hizkuntzalaria.
Jakin, 1994ko
martxoa-apirila.

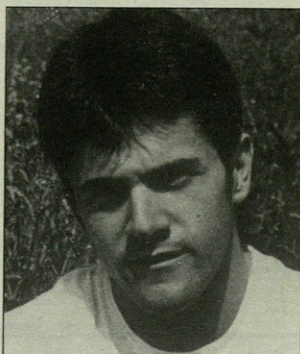
«Administrazioaren hizkuntz normalakuntza ez da erabaki administratibo soilen indarrez, berez etorriko; edo herri erakundeen kudeaketa politikoaren arduradunek beren erantzukizunak aintzat hartzen dituzte, edo hizkuntz eskakizunen plana asmo onen ganbarara doa laster».

Gotzon Egia,
administrazioko langilea.
Egunkaria, 94-V-29.

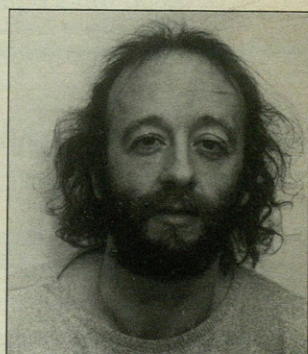
**PEDRO
LARREA**

aukeratu dute EHuko Gizarte Kontseiluko lehendakari posturako, Ignacio Etxeberriaren ordeiz. Unibertsitatea «gertutik» zainduko duela eta «kontuetan dauden irregulartasunak ezabatuz joan daitezen» saiaturiko dela aldarrikatu du kargua hartu bezain pronto. Eusko Jaurlaritzako Haziendako sailburuorde gisa aritua, lanik izango du kontu okerrak larre onera ekartzen ●

**EDUARDO
MURUMENDIARAZI**

Euskadiko Gipuzkoar Aurreku Txapelketan erreleboa hartzeko ordua iritsi zaio. Azken edizioa irabazi zuen Pasai Antxon, urtetan Mikel Sarriegi eta Ramon Sanchezek erakutsi duten nagusigoa gaindituz. Aurrekuaren mundura hurbiltzen ari diren balore berrien ordezkari goraiatuena, buelta eta kabriola gustagarrienak egiteko gai erakutsi zuen bere burua txapelketan ●

**PELLO
LIZARRALDEK**

eguraldi bero itogarriak sortzen duen ezinegona iruditat hartuta osatu du «Sargori», hamar ipuineko liburu. «Giro hori oso literarioa da, desasogua dakarrelako, eta ondorioz arriskua. Desasoguk duda egitera bultzatzen gaitu», dio idazleak. Laugarren lana du honakoa zumarragarrik, «idatzi gabeko narrazio bakarrean» kateaturik datozen hamar zatitan banaturikoa ●

Jose Luis Ugarte: «Nire irudiaren erabilera errentagarria dela uste dut»

Uztailaren 3an Jose Luis Ugartek beste estropada handi bati ekiteko asmoa agertu du, Boc Transatlantic Challenge 94 izeneko. Britainia Handiko Falmouthetik atera eta Estatu Batuetako Charlestonera iritsi, 4.000 milia egin ondoren. Abiatzeko, dena den, dirua beharko du, eta oraindik ez du finantzatzailerik lortu.

ARGIA. Iazko azken estropada gogorra egin eta oraindik ba al duzu horrelakoetan sartzeko gogorik?

J.L. UGARTE. Orduan hura

moduko estropada gogorrik ez nuela egingo esan nuen. Benetan zehazki huraxe esan gura nuen, gizakumearen aurkakoa da eta.

Marinel bakartien Mundu Txapelketa bukatzea dut orain buruan. Txapelketa honek lau froga dauzka. Lehenbizikoa, iaz egin nuen Vendée Globe, bigarrena uztaileko Falmouth-Charleston, hirugarrena irailean hasi eta 1995eko udaberrian bukatzen den Boc Challenge, eta laugarrena oraindik finkatu barik dago. Hau bukatzean emango diet amaiera bakar-kako estropadei.

A. Zenbat diru behar duzu uztailekoan eta Boc Challenge horretan parte hartzeko?

J.L.U. Bi aurrekontu dauzkat. Bat 197 milio pezetakoa, eta honetan belauntzi berria erostea sartzen da. Bigarrena 97 milioikoa da eta BBK-ko 'Euskadi' belauntziarekin egingo nuke.

A. Dirua lortzeko nabiko larri ei zabilza, zer gertatzen da?

J.L.U. Egoera ekonomiko

orokorra ere ez da ona eta horrek, akaso, izango eragina; baina bestela ez du ulertzen zer gertatzen den Nire irudiaren erabilera errentagarria dela uste dut. **A.** Madrilera egunkari batean, jaiki eta zer entzuten gustatuko litzaizukeen galdetzean, PPk estatuko baneteskundeak irabaztea erantzun ei zenuen. Izan dezake horrek eraginik instituzi autonomikoetako agintariek dirulaguntzarik emateko?

J.L.U. Adierazpen haiek txarto interpretatu ziren, nik gobernu zentrala aldatzea interesgarria litzatekeela besterik ez nuen esan. Ni ez naiz politika gizona, itsasoa eta kirola dira nire mundua eta ez nago inongo alderdiren alde. Bestalde, agintariak ezagutzen ditut eta beren maila pertsonala ere bai eta ez dut uste horrelako gaizkiulertze batek diru kontuetan eragina izango zuenik.

XABIER LETONA

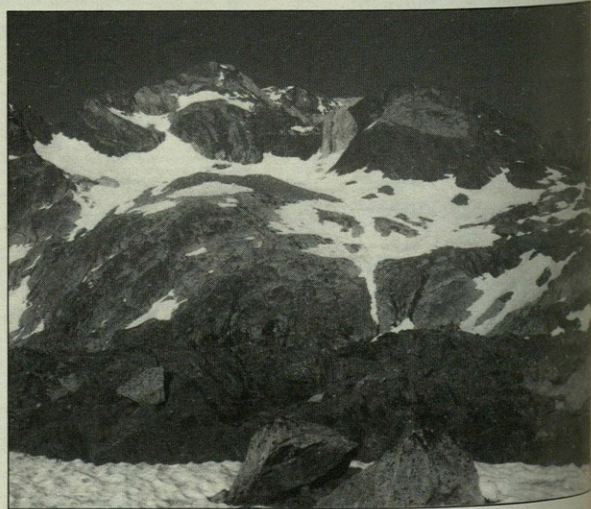
PROPOSAMENA

Infernurako bidaia

ASTEBURU honetan, mendira joateko asmoa izan arren nora joan ez baldin badakizu, Oiartzungo Gerizia Mendi Elkarteak proposamen polita egin du. Larunbatean, eguerdiko ordu bietan, Oiartzungo enparantzan agertzea besterik ez duzu, baldin eta bertako Amaxkar tabernan edota elkarte bertan izena aldeztu aurretik eman baduzu. Autobusera igo, eta Baños de Panticosara (Huesca) joango zara horrela lagun tal-

dean, La Casa de Piedra aterbera lotara joateko.

IGANDEAN goizeko seietan jaiki eta Lagos de Bachimaya. Lagos Azules eta Collado del Infiernora igo ahal izango zara. Bertatik, Infiernoko hiru gailurrak egiteko asmoa dute Geriziakoek. Jetsiera Pondellos-etik egingo da, zazpi ordu t'erdi oinez ibili ondoren. 2.600 pezetagatik izango duzu asteburu honetarako bidai-txartela. Ez ahaztu, ordea, zakua eta zuretzako janaria ■

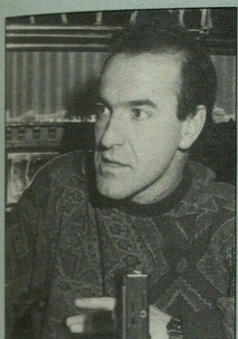

7 ordu t'erdiko ibilaldi baten ondoren Infierno-ko hiru gailurrak egiteko asmoa dute Gerizia Mendizale Elkarteak lagunak.

HURA OTORDUA!

GONTZAL
MENDIBILI

Kantaria

**Tripazalea
behintzat ez**

Ez da Gontzal betekadaz geratzen den horietakoa; ez da, berak dioen legez, euskal tripazale klasikoa. Lapiko kontuak oso gustuko ez dituenak, jaki arinen aldeko defentsa sutua egin digu kantariak:

hamaika osagaiez osatu entsalada kolore-anitzak kasu. Leporaino ez geratzeak, baina, ez du esanahi batere gutziarik ez duenik, gatzatua, adibidez, amorratzeraino atsegin baitu. Beste muturrean, berriz, karakolak eta ostrak, plater gainean ikusi ere egin ezin dituenak; gastronomiaren pentagraman doinu desafinatu jotzen dituen jakiak. Gontzalek ez dio, izan ere, jate kontuari garrantzi handirik ematen, nahiz eta Txina, Italia eta Japoniako —hura bai sukalde astuna, hura!— saltsa-maltsekin askotan ausartu izan den. Nolanahi ere, abentura segurua egitekotan, Zeanurin geratuko litzateke bera: bertako Sagarna edota Arkotxa jate-txetan esaterako.

Baratzuri bila

BARATXURIA, odol xurgatzaileen aurka egiteko baino, erabilgarriagoa duzu etxeko lagunen hainbat gaitzei aurre egiteko. Horrela, ohiturak dio baratxuria maiz jaten duenak gaitz askori aurre hartzen diela. Hesteetako zizareak botatzeko, odol zirkulazioa hobetzeko, metabolismoa arintzeko... Hainbat dira landare honen erabilerak.

Garaiz zaude, gainera, baratxuri basatiak biltzeko. Euskal Herria osoan banatuak, zelaian zein basoan topa dezakezu. Ohizkoen erabiltzen den lehortuaz gain, baratxuri freskoa ere erabil dezakezu ■

Haurren artean hain ugariak diren zizareen aurkako arerio gogorra da baratxuria. Garaiz zaude zuk zeuk mendian topatzeko.

*Multisol Betaurrekoak.
Bere prezioak bakarrik txundituko zaizu.*

Horrelakoak dira Multisol berriak: Erakargarriak, gazteak, puntakoak ...; zure modukoak. Aukeratu, ipini eta goza itzazu.

Zinkunegi Optika

MULTIOPTICAS

Beti Zuri Begira Vd.

Hernani, 4 — DONOSTI

BATA ZURIA ERANTZITA

JOXERRA
AIZPURUA

ZETIAZ-Elhuyar-eko kidea

W3

Genebako CERN deituriko ikerketa-zentruan W3ri buruz mundu-mailan ospatu berri den lehen kongresuan parte hartzeko aukera izan dut.

W3, «World-Wide Web»-en laburdura da eta euskaraz «Mundu zabaleko armarma-sarea» esango genuke. Telematikaren arloan erabilitzailearentzat egin den erremintarik erosoenetakoa da niretzat, besteak beste, ondoko ezaugarriak dituelako: edozein erabiltzaile, bezero eta zerbitzari edota biak aldi berean nahi izanez gero, izan daiteke; sareetan erabiltzen diren ia protokolorik gehienak ulertzen ditu; hipertestuaren indarrak baliatzen da bilaketak edo loturak egiteko garaian; eta edozein lekutara konektatzean informazioa eskatzean, informazio hori ordenadorera kargatzen da eta kargaketa bukatu ondoren berehala apurtzen du konexio telematikoa, beraz, diru dextente aurrezten da komunikazioetan.

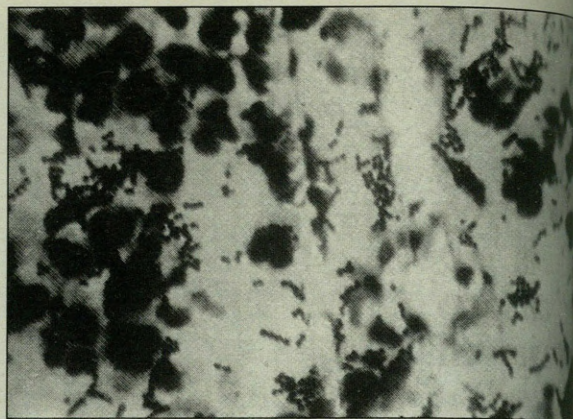
Aipatu kongresuan hiztegi hizkuntzanitzak, aldizkari

elektronikoak eta datu-banku espezialduen erabilera izan dira ni gehien txunditu nautenak. Parte hartzaileei buruz, % 30 estatubatuarrek, % 20 britainiarrek eta gainerakoak alemanak, frantsesak, suitzarrak, italiarrak, txinatarrek, norvegiarrak, australiarrak, kanadiarrak... eta euskaldunak izan ginela esan beharra dago. Ordez-kari espainolik ez egotea aipagarria dela iruditzen zait.

Non datza, bada, W3ren garrantzia euskaldunontzat?

Euskal Komunitate Autonomoan zuntz optikozko sarea eratzen ari da. Aurten, Eusko Jaurlaritzak hiriburu nagusietan dituen ordezkaritzak lotuta geratuko dira eta lauzpabost urte barru gure etxeetara ailegatuko da. Sare horretara telefonoa, telebista eta ordenadorea konektatuko ditugu eta etxetik kanpo izango dugun bit-kontagailu baten bidez erabilitako informazioa ordainduko dugu. Euskal sarea munduko beste sareekin lotuta egongo denez, atzerriko informazioa eta datuak atzitzerik izango ditugu. Baina sare horretan euskal kulturarekin zerikusirik duten produktuak ez baldin badaude, atzerrikoa baino atzitzerik ez dugu izango eta ondorioz, kultur kolonizazio baten aurrean aurki gaitzek.

W3 sistemak zerbitzuak eskaintzeko aukerak ematen du eta tren hori ez dugu galdu nahi, izan ere euskaldunontzat industria berri baten hasiera, informazio-industriaren hasieran alegia, izan baitaiteke.

Bakteria hiltzailea

MAIATZAREN azken astean hasi zen pizten larritasuna. Erresuma Batuan duela mende bat desagertarazia zen *fasziti nekronizante*-ak hiru lagun akabatu zituen, eta beste lauretan anputazioak eragin. A taldeko estreptokokoa den bakteria bat da azken asteotan izua eta egoneza sortu duena.

Berez kaltegarria ez den hau ez da berria, ordea, gure artean. Hamar pertsonatik batek darama bere gorputzean, eta inork ez daki zer dela eta bilakatu den antibiotikoen erasoei aurre egiteko eta ordu gutxitan giza gorputzeko zuntz guztiak

irensteko gai den izurritea. **IZURRITEA**, osasun agurrik aipatu nahi ez duen hitza, zabalduz joan da Europa osoan. Belgikan izurrite kasu izan ziren, eta hainbat heriotza izan ziren. Noruegan azken asteetan 116 kasu izan dira, eta inork ez daki hainbat zenbateren heriotza topatu duten. Holandan agintariek 132 kasu onartu dituzte azken 18 hilabetetan, 20 heriotzarekin. Gurean arteko loturak ez direla topatu azpimarratu dute. Austrian ere hildako lagun bat izan omen da azken asteetan ■

JAKIN BEHARREKOAK

X SINTOMAK: Sukar handiz agertzen da, baba anitzetan biderkatzen den azal urradura batez. Oinazea ikaragarria da babak agertu bezain laster. Ondoren, beztu egiten da leurrualaz, eta gaixoak logure handia sumatzen du. Horik heriotzara bitartean, okaldiak, beherakoa eta arteria presioaren beherakada dator.

X ERAGILEAK: Oraindik arrazoia zehaztu ez den arren, bi hipotesi ari dira nagusitzen. Bakteria honen erasokortasuna birus batek eragin dutela diote batzuek, eta bakteriarik kodegenetikoa aldatu dela besteek.

X ERASOKORTASUNA: ordu bakoitzeko hiru zentimetro zuntz deusezteko gai da, egun gutxitan heriotza eraginez.

ELKARRIZKETA

Txema Garcia: «Baliteke hau izurritea izatea»

ARGIA. Bakteria honek izan duen garapen azkarra izurrite bezala definitu al daiteke?

TXEMA GARCIA. Ez dakit izurrite moduan definitu den edo ez, baina oso posible da izatea. Izurritea definitzea oso jenerikoa da.

A. Zer dela eta bilakatu da hain bortitza aspalditik ezaguna den bakteria?

T.G. Bakteriaren barruan aldagai ugari dira eta baieztatzen bada kasu guzti hauek izurritea osatzen dutela, eta zenbaki mailan ohizkoa baino ugariagoa bada, bakteriaren aldagai bortitz baten aurrean geundeke.

A. Gaitz hau batez ere Ipar Europako herrietan baditu da. Guregana irits daiteke?

T.G. Posible da. Pertsonak eramaten dute bakteria eta besteak kutsatzen, beraz, kutsatutako jendea etorri edo hemndik hara norbait joanda hona iritsiko litzaiteke. Oraingo pizte hau ongi ulertzeko, kontuan izan behar da bakteria hauek askotan ez dutela gaitzik eragiten. Jende askok eduki ditzake, batez ere eztarrian eta inolako eraginik ez jasan. Baina zenbait kasutan, batez ere eztarritik kanpora zauriak kutsatzen dituenetan, bortitz azaltzen da.

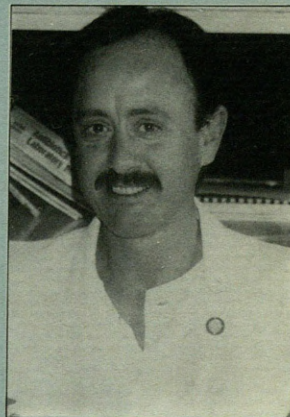
A. Horrelako kasurik izan al da hemen?

T.G. Gaitz hau orain definitzen den bezala betidanik izan da, baina oso kopuru txikian. Infekzio larriak ikusi izan ditugu, baina ez da urteko kasu batera ere iristen. Guk ez dugu gaitz larri hauen kopurua handitu denik ikusten.

A. Zein izan daiteke gaitz baten aurkako erremedia?

T.G. Tratamendu azkarra. Tratamendu hau penizilinarekin egin behar da. Baina garaiz iritsi behar dugu.

AITZIBER YARZA

Mikrobiologian aditua den Garcia doktoreak uste du Ipar Europan bortizki agertu den bakteria hona ere hel daitekeela.

ETXE ZULOAN

● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ● ETXE ZULOAN ●

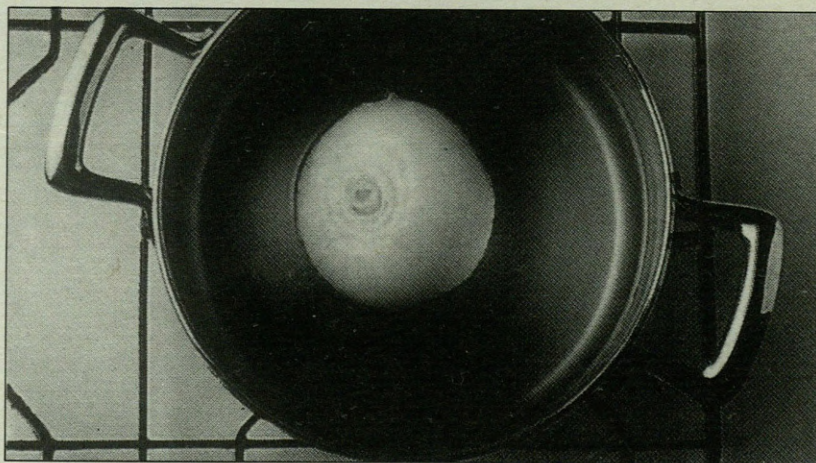
IDEIA PRAKTIKOAK

Lapikoak ere zaindu behar dituzu

SUKALDEAN pixka bat ibilia den edonork badaki hainbat aldiz erabili den aluminiozko eltzea belzten doala, erabili eta gero garbitu arren. Zure eltzeak ere aluminiozkoak baldin badira, jakin ezazu horrelakoetan limoi azalez betetako eltzeak irakiten jarri direnean ez direla belzten.

Baina lapikoak ez dira erabileratik bakarrik belzten. Prestatzen ari zaren jakia denbora gehiegiz sustan mantentzen baldin baduzu, hondoan erre egingo zaizu. Horrelako kasuetan, kontuan hartu asko edo gutxi erre zaizun.

ERRETAKOA arina baldin bada, gaitza zabaldu lapi-

Erabileragatik belztu zaizun aluminiozko lapikoa garbitzeko, limoi azal puska batzuk besterik ez dituzu behar. Urez bete lapikoa, bota azalak bertara, eta irakiten jarri.

koan eta ordu pare batez utzi horrela, ondoren harrikoa egiteko. Ikusiko duzu nola joango diren hondar guztiak. Gaitza beharrean egur errautsak baldin badituzu, hauek ere lapikoa ira-

kiten jartzeko erabil ditzakezu. Ondorio berak izango ditu. Eltze hondoan itsasitakoa kentzen gaitza baldin bada, lixiba eta ur pixka bat nahastu, eta irakiten jarri eltzean.

Gogora ezazu hauetako gauzaren bat egin behar baldin baduzu, sukaldeko leihoa ireki behar duzula, lurrinak kalte egin ez diezazun. Eta hurrengo platera prestatzen has zaitezke ■

KARAKOLA SEGIRHOLAK

HSTE AGONETAN HERRITSEKO Sak 10ak BITARTEN

ERRATZU

Ekainaren 11an Gaueko 11 etan

POTATO INQUILINO COMUNISTA GUTARIKO BAT

xorroxin irratiak antolatua

sarrerak salgai: Elizondoko INTZA, KASINO eta FORTENEAn, Doneztebeko 12
ostatuan, Lesakan ATXASPin, Beran PUYn, Irunen BERTSO HOP-en, Iruñean
KILKIR-en eta Erratzun ZUBI PUNTAn. Aitzinetik 700 Pta., Takilan 800 Pta.

ARGIA

BAZTANGO
BALLEKO

TELEBISTA-IRRATIA

● TELEBISTA-IRRATIA ● TELEBISTA-IRRATIA

Manu Gil: «Ez dugu alderdikeria eta pertsonalismoetan erori nahi»

Deustuar hau duela bi urte ari da «Txoko-Latex» lan taldearen zuzendari legez. Irakaslea berez, zortzi urte daramatza jada komunikazio munduan. «Ganbaran Bai» saioan atal labur bezala sortu zen ideia, asteroko programa bilakatu da denborarekin, Euskal Herriko pertsonaia publikoak modu garrazt-gozoz 'txokolatez' tratatu asmoz.

ARGIA. «Spitting Image» saio britainiarraren ondotik sortutakoa da zuena. Hemen funtzionatu egin du formula berak, beste leku batzuetan ez bezala. Zein izan da arrazoia, zure ustez?

MANU GIL. Geure buruez barre egiteko ahalmenean datza gakoa. Ziur nago beste herri batzuek baino askoz

handiagoa dugula. Gainera, kolektibitatearen emaitza dela uste dut, ez gure saioa ona delako. Saioa ona izan arren jendeak barre egiten ez baldin badaki, jai da.

A. Hemengo pertsonaia publikoek ere ba al dute gaitasun hori?

M.G. Baietz uste dut. Dene-tarik entzun dugu. Txaro Arteaga, adibidez, bere pertsonaia modu matxistan tratatzen dugula zioen. Jon Idigoras, berriz, oso gustura agertu da bere panpinarekin. Beti baikor hartzen dute, ez erasotzat.

A. Azken aldian zuen saioko atal batek sortarazi duen iskanbilaren arabera ez dirudi horrela.

M.G. Gurea umore saioa dela gogoratuko nuke. Inor mintzeko nahirik ez dugula, panpinen bitartez. Alderdikeria eta pertsonalismoetan ez dugu erori nahi. Norbait mindua sentitu baldin bada, barka diezagula, baina ez dut arrazoi garbirik ikusten. Uste dut, gainera, beste hainbat gai tratatu izan ditugula, hau bezain garrantzitsuak, eta orain arte ez da arazorik izan. Oso egoera ezerosoa da.

A. Zenbat dute gozotik zure pertsonaiek, eta zenbat garraztetik?

M.G. Hori ikuslearen araberakoa da. Guri oso gozoa iruditzen zaigu, baina izango da garrazt punttua hartuko dionik ere. Umore eta jatortasunez hartzen jakin behar da.

IKUSITAKOAK
IKUSITA

Harira

Politikoak ez baleude, nola bete informatiboak? edota mahai inguru eta debate asko? Politikoak behin eta berriro azaltzen dira pantaila txikian. Pertsona publikoak diren neurrian al-bistegai dira eta beti daukate interesea duten gaiekin loturaren bat. Edozein kasutan, azalpenak nahiz eta ugariak izan oso laburrak dira edukinetan. Hau apurtu nahian edo, ETBk bere kazetari ospe-tsuenetarikoa batzuren bitartez, politikoak banan banan hartu eta ordu batean zehar elkarrizketa sakon bat egi-teari ekin dio «Harira» programan. Berez ez da berrikunta bat, beste hainbat telebistek ere egin izan dute honelakorik. Hala ere, programak duen tonua eta erritmoa oso bes-telakoak dira. Kafe bat hartzen baleude bezala hitzegiten dute, hurbiltasun kutsua ematen du, freskoa da, arina. Kazetariak galdera ugari plazaratzen dituzte, era guztietakoak, honela ikuspegi global bat lortuz.

BEA NARBAIZA

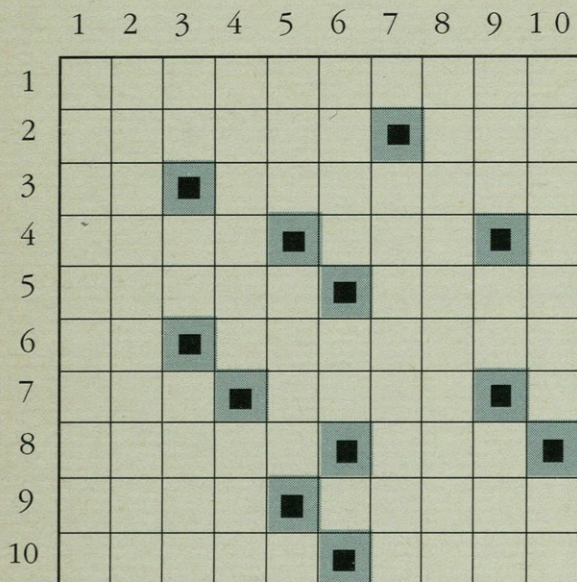

Saioaren arrakasta jendearen lorpena da, bere buruez barre egiteko gaitasuna duen kolektiboarena. Hori ez da leku guztietan topatzen.

AMAGOIA IBAN

Denborapasa

Gurutzegrama

EZKER ESKUIN: 1.- Ezkontzeko asmoa dutenak. 2.- Maitalea. ... de Janeiro, Brasilgo hiria. 3.- Amerizioaren sinbolo kimikoa. Harri mota. 4.- Itsas hegazti. Oratu aditzaren infinitiboa. Tona. 5.- Ukapenak. Sarrera. 6.- Omen hitzaren erdian. Zorroztasuna galdu. 7.- Juntagailua. Garaiera. Lehenengoa. 8.- Puska. Estatu Independentteen Elkarte. 9.- Porrota. Izana. 10.- Oilo ar. Kasik.

GOITIK BEHERA: 1.- Emakume. 2.- Kaietako langile. 3.- Modu atzizkia. Jupiterreko satelitea. Sail. 4.- Basa piztiak. Ikas eta Ari. 5.- Ni. Gorotza. Röntgenen sinbolo kimikoa. 6.- Giltza. Nolibdenoaren sinbolo kimikoa. Bokala. 7.- Anperioa. Araudi. 8.- Irrati saioa. 9.- Frantziako hegazkinetan. Interjekzioa. Niri. 10.- Gaixoa, errukarria. Bokak bikoitza

Kate hitzak

Letra kopuru desberdineko hitzak ageri zaizkizu ondoan. Helburua zera da, eskuineko taula osatzea, puzzlea bailitzan. Pasa ezazu hitz bakoitza dagokion lekura, kontuan harturik hitzok ezker eskuin eta goitik behera joan daitezkeela.

8 letra

Ahozkerak
garabiak
Kantaldi
Sarkorra

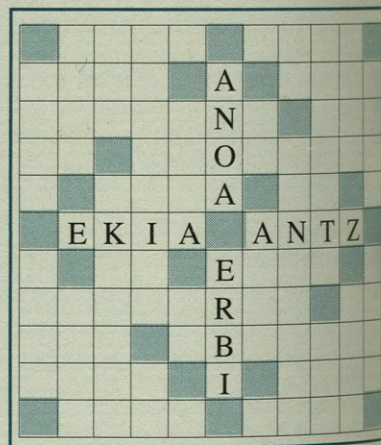
7 letra

Ikarati
Okarana
Patente
Ubeldua

4 letra

Ahia
Aire
Aita
Alai
Anoa
Antz
Arin
Asia
Beta
Bipi
Bota
Daki

Dira
Eite
Ekia
Erbi
Gazi
Ibia
Irak
Izar
Lege
Leka
Nire
Zuka

2 letra

Aa
An
Ar
Az
Ig
Ou
Ra
Zl

3 letra

Dar
Eta
Ira
Tar

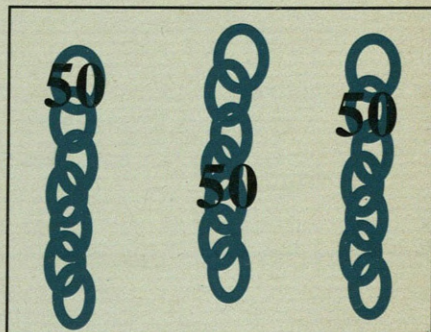
ERANTZUN zenbakidunak bete ondoan, pasa ezazu letra bakoitza dagokion goiko taulako laukira eta grabatuan ageri den pertsonaiaren izena, gipuzkoar idazle baten izena alegia, ageriko zaizu (1868-1925).

1	2	3	4	5	6	7		
8	9	10	11	12	13	14	15	16

Aiako usamortua		Nafarroako herria		Mendikate ezaguna		Nafarroako herria	
Planta		Bizibidea		Iruten dutenak		1	
7		10				9	
Hondar pilak							
Detekta-gailuak							
Landare mota							
Noren atzizkia							
Deialdi				Erbioa			
Kontsonantea				Ipurtzuloa		Gainaldea	
Lurruna						Errep. txori mota	
Edade						Zein lekutan	
Röntgen		Lore mota		11			
Aita		Arkuaren erdian		6		5	
				Modu atzizkia			
				Gar			
				Diruzko zigor			
				50			
		Emakume izena					

—Hieroglifikoa—

Ekaitzak ... eragin zituen

Aurreko asteko soluzioak

J	U	S	T	O	
G	A	R	A	T	E

Gurutzegrama

						●	A	●	E	●	J	●	
						A	R	E	R	I	O	A	
●	T	●	E			●	A	●	P	A	L	A	K
T	X	I	R	●	O	T	A	S	U	N	A		
●	I	R	A	●	Z	I	O	N	●	S			
A	M	A	●	P	A	L	A	D	I	O			
●	E	K	I	●	K	E	●	U	T	●			
A	L	A	B	A	●	A	G	●	Z	O			
●	E	T	A	●	U	K	A	N	A	K			
E	T	S	I	A	K	●	Z	O	L	A			
●	A	I	A	●	O	K	I	N	A	K			

EZKER ESKUIN: 1. Itsulapiko. 2. Zaudete. Ar. 3. U.K.

Ag. Lira. 4. Kenketak. 1. 5. Ate. Gagoz. 6. Ia. Zarinak.

7. T. Iel. Koko. 8. Zinpeko. Ir. 9. Aroa. Raul. 10.

Karka. Krak.

GOTTIK BEHERA: 1. Izukaitzak. 2. Taketa. Ira. 3. Su.

Ne. Inor. 4. Udak. Zepak. 5. Legegile. A. 6. At. Tar.

Kr. 7. Pelagikoak. 8. I. Ikono. Ur. 9. Kar. Zakila. 10.

Orai. Kor. K.

Hieroglifikoa: Abadiño

Kate hitzak

Bosteko ttipiak

A1. Tolosa. 2. Lerak. 3. Goraki.

4. Sakon. 5. Jakina.

B1. Lemoiz. 2. Marra. 3. Gorrak.

4. Sakon. 5. Izakia.

Z	I	Z	A		A	T	E	Z		
L	U	K	I		I	E	D	A	N	
O	K	A	R	A	N	A		O	R	E
R	A		I	Z	O	K	I	N	A	K
E		E	K	A	R		K	O		E
		E	R	A	K		B	A	R	E
I		A	T		G	O	R	A		D
B	A	T	U	K	E	T	A		S	A
I	Z	U		I	Z	U	T	I	A	K
A	P	A	R		I		I	R	R	I
	I	K	U	R		B	A	O	A	

Bosteko Ttipiak

Zenbaki bakoitzeko hitz bat eta bera

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

1. Baztango herria

2. Barrunbe

3. Guduak

4. Eragozpena

5. Zuen

	1		3		5
1		2		4	
	2				
3					
	4				
5					

Euskara batuaren ahoskeraz

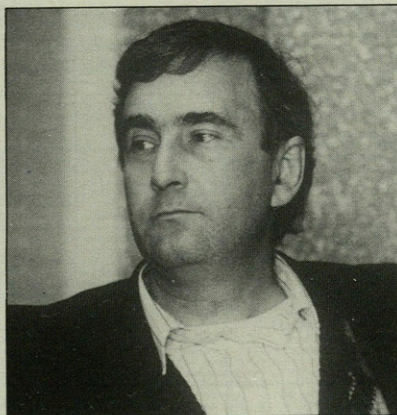
GIZAKION artean zentzuak ez duela beti ongi funtzionatzen pentsa daiteke. Logika onean, adibidez, zentzuzkoa lirudike herri baten hizkuntza ofiziala irakaskuntza eta hedabideetara pasazen den unean, horren batasun 'osoaren' problematika behar den bezala planteatu eta ebatzia izateak.

Aliziaren mundu miragarrian bizi gara, ordea, euskaldunok, antza denez, eta euskara irakasteko eta gure hizkuntza suspertu eta finkatzeko ditugun ikastola, eskola, irrati eta telebistak hamalau urteotan ibili zaizkigu inolako erregelarik gabe, bakoitzak bere herriko ohitura, gustu pertsonal, apeta eta gurari pitxienaren bidetik nahi erara irakasten eta esaten.

Izan da, bai, hor han hemendik, frantses-espainol erderen batasun ereduagarriaren aldamenean euskararen 'badaezpada kotasun' zalantzakorratik inoiz edo behin bere kezka plazaratu duenik, haiek lehen mailako hizkuntza serio eta seguruak diren bitartean, gurea, egoera horretan diraeino behintzat, gupidaz eta irriz begiratzekoa dela esanez, baina orain arte ez zaie holakoei kasu handirik egin. Eta Txillardegik, esaterako, badaki basamortuan bakarka oihuz dagoenaren kontua zer den.

ERANTZUNKIZUNA, he-men ere, guztiona dela aitortu behar. Ez ikastolek, ez eskola-institutuek, ez hezkuntza-sailak, ez irrati-telebistek, ez akademiak planteatu dute orain arte arazo hau behar den seriotasun eta aurrikuspen historikoaz. Egiaz, eta lotsaz, hamalau urte alferrik galdu ditugula aitortu behar. Berandu hobe, inoiz ez baino, ordea, eta azkenean, bere hirurogeita hamabost urteak ospatzeko, Euskaltzaindiak, euskara batuaren idazkera finkatzea erabaki zenetik hogeita bost urte pasa ondoren, oraingoan gure hizkuntza batuaren ahoskerari heldu nahi izan dio. Gaitzerdi.

Ahoskera arlo honek, oro har, bi atal nagusi ditu: batetik fonetika, hots, hizkuntzari dagokion hots-ebakera edo, nolabait esan, letraz idatzirik ditugun hitzak nola ebaki be-

XABIER KINTANA

Euskaltzain osoa

har diren; eta bestetik azentuazioa, hitz edo esaldietan indarra zein edo zeintzuk silabatan jarri behar dugun erabakitzeak.

Bi puntuon gainean aritu zaigu Euskaltzaindiko Ahoskera Batzordea Maiatzaren 27an, Bilbon, euskararen azentuazioa (Patxi Altuna eta Jose Ignazio Hualde) eta fonetika (Lourdes Oñederra eta Pilartxo Etxeberria) jorratuz. Lan bikaina eskaini digute, zinez, horiek guztiok. Euskaraz azenturik ez dagoelako uste ustelari erantzunez, P. Altunak azentuaren arabera bereizten diren hitz bikoteak eskaini zizkigun (ónena/honéna, bá-ziren/bazíren, hiltzea/iltzéa...) eta Hualdek, aldiz, azentuazio berezia duten hitzen berri emateaz gain, eremu batzuetan singular/pluralak bereizteko azentuazio edo intonazioak azaldu zizkigun.

Azken txostengile honek, ondorio gisa, azentuazio propioa duten hitzak banatu beharra azaldu zigun, singular/plural arteko bereizketak euskara batuan alde batera uzteko gomendatuz. Izan ere, deklinazio-marka osoak erabiltzen diren neurrian (gizonarenari/gizonarenei/gizonenari/gizonenei; gizonak (erg. sing.) / gizonek) alferrik gertatzen baitira era lokal laburtuekin egin beharreko bereizketa tonal horiek (gizonanari/gizonanari/gizonanari; gizonak (erg. sing.)/gizonak (pl.). Andaluziako erdara dia-

lektalean ere, azken -s esaten ez dutenek, la casa eta las casas bereizteko, bigarren kasuan a luzeak (laa casaa) egin behar dituzte, baina gainerako erdaldunek, -s hori ongi esatean, ez dute sentitzen bereizketa hori egiteko premiarik.

FONETIKARI doakionez, eredu landua proposatzean, hau da, pertsona alfabetatuek irakurtzean erabili beharrekoa, L. Oñederrak, orain ohizko bereizketak gortetzen segitzeaz batera (s/x/z, ts/tx/tz, r/r), i grafemarako Iparaldeko, Nafarroako eta Bizkaiko mendebaldeko ebakera tradizional eta zaharragoa proposatu zuen (espainol eta frantsesezko y): jaun = yaun, jakin = yakin, jasan = yasan. Bestaldekik, kultismoetan (geografia, biologia, geriatría, genética, gimnosperma...) ge gi silabak euskaraz beti bigun (eta ez espainolezko je, ji moduan) esateko gomendatu zuen, eta maila horretako kultur hitzetan, gainera, x letra ks bezala ahoskatzea: hexagonoa = heksagonoa, sexua = seksua.

Betetzeko zailagoa dirudi, ordea, ezinezkoa ez esatearren, maisu-maistra eta irakasleekin mintzatu ondoren batik bat, il+bokala kasuak (mutila, ibili, irailen, maila, neskatila, kilometro...) goi mailako ereduaren -ll- gisa esan behar direla gomendatu nahi izateak. Gure arteko ia euskaldun berri guztiengan eta gero eta euskaldun zahal gehiagorengan nabaritzen den yeismoa kontutan harturik, soluzio horrek mutiya, ibiyi, irayean, mayá, neskatiya, kiyometro gisakoetara garamazke nahitaez. Hortik aldentzeko irtenbide egokia proposatu zuen bere garaian Mikel Zarate zenak, hots, Bizkaiko, Nafarroako eta Iparaldeko hainbat herritan oraindik gordetzen den era jator eta bustidura gabea bultzatzea, hau da, l hutsez esatea: mutila, ibili, irailen, maila, kilometroa...

Edonola ere, txosten guztiak probetxuzkoak izan dira, ikuspuntu ezberdinak eta eztabaidak sortzeko eta Euskaltzaindiak horiek oro kontutan hartu beharko ditu behin betiko erabakirik hartu baino lehen.

BERTSO SAIOA ALEGIA

ITURRIAGA Unai
ELORZA Igor
LUJANBIO Maialen
ELIZAGOIEN Bittor
LOPEZ Juan Mari
IRAZU Jesus Mari

MIKEL MARKEZ banda

KANTALDIA

ANJE DUHALDE

Diska berriaren aurkezpena

EKAINAK 18 Larunbata
Pilotalekuan Gaueko 10,30etan
Aurrez 800 - Egun berean 1000

ALEGIA

- Izkina Taberna
- Guria Taberna
- Kurpil Taberna
- Etxeberria Taberna
- Aterpe Taberna
- Cafe Letamendia
- Hilario Taberna
- Eizmendi Taberna
- Errota Taberna
- Kalebehera Taberna

BEASAIN

- Loinaz Taberna
- Nañarri Taberna
- Arrano Taberna

ORDIZIA

- Argi Berri elkarte
- Orlegi Taberna

TOLOSA

- Raku Taberna
- Egoki Taberna
- Intxurre Taberna
- Meskal Taberna
- Bilintx Liburudenda

OIARTZUN

- Amazkar Taberna

ZALDIBIA

- Guraso elkarte

IKAZTEGIETA

- Tokialai Taberna

AMEZKETA

- Galartza Taberna

HERNANI

- Txili Taberna

ANTOLATZAILEA:

ARGIA

LAGUNTZAILEA:

ALEGIAKO
UDALA

se
i
n
a
l
e

ON

EUSKADI
GaZTEA
FM

ARGIA

ASTEKARIAREN
GEHIGARRIA

DIRUA

1.487. zenbakiarekin batera dohainik banatutako gehigarria / 1994eko ekainak 12

Egoki kokatu dirua, dirurik jokatu barik

Errenta aitorpeneko gora-beherak

● Pentsio eta erretiro planak ● Etxea
lortzeko lanak ● Kredituak aukeran ● Nor
eta nola inbertitu ● 25 urte izanik, enpresa
sortu nahian bazabiltza... ● Pezetaren
balio gutxitzearen ondorioa ● Burtsako
jokoan murgildurik

ERREDAKZIOA:
PATXI
GAZTELUMENDI
MIKEL
ELORTZA

PUBLIZITATEA:
JOSU MARTIKORENA,
JUANTXO GARTZIA,
ARRITXU ZELAIA

ARGAZKILARIAK
LEIRE ARZUAGA

DISEINU ETA MAKETAZIOA:
MONIKA BENGOTXEA,
KARLOS BERISTAIN

INPRIMATEGIA ETA FOTOMEKANIKA
ANIZA SAL

A

Itxa begiak une batez eta
begiratu zeure inguruari.

Eraikinak, kaleak, haurtzaroan jolasten
zenueneko lekuak, ikastegia... Hainbat eta
hainbat gauza ez dira lehengoak, ezta?
Garaiak aldatu egin dira. Ezin ezetz esan.
Haiekin batera, zuk oraindik gustoko
dituzun gauza asko ere desagertu egin dira.
Hurbiltasuna, begikotasuna,
zuzeneko harremana... Orain egiozu so
antzinako sukurtsal horren argazkiari.
Eta gonbaratu BBKren egungo edozein
bulego eta sukurtsalekin.
Ez dira hain ezberdinak.
Azken finean, garrantzitsuenak
bere horretan dirauelako.
Gauza batzuk funtsezkoak dira eta hori
ondo dakigu BBKkook.
Garaietan zehar aldatu egin gara. Jakina.
Baina lehengo berberak gara.
Zuri laguntzeko. Eta, zeure ahaleginaz
eta geureaz, abantailak itzultzeko.

Betidanik.

BBK

Bilbao Bizkaia Kutxa

EZ DAGO GEHIAGO ESKAINTZEN DUENIK

Pezetarekin gora beheran

Munduko ekonomian aldaketa azkarra ari dira gauzatzen eta zer esanik ez Europa aldean. Halere, badirudi Europako ekonomiari ezarri nahi zitzaion abiadura moteltzeaz dagoela, Maastricht-en diseinatu zen Europako Batasunak uste baino oztopo gehiago aurkitu baititu. Baina, oraindik ikusteko dago zer gertatuko den Eskandinaviar estatuak kide bihurtzen direnean.

Izan ere, Maastricht-eko Itunaren helburuetako bat, agian garrantzitsuena, Europako moneten egonkortasuna bultzatzea zen, honela moneta bakarrea iristea errazagoa baita. Eta helburu honen atzetik jardun zuen, urtea joan eta urtea etorri, Espainiako gobernu zentralak, Soltxagaren zuzendaritzapean. Horrezaz gain, inflazio altua zegoen eta defizit publiko handia, eta ondorioz interes-tasa garaiak mantendu ziren, kontutan hartzeke honelako politikak, epe luzean, ondorio txarrak ekar zitzaizkela.

1989. urtean murgildu zen Espainiako Estatua Europako Moneta-Sisteman, baina aurretik ECUren parekotasuna gordetzen saiatu zen gobernuak, gerora ere egin zuen moduan. Diru-merkatuan, beste edozein merkatutan baino gehiago, eskariak eta eskaintzak zer esan handia dute prezioa finkatzerakoan, hots, diruaren ganbio-tasa zehazterakoan, eta finantz merkatu hauetan gogor aritu zen gobernu zentrala pezetaren ganbio-tasa egonkorra izan zedin. Eta helburua lortu ere.

Nazioarteko ekonomian bi au-

BALERE BAKAIKOA

kera zabal daude elkarganbioak gauzatzeko eta epe luzean orkan irauteko: diruen arteko ganbio-tasa finkoak eta malguak, nahiz, orokorki, kontzeptu horiek ezin daitezkeen erabateko zurruntasunarekin hartu. Bi eredu horiek beren abantaila eta desabantailak dituzte eta ikustekoa izaten da zeri eman behar zaion lehentasuna.

Espainiako pezeta ECUen sartu zenean ganbio-tasa finkoa onartu zen. Halere ehuneko 6an garestitu edo merkatu zitekeen; beraz, banda nahiko zabala zeukan mugitzeko. Eta honela jarraitu zuen, nahiz jakin pezeta lar baloratuta zegoela eta beraz, esportazioen aurka, ekonomia errearen kaltetan baitzegoen. Izan ere, artifizialki pezeta gutxiago eman behar ziren inportazioetan, esportazioak zailtzen ziren bitartean, eta egoera honek ezin zezakeen luze iraun.

Egoera horren ondorioz, 1992ko Irailean Britaina Handiak eta Italiak Europako Moneta-Sistema utzi zuten eta pezeta desbalioztatu. Geroago, ganbio-tasa "finko" horiek malguagoak

bihurtu zituzten, ehuneko 30ean mugitu baitaitezke ordutik.

Zein izan dira ondorioak? Aurreko politika zurruna mantendu izan bazen zer gertatuko zen jakitea fikziozko ipuina asmatzea dateke. Halere, politika berri honen, badirudi, Britaina Handi eta Italiako ekonomiak suspertzen ari direla, eta beste arrazoiaren artean, beren monetak libre uzteagatik izan omen da. Bien bitartean, Espainiako estatuko ekonomian, pezetaren desbalioztapenak, beldurra bazegoen ere, ez du inflazioa handitu.

Bestalde, begibistakoa da esportazioak asko hazi direla eta ondorioz merkatal balantzako defizita murrizten ari da, pezetaren egoera erreala goa baita. Horrezaz gain, interes-tasak ere lasatu egin dira eta burtsa erakarriagoa bihurtu da, interes finkoak jaitsi ahala burtsako etekin aldakorrek protagonismoa hartzen baitute. Azkenik, turismoarentzat ere ongarri izango da, eta jakina, Francoren garaian bezala, Espainiako Estatuko ekonomiarentzat irteera izan liteke, epe laburrean, turismoari heletzea; are gehiago ikusita zer gertatzen ari den beronen lehiakide diren estatu turistikoetan (Jugoslavia, Algeria, Egipto, Turkia, eta abar)

Moneta-neurri hauekin langabezia ez da batere hobetu, baina ziur nago, oraindik okerrago egongo zela Soltxagaren politika zurrunak jarraitu izan balu, ekonomia fiduzieroak, epe luzean, erreala jipoi baitezake. Eta hau izan da, azken finean, historiak berriro erakutsi diguna.

Aitorpenagatik jaso baino gehiago itzultzen dute Haziendek

Jendez gainezka dira Haziendako bulegoak; ilarak daude errenta aitorpena egiteko. Hasieran eromena eta denen ahotan zebilen zerbait bazen ere, apaltzen joan da gerora aitorpenaren inguruko zurrumbiloa. Ekainaren bukaeran amaitzen da errenta egiteko epea Hego Euskal Herrian; Iparraldean, aldiz, otsail aldean izan zuten horretarako garaia.

BIZKAIA eta Gipuzkoako foru ogasunek, jasoko dutena baino 19.952 milioi peze-ta (831 milioi libera) gehiago itzuli beharko dituztela aurrikusten dute. 7.500 milioi Gipuzkoak eta 12.452 milioi Bizkaia. Bi herrialde hauetako datuak jaso ditugu, eta aurrikuspenek adierazten dutenez 265.000 gipuzkoarrek eta 470.000 bizkaitarrek parte hartuko dute Pertsona Fisikoen Errentaren gaineko Zerga honetan. Gehienek dirua berreskuratuko dute.

Hil honen bukaerarako, Gipuzkoako Haziendak adibidez, 11.000 milioi pezeta bilduko ditu eta 7.500 itzuli

Errenta aitorpena otsailan egin zuten Iparraldean; lehenago, urte bukaeran, soldatetatik zerga ordaindu zuten langileek, urte osokoa aldi berean.

beharrean egongo da. Bizkaian ere antzera: 21.059 milioi eskuratu eta beste 10.000 milioi inguru itzuli beharko ditu.

Aurten aitorpenari dagokionez ez da berezitasun nabarmenik izango, aurreko urteetako kenkariak mantentzen dira, nahiz eta presio fiskala areagotu, handiagoa izan aurten. Zerga egi-

Herritar "zintzoaren" profila

Nolakoa da Hego Euskal Herrian zergak ordaintzen dituen hiritarra?

- Datuek erakusten dutenaren arabera, bi seme-alaba ditu eta ezkontuta dago. 2,5 milioi eta 3 milioi pezeta arteko sarrerak ditu; lana, kapital mobiliarioa eta inmobiliarioa gehituz. Etxebizitzari dagokionez, bi dira nabarmentzen diren aukerak. Ohizko etxea finantzatua du, mailegu hipotekarioekin batipat; bestela, etxebizitzaren jabe izatekotan etxebizitza aurrezpen kontu baten bidez da.

ten dutenen artean batez ere, kenkariak honako hauek izaten dira, seme-alabak, gaixotasun gastuak eta etxebizitza. Berritasunen artean, paperak estankotan erosi beharra aipa dezakegu. Hala eginez gero, euskarazko paperak eska ditzakezu, inprimakiak elebakarrak baitira, ez elebidunak.

Denbora gutxi geratzen da beraz, eta gehienak prest dute jada aitorpena, askok itzuli beharrekoa ere eskuratu zuten, baina hala ere oraindik laguntzarik behar izanez gero, Haziendek laguntza telefona jarri dute bezeroari lagungarri izan dakion.

Bizkaia eta Gipuzkoan, behintzat, jaso baino gehiago itzuliko dute aurten foru haziendek.

Errenta kontuetan adi-
mak izaki, laguntza emate-
ko prest aurkituko dituzte
900-40-50-40 zenbakian.

IPARRALDEAN EGIN DUTE JADA

Bestelakoa izaten da Ipar Euskal Herrian. Bertakoek aurreko urteko zerga aitorpena otsailean egin behar izaten baitute.

Ezberdintasun asko eta nabariak daude mugaz bi al-

Milietik behera ere, egizueaitorpena!

Administrazioa monstroa da eta Hazienda hura gauzatzeko deneko mamua. Eta gu monstro eta m a m u e n beldur gara. "Hazienda" berba entzutea baino ez dago denok ihesari emateko eta

SABINO MADARIAGA

"ni ahaztu", "utzi baketan" eta antzekoak esaten has-teko. Zerga aitorpenaren garaian Haziendak "Hazienda guztiok gara" diosku, eta ustelkeriaren kontra guztiok batera jo behar dugula, eta ez dio gezurrik, baina egia osoa ere ez. Eta egia osoa ez dioena maltzurkeriatan dabil, eta kasu honetan milioitik beherako sarrerak daukaten hiritarren kaltetan. Haziendak urtero gogoratzen digu

milioitik behera irabazi duenak ez duela zerga aitorpena egin behar, baina ez digu esaten zergarako atxekipenak egin zaizkiola bere hileroko soldatan eta aitorpena egin ezke-ro atxekipenon zati handi bat bueltan jasoko

lukeela. Honela ba, Estatutak lapurreta egiten digu geurea den dirua beretzat gordetzean, bere mesederako eta geure kalterako, eta pozik egon gaitezen mesede gisara aurkezten digu derrigortasun eza. Bani esaten dizuet egiteko zerga aitorpena zeuena den dirua jasotzeko, eta ez aurtengoa bakarrik, azken bost urtetakoak ere bai, legeak horretarako aukera ematen baitu.

deetako egiten diren prozeduren artean.

Oinarrizko gutxieneko soldata duen biztanleak, 6.000 libera hilero (144.000 pezeta inguru), posible du aitorzeko orduan oinarritik gastu asko kentzea.

Etxebizitzan bertan egin dako gastu eta lan guztiak kengarriak dira: etxebizitzan aurrerapena dakarren oro, eta ingurugiroarekin harreman zuzena baldin badu gehiago, lagungarri izaten da aitorpena egiteko orduan.

Lanerako joan-etorrian

izandako gastu guztiak ere aitor litzake Ipar Euskal Herriko biztanleak. Beste diferentzia nabarmena ere bada. Hegoaldeko langileari hileroko soldatatik kopuru bat atxikitzen zaio zerga moduan.

Ipar Euskal Herrian, ordea, kopurua urte amaieran kentzen zaio zergalariari eta, beraz, garaia iritsi arte diru hori eskuetan du gura duen moduan erabiltzeko. Banketxearekin gordetzearekin soilik interesen aldetik etekina aterako dio diru horri, adibidez ■

Aholkurik behar izatekotan

- Milioi bat pezetatik (43.500 libera) gora eskuratzeko dutenek egin behar dute, derigorrez, errenta aitorpena. Beste entzat aukerakoa da, eta zenbakiak ateratzea baino ez da, Ogasuna zurea den diru batekin gera ez dadin behintzat.

- Errenta hilabete honen bukaera baino lehen egin behar duzula gogoratu batetik, eta bertara nortasun agiriaren gain, laneko enpresaren 10-T agiri ezaguna aurkeztu beharko duzu.

- Urtean zehar gora-beheran erabilitako paper zein faktura denak bildu, hala banku edo kutxakoak nola etxebizitzarenak, kreditu eta salerosketena...

- Seme-alabarik izanez gero familia-liburua eta fotokopia, haien hainbat gastu -unibertsitate, kasu-, eta bestelako gastuak, kenkari baldin badira. Etxean dagoen seme-alaba bakoitzagatik 20.000 pezetako kenketa daukazu.

- Aitorpena bi eratar egin dezakezu, arrunta edo mekanizatua. Arrunta edozein banketxetan egiten da, bestea baino luze eta konplikatuagoa. Mekanizatua Haziendaren bulegoetan gauzatu beharrekoa da. Dirua itzultzekotan astebetara itzultzen dizute mekanizatuan, urte erdira era arruntan.

Senar-emazteak: batera ala bereizita?

Ezkondutako bikoteek batera ala bereiztuta egin dezakete errenta aitorpena Hego Euskal Herrian. Ezkondu gabe dauden bikoteek, aldiz, horrela eroldaturik ez izatean bakoitzak berea egin behar du, nahitaez. Bestelakoa da Ipar Euskal Herriko bikoteen egoera, non bikoteek ez baitute ezkondu izan behar bikoite gisa onartuak izateko. Ezberdintasunik bada, beraz, Bidasoaz alde batetik bestera.

HEGOALDEKO ezkonduen gagozkiolarik, zera nabarmendu eta aholkatu genezake: biak lanean ari baldin badira, eta errenta aitorpena batera egitea erabakitzen baldin badute, bi soldatak gehitu egiten dira, biak bat egiten dutela eta zergaren tipoa progresiboa izanik, zenbat eta kopuru handiagoa, orduan eta tipo altuagoa ezartzen zaio. Horregatik, biek irabazten dutena kopuru handia bada bereizita egitea merezi die.

Beste alde batetik, bietatik batek baino lanik egiten ez ba-

du, diru sarrera bakarra beraz, bateratua egitea komeni da.

EKAINEAN EZKONDU

Espainiar estatuan errentaren gaineko zerga arautzen duen legeriaren arabera, bitxikeria gertatzen da.

Zergen ordainketaren aldetik onuragarria suertatzen da ekainean ezkontzea, beste edozein garaitan egin beharrean.

Hala eginda, zerga-ekitaldiaren lehen sei hilabeteari dagokiona baereizia eta bi-

garrena bateratua egiten da aitorpena, eta gehienetan irabazten ateratzen da bikotea era horretan. Gogoan izan ekainean amaitzen dela zerga aitorpena egiteko epea, eta beraz, orduan hasten zerga-ekitaldia ■

Aurtengo
errenta
aitorpenean
aurreko
urteetako
kenkariak
mantentzen
dira, nahiz eta
presio fiskala
areagotu,
haundiagoa izan
aurten

Zahartzaroko sosak jokoan

Otsailean Espainiako Ekonomia ministroa den Pedro Solbesek dardarka jarri zituen biztanle oro: 40 urtetik beherakoek etorkizunean erretiro laguntzak eskuratu nahi izanez gero, pentsio planen bat izenpetu beharra izango dute. Egun, hilabetez hilabete Gizarte Segurantzak ordaintzen ari den langileak ez du, nonbait, orain ematen duenaren ordaina ziurtatua, laguntza jaso beharrekoen kopurua ekoizten dutenena baino handiagoa izan baitaiteke. Ildo honetan, nonnahi aurki ditzakegu pentsio plan kolore desberdinetakoak, eta finantz erakunde guztiek dituzte eskaintzan erretiro plan edota pentsio fondoak.

Biztanleriaren zaharkitzearekin, pentsiodunen kopurua asko haziko da, eta langile kopurua hein berdinean igo ezean, pentsioak arriskuan daude.

rrian, gainera, muga guztien azpitik gabiltza, Europako beste herrialdeekin alderatuz gero. Horren arabera, egoerak atzeraezineko bidea hartu du: banatua eskuratzeko ugari, eta banatzeak eskas.

Arazoa ez da gurea soilik, gure inguruaz kanpo kinka berdinean baitira estatu

anitz. European, gaur egun, pentsionisten kopurua 68 milioi lagunekoa da, eta 2020. urterako kopurua nabarmen areagotuko zaigu, 100 milioi lagun izango baitira erretiroa jasotzeko adinean.

Bi izango dira aipatutako fenomeno horren arrazoi nagusiak: bizi itxaropenaren

luzapena eta 60ko hamarkadan emandako jaiotze tasa nabarmena. Horri egungo jaiotze tasa murrizta gehitu behar zaio.

KONTUAK EGITEN

Adibide argietara joz: gaur egun jubilatu batek Espainian 76.000 pezeta (3.100

Pentsio fondoak eta erretiro planak

FINANTZ erakundeek pentsio fondoak eta erretiro planak eskaintzen dizkiote bezeroari, honek defizit publikoaren ondorioei hobe aurre egin diezaien. Era honetako aurrezpen planak, bezeroari 65 urte izan ondoren Gizarte Segurantzak emango dionaz gain, gain-erretiro modukoa ziurtatzen du; jakina, aurretik emandakoaren arabera. Pentsio fondoak eta erretiro planen arteko ezberdintasunak likidezia alorrekoak dira. Jubilazio planek ahalbide-tzen dute jarritako dirua berriz ere eskuratzea; pentsio fondoetan, berriz, ipinitakoa ezin eskura daiteke hitzartutako epera arte. Hala ere, pentsio fondoak aholkatzen zaizkie pertsona nagusiei, eskuragarritasuna epe laburrera ziurtatuko baitzaie.

Pentsio fondoetan bezeroak jubilatzean eskuratuko du aurreztutako dirua, hots, finantz erakundeetan hilero ordaindu duena. Fondoak kontratatu dituzten diru ekarpenak erakunde kudeatzaileak inbertitu egingo ditu era desberdinetako aktibo eta baloreetan, modu horretara aurrezleen ekarpenak gizenduz. Hilero jarri beharreko diru kopurua ezberdina da entitate bakoitzaren arabera. Bilbao Bizkaia Kutxan, adibidez, hilero 2.000 pezetako (85 bat libera) gutxienekoa dago, nahiz eta gehienetan 5.000koa den, edo 10.000 pezetakoa, adibidez, Banco Guipuzcoan.

Era honetako pentsio fondoetan, hala ere, ezin daiteke urtearen buruan nahi beste inbertitu, legeak eragotzi egiten baitu. Ezin ditzake, hain zuzen ere, 750.000 pezetatik gora aurrez bezeroak, urteko. Era honetako pentsioetan interes tipoa ez dago ziurtaturik, errentagarritasuna aldagarria izan litekeela.

Jubilazio planak bizitza aseguruak dira, heriotza eta elbarritasun kasuak barne dituztela. Arriskua eta aurrezpena batzen dituzte. Bezeroak, kontratatu duen epean, aurretzen joan den dirua eskuratzen du -epe horretan kudeatzaileen eragiketek eta interesek handitu dutena barne-. Heriotza edo elbarritasun kasuetan, noski, gertatzean kitatzen da.

Gure inguruko entitate guztiek ez dituzte jubilazio planak gestionatzen: Gasteizko Caja Vital, Bilbao Bizkaia Kutxa, Banesto edota Bankinterrek, adibidez, ez diote bezeroari horrelakorik eskaintzen. Egiten dutenen artean, berriz, soilik Kutxak eskaintzen du gordetakoaren kitapen osorako aukera lehen unetik. Era honetako planek urtero %4 eta %6 bitarteko gutxieneko interesa ziurtatzen dute. Aseguru etheen bitartez egiten dituzte finantz erakundeek mota honetako produktuak. Aurrezki plan ere deitzen zaie prebisorako fondo mota hauei, eta zergen ordainketaren aldetik ere badute abantailarik: urtero aurreztutakoagatik zergarindu egiten da, eta irabaziek gauzatu arte, jakina, ez dute zergatzen.

libera inguru) irabazten badi-
ditu batez beste; hemendik
hogeia bat urtera bikoitza es-
kuratu beharko duten bi
pentsiodun sortuko dira,
egungo soldatak eta langile-
en koalifikazioak kontuan
harturik.

Beraz, ekonomiaren go-
rakada eta enpleguaren
hazkundera nabarmena izan-
da ere, kasurik onenean,
orain arteko jardura eten
beharko da halabeharrez, ez
baitu denontzat ematen. Gi-
zarte Segurantzak gastuen eta
diru sarreraren arteko desore-
ka ia jasanezin baten aurre-
an gabilta.

Intenbideak eskasak iza-
teaz gainera, zailak dira oso.
Arazoa ere egitura alorrekoa
baita. Egungo proposatzen di-
ren neurrien artean kaltetue-
nak gazteenak izango dira
erretiro garaitik gertu daude-
nen aldean. Soldata altuak
dituztenek ere pentsioen
muga aitzakia dela kaltetuak
suertatuko dira. Azkenik,
gutxienez kotizatu dutenei ere
mesede gutxi.

Ulertzekoa, beraz, Espai-
niako ministroak arrisku txi-
rrina jo ostean zenbait urdu-
ritzea, eta hilero aurreztu be-
harrekoaz kezkatzen hastea.

JENDE GUTXI PLAN HAQUETARA ATXIKIRIK

Batzuek dagoeneko jo
dute finantz erakundeek ho-
rretarako irekitako planeta-
ra, zahartzaroan ziurtasun
ekonomikoa bermatuko
dien sistemaren bila. Hala
ere, langileen %90 ez da
oraingoz horrelako planeta-
ra atxiki.

Era honetako planak,
pentsio fondoak eta erretiro
planak dira bezeroek finantz
erakundeetan aurkitu dituz-
tenak. Aseguru etxe, banke-

txe eta kutxek besoak ireki-
ta itxaroten dituzte bezero-
ak, bakoitzak bere plana
aurkeztu asmoz. Gaur egun
era honetako intenbide pri-
batuetan mugitzen den on-
darearen balioa izugarria da,
eta hazten ari da gainera. Es-
painian dagoeneko 1,25 bi-

**Langile
gazteagoentzat
hobe dira, oro
har, erretiro
planak, eta
nagusientzat
pentsio
fondoak,
etekina
lehenago
ematen baitute.**

lioia pezetako (41 miliar libera
inguru) eta Frantziako 123
miliar libera mugitzen dira.

BORONDATEZKO GIZARTE PREBISORAKO ERAKUNDEAK

Erretiro, ezgaitasun eta
heriotza kasuetan langileak
dirua jasotzea bermatzen
duten erakundeak dira Es-
painiako EPSVak (Boronda-
teko Gizarte Prebisorako
Erakundeak). Diru iraba-
ziak egiteko asmorik gabe-
ko erakundeak ditugu, izate-
ra aldetik.

Gure artean nahiko arru-
kasta izan dute era honeta-
ko erakundeek, batez ere
izaera hori dela eta zerga al-

detiko tratamendu oso aldekoa baitute. Aukera hori baliatuta, finantz entitateek eta aseguru etxeek gisa honetako erakundeak sortzera jotute. Pentsio fondo eta jubilatuzio planetan urtean 750.000 pezetatik gorako ekarpenik egitea ezinezkoa da, eta entitate hauetan bai.

Era honetako erakundee-tan aurrezteak, bestalde, %15 zergarintzen du. Aurreztutakoaren kitapena behin hamar urte pasatuz gero egin daiteke, eta aurrezte xumearentzat duen desabantaila bakarra eskatzen duten diru kopuruare-na da, handi samarra izaten baita.

Diru gutxiago dutenek, aldiz, erretiro planetara jo beharko dute, edozein unetan aurreztutakoaren jabe egin daitezkeelako ■

Pentsio fondo eta erretiro planen artean aukeratzeko, ondo egin kontuak, eta zuhurtziaz hautatu.

GESTIO PROFESIONALA

INBERTSIO FONDOAK

Aurrezteko modurik hoberena. AB ASESORES-en 11 inbertsio fondo kudeatzen ditugu. Beti dira desberdinak inbertsoreen beharrak, eta beraz fondo desberdinetan inbertitu behar da kasu bakoitzari dagokion kartera osatzeko.

PENTSIO PLANAK

Erretiroa gaur ziurtatzeko erarik errentagarriena. Zerga mailan aurrezte ahalbidetzen dute, eta 10 urtera inbertitutako kapitala gehi etekinak eskuratzeko aukera dago.

- Xehetasun gehiago nahi bazenu, gure bulegoetara ondoko kupoia bidali edo telefonoz deitu.

AB ASESORES

BILBO: Alameda Mazarredo, 19 tel: (94)424 87 91. 48001 Bilbo
DONOSTIA: Fuenterrabia, 30. tel: (943)42 44 77. 20005 Donostia
GASTEIZ: Vicente Goikoetxea, 1 - 1º. tel: (945) 13 53 39. 01008 Gasteiz
IRUÑA: Paulino Caballero, 6 - 2º. tel: (948) 22 85 64. 31002 Iruña

Aldizkaria jaso nahi du? "AB ASESORES INFORMA"
 Izena: _____
 Helbidea: _____
 Tel: _____
 Herria: _____
 Posta kodea: _____

Jon Aldekoa, Elkarkidetzako zuzendaria

«EAEn 140.000 bazkide dituzte Borondatezko sistema osagarriek»

Gizarte Prebisorako Erakunde bat da Elkarkidetza, gaztelaniaz EPSV siglaz ezagunak diren elkarteetako bat. Erakunde hauek pentsio fondo bereziak antolatzen dituzte beren bezeroentzat, eta Elkarkidetzako kasuan, Euskal Autonomi Elkarteko administrazio publikoko langileak dituzte bezero; eta langile horientzako prebizio sistema oso bat eskaintzen dute. Elkarkidetzako zuzendaria den Iñaki Aldekoarekin mintzatu gara.

Aldekoak zuzentzen duen elkarte 1986an sortu zen, Gipuzkoa eta Arabako administrazioek bultzaturik.

ARGIA. Nola sortu zen Elkarkidetza?

JON ALDEKOA. Elkarkidetza 1986an sortu zen, gaur egun European zehar dauden adibideei jarraituz, Holanda edota Britainia Handiko sistema osagarrien arrakasta ikusita, guztia Estatu Batuetako aholkularitza baten laguntzaz. Borondatezko gizarte prebisorako erakunde bat da Elkarkidetza. Gipuzkoa eta Arabako administrazioek bultzaturik, sindikatuen laguntzarekin sortu zen. Gaur egun hainbat udaletzek, Gipuzkoa, Araba eta Bizkaiko foru aldundiek, eta Eusko Jaurlaritzak osatzen dute. Bertako 14.000 langileak ditu bazkide Elkarkidetzak.

A. Zein da borondatezko gizarte prebisorako erakundeek erretiro sistemaren baitan betetzen duten funtzioa?

J.A. Era honetako planek pentsioen arazoari erantzun zuzena ematen diote: EPSVek Euskal Elkarte Autonomoan 140.000 bazkide inguru dituzte. Elkarkidetzak egun 9.000 bat bazkide ditu eta 25.000 milioi pezetako ondarea. Lagun Aro da mota honetako elkarte indartsuena Euskal Herrian, 17.000 bazkide baititu. BBK-k eta Iberdrolak ere oso erakunde indartsuak sortu dituzte beraien langileentzat. Oro har, Euskal Autonomi Elkartean 500.000 miloi pezetara mugitzen dira era honetako sistema osagarrietan; Espainian orotara pentsio sistemetan bikoitza mugitzen da. Esanguratsua da oso ildo honetan Euskadi hartzen ari den indarra.

A. Nola dago erretiroen gaia European zehar?

J.A. European hiru bloke nagusi bereiz ditzakegu: batek latinoa dei diezaiokeguna, non Italia, Espainia eta Frantzia leudekeen, eta hauetan sistema osagarria kasik ez dago. Kontuan hartu behar da hauek pentsio nahiko altuak izan dituztela orain arte.

Erteuropa eta Eskandinavian, bestetik, pentsio au-

rezki sistema onak dituzte. Anglosaxoniarrak herrialdeetan, azkenik, era honetako sistemak oso hedatuta daude. Azken honetan sartuko genituzke Britainia Handia, Islandia eta baita, nahiz eta europarrez aritu, Estatu Batuetak eta Australia. Estatu Batuetan pentsio sistemak 450 bilioi pezeta inguru mugitzen ditu urtero ■

Etxebizitza negozio ona izan da

Aurreko hamar-
kadan, inmo-
bi-
liari-
en ar-
loa go-
rantz
zihoan
artean,
etxe-
bizitza
eroste-
a in-
bertsio
mota
arrunt
bilakatu
zen. 1993-
an etxe-
bizitza be-
rrien pre-
zioa 1985-
ekoa baino
5 aldiz
garestiagoa
zen.

ETXEBIZITZA baten batez
besteko 1985ean kostua
errentaren hirukoitza zen bi-
tartean lau urte beranduago,
1989-an alegia, errenta bai-
no bost aldiz handiagoa
zen. Hala ere, salneurriek
garesti izaten jarraitzen du-
tela ezin ukatu.

Dena den, azken urtee-
tan etxebizitza berriek mal-
dan beheranzko joera izan
dute salneurriei dagokienez.
90eko hamarkada izan da
horren adierazle, azken hiru
urteetan beherantz egin bai-
tu, nahiz eta jazkoa ia na-
barmendu ez, %0,2 baino ez

**Jabegoa lehentasun bihurtu gabe ere, alokairuzko etxebizitza
konponbidea izan daiteke askorentzat.**

baitzen jaitsi.

Espainiako hiriburu na-
gusietako etxebizitzaren mer-
katu prezioa 152.000 peze-
takoa (6.600 bat libera) da
metro karratuko, 15 bat mi-
lio pezeta etxe bakoitzeko
batez beste.

Promotore inmobiliario-
ek, prezioen beheranzko
joera horri aurre egin
nahian, zuhurtasun osoz jo-
katu dute eta orain etxe txi-
kiagoak egiten dituzte. Au-
rreko hamarkadan urte oso
onak izan ditu etxegintzak,
salmentaren inguruan bati-
pat, baina ez da hain ona
gaur egungo egoera. Espai-
nian iaz urte bukaeran sal-
du gabeko etxe kopuru izu-
garria izan zen.

Salmenten murrizpen
honetan krisi ekonomikoaz
gain, beste zenbait faktorek
ere eragina izan dute: en-
plegu egoera nabarmeneta-
ko bat. Gainera, eraikitzen
ari diren eta dagoeneko bu-
katuak dauden etxebizitza
kopurua gehiegizkoa izate-
az gain, erosleengan interes

TRUKEA - CHANGE - CAMBIO

KOMISIORIK GABE

CHANGE - PLUS

UDAN

Astelehenetik larunbatera
8etatik 20etara
Igandetan
10etatik 13etara
16etatik 19etara

NEGUAN

Astelehenetik larunbatera
9etatik 12,30etara
14etatik 19etara

MIARRITZE 9, MAZAGRAN kalea tel: (07-33) 59248247
DONIBANE LOHIZUNE 32, GAMBETTA kalea tel: (07-33) 59510343

gaur
express
mezulariak

- Hiri barruko zerbitzuak
- Nazionala 10 ordu
- Nazioarteko zerbitzuak
- 3.500 kg arteko kamioi zerbitzuak

Donostia: 47 24 38 — Tolosa: 65 19 96 — Beasain: 88 89 38

Etxe berria ala bigarren eskukoa?

Etxebizitza bat erosteko orduan aukera egitea ez da lan erraza izaten. Besteak beste, bukaerako prezioa eta eroslearen lehentasunak izaten dira aukeratzeko zio nagusiak. Beraz, ezin dezakegu berehala bat edo bestea hauta, hota, berria edo zaharra. Beti dago eroslearen esku. Gu, erosketaren orduan berebiziko garrantzia izango duten aholku batzuk ematera mugatuko gara.

• **Erantzukizuna.** Hauxe da kontuan hartu beharreko faktoreetako bat. Etxebizitza berrien kasuan, arkitekto eta kontratistek 10 urteko erantzukizuna dute. Eraikuntza bukatzen den unetik aurrera. Erabilitako etxe bat erostean, aldiz, ez dago inolako erantzukizunik, 10 urteko epe honetan ez badago behintzat. Hala ere, 6 hilabeteto bermea beti dago egon.

• **Zergak.** Zama handia izaten dira. Etxebizitza berria erostean %6,1 eransten zaio prezioari Hego Euskal Herrian (%6 B.E.Z eta %0,1 ekintza juridiko dokumentatuen gaineko zerga; beste autonomi elkarteetan %0,5ekoa izaten da). Etxebizitza zaharren kasuetan, aldiz, erosleak ondare eskualdaketa zerga ordaindu behar du: Hego Euskal Herrian salmenta prezioaren %5 da, espainiar Estatuan baino puntu bat gutxiago.

Donostiako etxebizitzaren prezioak marka guztiak gainditzen ditu, metro karratua 250.000 pezetatan dago, eta garestiago oraindik zonalde onenetan, Kontxako badiaren kasu.

tasen jaitsieraren ustea hedatu da, eta denak beranduago erostekotan ibili dira, interes baxuagoko maila zain. Ez dirudi, baina, gehiago jaitsiko direnik.

ERAIKUNTZAREN GELDIQNEA

Era berean, aurreko nabarmendu egin da eraikuntzak geldiduna bat izan duela, eta ez da horrenbestekoa eraikitzen hasi diren etxebizitzak kopurua.

Honela, soberakinak beharrezko joera izan dezake,

iazko datu harrigarriak aurre egin nahian. Iaz, batez beste, 120.000 eta 140.000 etxe saldu gabe zeuden.

Dena den, adituek diotenez aurtengoa iragapen urte

bat izan daiteke, eta hoberantz abiatuko litzateke etxebizitzaren afera. Hori diote behintzat Tasaciones Hipotecarias-eko ikerketa adituek.

**Etxebizitzari dagokienez,
Donostia da Estatu espainiarreko
hiribururik garestiena.**

Kooperatibak: etxebizitza lagun artean eraikitzeko aukera

Etxe berria gura eta ahalik eta diru gutxien gastatu nahi izan ezker, ahalmen handiegia ez dutenen artean kooperatiba sortzea izaten da irtenbideetarikoa bat. Kooperatiba elkarte bat da -Kooperatiben legeak arautua- non bazkideek etxebizitza bat eskuratzeko erreztasunak lortzen dituzten; beti ere era merkeagoan eta kalitate osoz.

Ezaugarri nagusia bazkide guztien berdintasuna da; eskubide eta betebeharrak dagokienez batipat. Era berean, bazkideek partehartze aktiboa daukate gestio eta promozioan.

Abantailarik aipagarriena etxebizitzak hartzen duen salneurria da. Eraikuntzari dagokionez, inmobiliaria edota promotora bati erositakoaz alderatuz, aldea sekulakoa da eta lurra erosteko ere laguntzak lor litezke.

Hala ere, badiu eragozpenak era honetako lagun edota bazkide elkarteak, kooperatibaren jarraipen zehatza egitea lan mardula baita. Gestio lan handia eskatzen du, eta beti gainean egotea. Etxebizitzaren eraikuntzak ere ez du ziurtasunik bermatzen, denbora kontuei dagokienez batipat. Epeek ematen dituzte buruhauste gehienak, eta errespetatu beharrezkoak dira berauek.

Aspaldi honetan ugaldtu egin dira kooperatibak gestionatzen dituzten ekimen pribatuak. Hala ere, ez dira hain begi onez ikusiak: ez da berdina kooperatiba eta beraiek eskaintzen dutena. Adi ibili beharra dago. Arazorik egotekotan aipatutako enpresek ez dute bere gain ardurarik hartzen saltzerako orduan, eta kooperatibako bazkideek dute erantzukizun osoa. Gainera, pribatuak izaki dirua lortzea dute helburu nagusi, eta bukaerako prezioa kooperatibek eskaintzen dutena baino askoz ere garestiagoa izan ohi da. UGT sindikatuak bulztatutako ekimena ez da eredurik erakargarriena.

nomi elkarteei dagokienez, Katalunia eta Euskal Autonomi Elkarteak dira garestienetarikoa: 207.000 pezeta batez beste EAEn, eta 146.000 metro karratuko kataluniarrak. Espainiako merkeenak Extremadurako etxebizitzak dira, Caceresen 80.000 pezeta metro karratuko eta 85.000 pezeta Badajozen.

Euskal Herriko hiriburu artean Donostia gailentzen da inolako dudarik gabe. Atzetik ditu Bilbo, 164.000 pezeta metro karratuko, 161.000 Iruñean eta 116.000 Gasteizen.

Ipar Euskal Herriari dagokionez, kostaldean turismoaren eragina da nabarmena, non etxebizitzaren prezioa 9.500 liberara (220.000 pezeta inguru) heltzen diren. Barnealdean askoz ere merkeagoak dira ■

**EHUN METRO
KARRATU 25
MILIOITAN**

Etxe arrunt batek 100 metro karratu izanda, 25 milioi pezetako salneurria du batez beste. Madrilek eta Bartzelonak prezio merkeagoak dituzte, 225.000 pezetakoak Madrilek eta 235.000koa Bartzelonak hiriburuak. Auto-

HEMEN HERRIKOA ONGI HELDU EUSKAL-HERRIAN

Iparaldean lantegi sortzen eta hedatzen laguntzeko aholkuz eta diruz proiektu bat baldin badaukazu etorri **HEMEN -HERRIKO** Arentzaz **gana.**

Tel: (07-33) 59 52 40 30

Fax: (07-33) 59 63 71 56

Aliance Egoitza - Jorlis Zentrua
64600 ANGELU

Maileguen interesak jausten ari diren honetan

Espanian, interes tasak inoiz ezagutu duten jaitsiera aipagarriena pairatzen ari dira une honetan. Beheranzko joera hau mantentzen ari da gainera. Iazko maiatzetik bost puntuko jaitsiera ezagutu dute finantz entitateek. Aldiz, erakunde hauek beiraen bezeroei ordaintzen dieten diru saria 3,5 puntutan jaitsi da batez beste. Aspaldian aldaketarik ezagutu ez bazuten ere, 1989. urtetik maiatzera arte jaitsiera asko nabarmendu da.

KREDITU edo mailegu mota ezberdinen arteko liskarra ekarri du jaitsiera honek. Bezeroak lortu nahi horrek, sekulako astindua eman die entitate guztiei eta buru-belarri jarri dira bezeroekin banan-banako negoziaketetan.

Azterketatxo labur bezain arin bat eginez gero, zera nabari genezake: 1989. urtean banketxe eta kutxa ezberdinen interes tipo aktibo-

ak 16 puntu ingurukoak izan ziren, eta aurtengo urtarilean jada jaitsierak beste lako datuak erakusten ditugu: 11,9 puntutan banketxe eta 12,3 puntutan banketxe eta 12,3 puntutan banketxe. Pasiboei dagokienak, hauetan jaitsiera samurrago izan da: kutxa eta bankuei 9,6 eta 9,7 puntutan zituzten interes tipoak duela bost urte, eta urtarilean 7,7 puntukoak izan dira kutxetako in-

Kredito motak ugaritu egin dira, komisioak nabarmen murriztu dira, ordaintzeko epeak luzatu... Bankuetako estrategak merkatur moldatzen ari dira azkar.

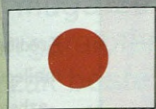

INTERES TASAK ETA INFLAZIOA

ESTATU BATUAK

Deskontu tasa: 3
Inflazioa: 2,5

JAPONIA

Deskontu tasa: 1,75
Inflazioa: 1,1

KANADA

Deskontu tasa: 6,07
Inflazioa: 0,2

ERRESUMA BATUA

Tasa ofiziala: 5,25
Inflazioa: 2,3

ESPAINIA

Interes tasa: 7,75
Inflazioa: 5

FRANTZIA

Eskuhartze tasa: 5,8
Inflazioa: 1,5

ITALIA

Deskontu tasa: 7,5
Inflazioa: 4,3

BELGIKA

Deskontu tasa: 4,75
Inflazioa: 2,3

HOLANDA

Mailegu tasa: 4,75
Inflazioa: 2,9

ALEMANIA

Deskontu tasa: 5
Inflazioa: 3,2

erres tipoa; 7,2 bankari-
tutukoak.

Ez da harritzekoa, beraz,
kurrunbilo honen erdian,
maileguen eskaintzan bere-
tasun ugari izatea. Eskain-
tza zabala da, eta horrek
mesede egingo dio jendeari,
bezeroari. Interes tasen jai-
sierak hasiera batean kredi-
tu hipotekarioak ukitu zi-
nen, mailegu pertsonalak
ondoren. Horrek, ez dirua-
ren prezioan bakarrik, kon-
sumatzaileen beste zenbait alo-
kari ere eragina izan du.
Bezeroaren eskarien aurre-
n irekitasunez jokatu du-
en finantz entitateek, eta ko-
misioak ere nabarmen mu-
niztu dira, ordaintzeko epe-

ak luzatuz. Erraztasun eta la-
guntza horiek azterketa ze-
hatza eskatzen dute, eta bu-
legoiz bulego abiatuko da
bezeroa, lehen ez bezala.
Betiko banketxe edo kutxa-
rekin jokatzen zuen lehen;
orain aukerak zabalagoak
eta ezberdinak dira zeharo.

Finantz entitateek malgu-
tasunez jokatu dute interes
tipoa biguintzean, %8,5etik
%9,5era mailegu hipotekario
aldakorretan, %9,5etik
%11,75era, berriz, finkoetan.
Amortizazio epeak ere 20
eta 30 urte bitartekoak dira
aldakorretan, 12-20 urte fin-
koetan. Amortizazio baldin-
tzak desagertu egiten dira
erabat aurrezki kutxetan.

Mailegua eskatzea, hala-
ber, errazagoa dela aitortzen
dute entitate guztiek, ez bi-
de da derrigorrezkoa inoren
bermerik aurkeztea: soldata
banketxe edota kutxetan
helbideratuz gero, konpon-
bidea irits dezakete bezero
eta entitateak.

TIPOAK BEHERA, ETXEBIZITZAK GORA

Gaur egun eskatzen diren
lau kreditotik hiru etxebizi-
tza erosteko erabiltzen dira.
Interes jaitsiera honekin,
kredituen eskaera areagotu-
ko bada ere, etxebizitzaren
salneurriak ere gora egin de-
zakete. Interes tipoen jaitsie-

Bezeroaren
eskarien
aurrean
irekitasunez
jokatzen ari dira
finantz
entitateak, eta
komisioak ere
nabarmen
murriztu dira,
ordaintzeko
epeak luzatuz.

Kreditu edota
mailegu mota
ezberdinen
arteko liskara
ekarri du
banketxeen
arteko lehiak,
bezeroak lortu
nahiak.

ra honekin batera, etxebizitzaren inguruko sektoreak, zuen soberakinari aurre egin nahian, altxatu egingo ditu salneurriak, eskariarekin jotzatuz. Kreditu hipotekarioetan egun 3,1 bilioi pezeta (135 bat miliar libera) baldin badaude, 2,3 etxegintzara doaz, ezbairik gabe.

Euskal Herria da, Kataluniarekin batera, kreditu hipotekarioak sartuagoa dau den lurraldea.

Jendeak negozioa sortu edo inbertitzeko asmotan ez ezik etxebizitza arloan inbertitzen du ■

Mailegu hipotekarioetan berrikuntzak azaldu dira

Banco Bilbao Vizcayak «Hipotecón BBV» izeneko produktua, mailegua, kaleratu berri du. Hamar urtetan zehar hilabetero 8.227 pezeta (355 libera inguru) ezarri behar dira eskatutako milioi pezeta bakoitzeko Hauxe dugu azken mailegu hipotekario mota, BBV banketxeak plazaratutakoa, eta zenbait berezitasun dakartza. Aipatutako hipotekatza honek tipo finkoko maileguen etekinak eta tipo aldakorrekoen abantailak elkarlotzen ditu. Produktu kategoria berri batetaz ari gara: mailegu mistoez alegia.

Zenbait berezitasun ditu mailegu hipotekario berri honek besteekin alderatuta. Kreditu

finko baterako gehieneko epea 15 urtekoa den bitartean, Argentariakoan adibidez; «Hipotecón» izeneko honek 30 urteko bizitza epea dauka. Lehenengo hamar urteetan %6ko interes finkoa du, eta gainera honetxek dauka kuotarik txikiena, 8.227 pezetakoa. Orain arteko kuota merkeena ere BBVk zuen tipo finkoetan, 10.442 pezetakoa. Kreditu aldakorretan, aldiz, Argentariak zuen merkeena, 8.911 pezetakoa.

Azkenik, komisiorek dagokienez, BBVren aukera eta beste finantz entitateena antzerkiak dira: hipoteka mota honek %1,5ekoa du irekitzean, eta %1ekoa mailegua kitatzean.

Aholkularitza

HATOR

Aseguruak

Zelaialde 6 atzea URNIETA Tel.: 33 17 52
Kardaberaz, 60 HERNANI Tel.: 55 43 12

AHOLKULARITZA ETA GESTIOA:

- Inbertsio fondoak: FIAMM / FIM
- Altxor publikoaren letrak
- Jaulkipen pribatuak
- Epekako aurrezpena

Untzi egokia aukeratu, inbertsioen ozeanoan

Aurrezki kutxa eta bankuekin harremana txartele-tara mugatzen ari garen garaiotan, krisi hitzak beste edozein gairak duela ekonomiaz hitz egiten den edozein elkarrizketan, galduta eta mesfidati dabilke bere soseki etekinik atera nahi dion inork. Non, nola eta zenbat inbertitu? Zenbat inbertsore, hainbat inbertsio.

PRODUKTU desberdinez betetako inbertsioaren ozeanoan ez liteke ipar eta lema ziurrik gabe ibil. Finantz erakundeak eta inbertsioan diharduten enpresa eta agenteak izan litezke maku-lu ziurrenak. Euren diseinuko dizute zuri egokien dokakizun untzi eta norabidea.

Adituen aholkuei muzin egin gabe, baina, abia zaitzezke zerorri inbertsioen itxasoan nabigatzera. Produktu eta alor desberdinen aukeraketak zuek abiatu behar du. Zenbat diru inbertitu nahi duzun erabaki —aukerak eta arriskuak oso desberdinak dira—; zure egoera fiskala argitu —ordaindu beharreko zergak eta horren araberrako errentagarritasuna aztertu—; eta inbertsioaren epeak zehaztu.

Fondoak dituzu egun in-

Inbertsiorako aukera osagarria izan daitezke margo eta artelanak, eta merkatu egonkor samarra daukate gainera.

bertsioetan errege, eta erreferentzia. Bada, ordea, bestelakorik. Hurbilenekoak aurrezki kutxetako produktuak ditugu, superkontu eta superlibretak, batetik; eta diru ezarpen desberdinak, bestetik. Diruaren merkatzearekin —duela bi aste jaitsi da azkenekoz interes tasa— errentagarritasuna galdu duten arren, epe motzera es-

kaintzen dute aukera onik eta interes erakargaririk. Likidezia aldetik egokiak dira oso, inbertitutako dirua beti eskueran baituzu, edozein unetan, baina norberaren zerga egoerari oso ongi begiratzea eskatzen dute, produktu gehienetan % 25eko atxikipena izaten baita, eta interesek zergatu egiten baitute. Nahiz eta sorreran izan

Inbertsio motak

- FONDOAK.
- SUPERFONDO eta SUPERLIBRETAK.
- ZOR PUBLIKOA.
- BURTSA.
- ATZERRIKO DIRUAK.
- BITXIAK, ARTEA.
- ETXEA.

Pezetarekiko markoak galdu egin dezake aurtan, eta dolarrak, berriz, irabazi. Yen japoniarra arriskatu da inbertitzeko, ez da batere egonkorra.

zuten sona galdu duten, superlibretak baliagarriak dira oso aurrezki koskor eta erregular batentzako. Libreta edo kontu arrunta baino interes altuagoa ematen dute.

ZOR PUBLIKOAREN INTERESA

Zor publikoa izan da, oraindik orain, merkatu interesgarria. Estatuaren diru be-

harrak eta diruaren prezioak oso deigarri egiten zituñten —letrak, esaterako—, epe motzean errentagarritasun handia emanez. Diruaren merkatzeak izan du eraginik —ezin dira garai bateko %12 edo 13ko interesak lortu—, baina epe ertain edo luzera izan daitezke erakargarriak interes tasak behearantz joera mantentzen badu. Ogasunari dagokionez, banku

produktuen antzeko funtzionamenduaz, arreta jarri behar da honelako inbertsioa egitean ba ote duten interes tasaren arabera berrikuspen klausularik. Beherantzko joeran kalterako izango litzateke, noski.

BURTSAN JOKATUZ

Errenta finkoaz jardun dugu orain arte, hasieratik

badakigu gure sosek zein interes emanen diguten. Gainerakoa burtsaz hitz egitea litzateke. Burtsan jokatzek arriskua dakar. Beti bitartekari baten bitartez egin behar den inbertsioan hagitzen aholku zentzuzkoa da Burtsara zuzenean ez jotzea, izatekotan fondoetan bitartez. Garai oso nahasietan dabil burtsa, behearantzko joeran egoera ekonomikoak bul-

ASEGURUOK

ASKI aseguru korreduriak eta AXA aseguruak zugar pentsatuz, produktu bat prestatu dute, G.E.B.E, Bizi, Istripu eta abarreko gure polizen bidez etorkizunari segurtasun eta lasaitasun handiagoz aurre egin diezaiozun.

Froga ezazu zerorrek, Bilbon, Tolosan eta Lezon ditugun bulegoetako batera hurbilduz edo deituz. Plazer handiz atendituko zaitugu.

TOLOSA: Tel./Fax (943) 65 41 85 - LEZO: Tel./Fax (943) 5193 63 - BILBO: Tel./Fax (94) 423 96 34

zzatuta, baina badirudi go-
ranzkoa has dezakeela gutxi
barru. Nolanahi ere, Espai-
nian Ibex 35 indizera jo be-
har da. Bestelako produk-
tuak arrisku handikoak iza-
rik, Ibex 35 osatzen duten
hogeita hamabost baloreak
dira —bereziki elektrikak,
bankuak eta eraikuntza alo-
rrekoak— ziurrenak, eta
errentagarritasun handiena
eskaintzen dutenak. Komeni
da inbertsiook epe ertain
edo luze batera egitea. Arris-
ku pixkatekin, dena den,
mahuka on samarrak lor
daitezke egun *parquet*-ean.

**Fondoak dira
gaur egun
inbertsioetan
errege, eta
erreferentzia.
Zor publikoa
ere oso
merkatu
interesgarria da.**

Arrisku handieneko inber-
tsioak izanik, komeni izaten
da aurrezki guztiak burtsan
ez xahutzea, badaezpada.

Barreiatzea funtsezkoa da
inbertsioan alorrean. Pro-
dutu diferentien xerka jo-
an, beti ere oreka bilatuz.
Oinarritzko jo ditzakegun au-
rreko produktuen aldame-
nean, bestelakorik ere es-
kaintzen du merkatuak. At-
zerriko dirua, esaterako.
Kontu handiz jokatu beha-
rrekoa, ezin du inoiz inbert-
sioaren funtsa izan, adar bat
baizik.

Fondoez bitartez ego-
kien, atzerriko dirutan egin-
dako gordailuek ez dute
apenas etekinik ematen, eta
euren deigarritasuna balioa
irabaztea izan daiteke. Peze-
tarekiko markoak galdu
egin dezake aurren, eta do-
llarrak, berriz, irabazi. EEB-
Betakora jo inbertitzekotan,
eta ez arriskatu yen japonia-
rrekin, aldaketa oso handiak
izaten baititu, gora zein be-
hera.

Inbertsio alternatiboak
deitzen zaienetara ere jo li-
teke, aurrezki barreiatu ba-
tek duen garrantziaz jabetu-
ta. Merkatu egonkor sama-
rrak, osagarriak izan litezke
bitxi edota margoak, baina
arlo ekonomikoaz gain bes-
te asmorik ere eskatzen du-
te, irabazi nahi soiletik urru-
nago dagoena.

ETXEA INBERTSIO BIHURTZEN DENEAN

Garaiotan ahaztu ezin li-
tekeen inbertsio alor bat, di-
ru gehixeago eskatzen due-
na, etxeena da. Beheranzko
joera izandako prezioek
egonkorrera jo dute, auke-
rakoa laster batean birbalora
daitezkeela aurikusiz. Ez da
izango, dena den, duela
zortzi urteko boom-aren
modukoa. Etxeek, bestalde,
hurbiltzeko bidea dute orain
heltzeko modukoa, hipote-
ka-kreditu merkeago eta
kontu berezien aldetik.

Itsaso bareenetik ekaitz
gogorrenera, dagokizun
untzia norabide zehatzean
jarrita ez zaizu zaila gertatu-
ko lema gobernatzea, eta
merezitako portu onera iris-
tea. Present izan, beti, in-
bertsioaren mahaia oin dife-
renteetan eutsita ziurragoa
dela eta oreka mantentzen
errazagoa ■

Fondoak: XX. mendeko gaitzerdiak

Espainian fondoak eta Frantzia SICA Vak, aurrezleen di-
ruek aurkitu dute azken urteotan itsulapiko berri eta osa-
tuena. 10.000 pezetatik (450 libera) milioi eta miliarretara,
jauntxo nagusi dira inbertsioaren erresuman.

Banku eta bestelako bitartekarien arabera komeni da,
gehienetan, fondoetara hurbiltzea. Jostunik finenak beza-
la, zure neurriak hartu eta jantzi edo soinekorik egokiena
egingo dizute.

Adituek hainbat inbertsoreren sosak sartzen dituzte oso
produktu desberdinetan. Inbertsore xumeak etekinak ja-
soko ditu, nahi duenean, etxetik mugitu ere egin gabe. In-
bertsoreak tarta osatzen doaz —nork bere pusketatxo
erosten du—, eta kudeatzaileen lanaren arabera tarta gi-
zendu egingo da norberari dagokion pusketara hein horre-
tan handituz. Inbertitutako dirua, tarta zatia, edozein une-
tan sal liteke eta irabaziak gauzatu.

Espainiako merkatuan bi motako fondoak topatuko di-
tuzu: diru fondoak (FIAMM) —ziur eta kontserbadoreak,
baina epe luzera errentagarritasun gutxiagokoak—, eta
FIM deituak —mugimendu handiagokoak, baina epe luze-
ra errentagarritasun handia lortzen dutenak—. Mota bi na-
gusiak izanik, fondoak aldatu egiten dira dirua non inber-
titzen duten arabera: errenta finkoko produktuetan ba-
tzuk; errenta aldakorrean bestetzuk; kanpo diru eta akti-
boetan; fondo mistoak, finkoa eta aldakorra nahasten du-
tenak... Hemen ere arrisku-errentagarritasun binomioak
gaurkotatzen osoa du, baina fondo batek berak barreiatze-
ko aukera ematen dizu. Fondo misto ohizkoenak, esatera-
ko, errektu finko eta aldakorra nahasten dituzte aurrezleen
diruak inbertitzeko orduan, sosak produktu desberdinetan
banatuz arriskuak saihesteko

Edozein produktutara jotzeko biderik erosoena (zero-
rrek inbertitu beharrean fondoak erosten baititu burtsako
aktiboak, zor publikoa, finantz erakundeetako produk-
tuak... zuk baino datu eta diru gehiagorekin!), zerga aldeti-
ko duten abantailak ematen die erakargarritasun puntu
handiena. Atxikipenik ez da izaten, eta etekina gauzatzen
den arte ez da aitortu behar, hots, ez dute uteroko iraba-
zien arabera zergatzen.

Gainera, zenbat eta denbora gehiago mantendu inber-
tsioa fondoan, zergatu beharra jaisti egiten da, hamar urte-
tik aurrera zergatzen ez dutela. Oinarritzko inbertsio ziurra
fondo batean eginda, beste sos batzuekin arrisku handia-
goko produktuetara jo dezakezu: burtsa, esaterako.

Finantz erakundeek eurek bitartekari lana egin dezake-
tela, bertan lor dezakezu errentagarritasunari buruzko in-
formazioa zure aukera egiteko. Ez ahaztu gestioagatik
kenduko dizuten komisioa aztertzea. *Bilatu, alderatu eta
erabaki* leloa artez jarraitzekotan itsaso handiena duzu
fondoena inbertsioen ozeanoan.

Enpresa berria sortu nahian bazabiltza

Enplegua sortzea dute askok helburu nagusi, langabeziari aurre egitea. Gazte askok, horregatik, enpresa txikiak antolatzeari ekin dio. Krisi garaietan murgildurik, laguntza bila jotzea da irtenbide bakarrenetarikoa. Guk zenbait bide aztertu ditugu: Europako Batasunetik PETRA programaren bidez plazaraten direnak, eta Eusko Jaurlaritzak enplegua eta prestakuntza bultzatzeko hartu berri dituen neurriak. Beti ere, gazteek sortutako ekimenez arituko gara.

EUROPATIK heltzen dira zenbait gazte ekimenetarako laguntzak. Hauei aurre egiteko, gazteek, gazteei zuzendua izango den proiektua aurkeztu beharko dute. Orain arte ehunetik gora proiektu izan dira diruz lagunduak, PETRA 1 izeneko laguntzekin.

Berriki bigarren faseari ekin diote, non ekimenak sortzeko gaitasuna eta jarraia, gazteek hartu beharreko

Nekazaritzako langintza edo baserri esplotazioa lan eta negozio aukera aproposa izan daiteke inizatiba duten gazteentzat.

ardurak, irudimena eta izpiritu langileak baloratuak izango diren. Baldintza hauek funtsezkoak izango dira konfiantza hartu eta lan merkatuan tokia irabazteko.

Beraien proiektua sortu eta garatuko duten gazteei daude irekiak aipatutako laguntzak. Zailtasunetan aurkitzen direnak laguntzea du helburu programa honek, teknologia berrien laguntza ezagutzea, enplegu berriak sortzea; gazteen artean bati-pat, emakumezkoentzako aukera gehiago sortzea ere asko baloratzen da. Gehienez ere 10.000 ECUtako laguntza jasoko dute plangin-

tza honetan onartutako proiektuek.

EUSKO JAURLARITZAREN PROGRAMA

Gasteizko Lan eta Segurantzako Sailak ere plazaratu berri du autoenplegua bultzatzeko duen programa berri bat, eta 25 urtetik beherakoei parte har dezakete horretan. Lan eske errolatuta egonik, inorentzat lan egiterik lortzerik izan ez dutenei, lan merkatuan sartzeko aukera ematen die programa honek.

Jardunean hasteko beharrezko izan daitezkeen lehenbiziko inbertsioetarako

laguntza emanez, langabe-tuei enplegu-formula berriak eskaintzen dizkie planak.

Programa hauen bidez 650.000 pezetarainoko (27.000 libera inguru) diru-laguntza banatuko da plangintza indibidualetan, eta milioi baterainokoa elkarteetarako dagokiela.

Aurkeztutako proiektuan egin beharreko inbertsioak gutxienez 1,6 milioi pezetarainokoa izan beharko du bakar-kakoetan, eta elkarteetan kasuan 3,2 milioi pezetakoa. Beti ere kide bakoitzak 1,6 milioi pezetako inbertsioa egin beharko du jasotakoaz aparte ■

Elkarkidetzak pentsioak sortu eta Herria aberasten dihardu

Ondoko lerrotan ELKARKIDETZA aurkeztuko dizugu. Etorbizunean zuretzako eta zure sendiarentzako pentsio duin bat bermatu nahi duzun eta gizarte segurantzak kinka larrian ikusten duzun horrek ongi ezagutu beharreko informazioa da. Aurrezki-Pentsio sistema egoki baten beharraz jabetuta zauden horrek ezagutu behar duzu ELKARKIDETZA.

Zer da ELKARKIDETZA?

ELKARKIDETZA, Eusko Jaurilaritza, Diputazio eta Udalen Pentsioen Plan eta Fondoen kudeaketa egiten duen **Gizarte Emendiotarako Borondatezko Erakundea** (GEBE) da. Guztira 200 Euskal Erakunde Publiko baino gehiago bilduaz, **10.000 enplegatu bazkide** ditu eta **25.000 milioitako ondare pilatua**.

Jubilazio, elbarritasun, alarguntasun, zurtasun eta aurrejubilazio prestazioez gain, bazkideek beste zenbait zerbitzu moeta jasotzen dituzte (asegurantzak, kreditu hipotekarioak, bidaia, aholkuak, e.a.), zerbitzu guzti horien berri eskaintzen duen aldizkaria barne.

Euskal Autonomi Elkarte Leku, Foru eta Administrazio Orokorreko negoziaketa mahaitik, Euskal Sektore Publikoko multzoan ezartzeko, pentsio sistema osagarri baten egitura aztertzen ari da, eta beronen kudeaketarako bereziki ELKARKIDETZA GEBE dauka kontutuan. Horrez gain, enpresa eta langileen arteko negoziazio kolektiboan inguruan hau da, enplegu modalitateko GEBEen somerarako akordioak potentziatuz.

Eusko Jaurilaritza ahalegin berezi bat agertzen ari da. Bi gertakizun horiek, eta Gizarte Emendioan sistema osagarriekin duten betebeharrak gero eta handiagoak, ELKARKIDETZA GEBE bere eskaintzan zabalago akabinaztera bultzatzen dute.

Etorkizuneko pentsioak segurtatzea

Gizarte Segurantzak nozitzen duen kinka larri honetan, ELKARKIDETZA bezalako **sistema osagarri** batek garrantzia berezia hartzen du. Etorkizunean pentsio bat segurtatzeko aurrezki eragiten du. **Aurrezki-Pentsio** sistema honek, horrela gizabanakoarentzako ondasunak sortzeaz gain Herriarentzako ere aberastasuna erakarriz. Zain baitugu onartu gure gizartearen barruan bere beharrak ase gabe dauden hirugarren adineko talde handi bat edukitzea. Sistema honen funtsa, hala ere, ez datza pentsioen arazoa era individual batean konpontzean. Negoziazio kolektiboan lotzen zaie, horrela enpresa edo sektore bakoitzeko partaide guztietaraino iristeko. **Enpresak edo Erakundeek** eragin eta parte hartzen dute Planaren osatzean, eta langileak eskuratuko ditu horren etekinak.

ELKARKIDETZA merkatuan mugitzen da, beste finantz entitateen baldintza berdinetan. Bi aldeek (Erakundeak eta langileek) kontrolatzen dituzte erabat inbertsioak. Lortu den **errentagarritasuna** dela medio, asignazio ez-ohizkoak egin ahal izan ditugu, bai aktiboan kide direnentzako eta bat pasiboan direnentzako (pentsioak handituz), gizabanakoentzako planetan gertatzen ez den gauza.

ELKARKIDETZAren planean, hasteko, kidearen mesedetako aurrezkiak sortzen da, Gestioak duen koste ttikiagoa dela medio. Bankuek, adibidez, %2,5ean daukate bere kostea. ELKARKIDETZA lukro asmorik gabeko Erakundea izatean **kostea %0,6/0,7an dago**. Horregatik prestazioen zenbatekoan %50/60ko hobekuntza eskaini dezake ELKARKIDETZAK 30/35 urteko epe batean.

1993an finantz emaitza oso onak lortu ditu ELKARKIDETZAK, Errenta Egonkor eta Errenta Aldagai karteren osaketa egokiari esker. Ondorioz, burutu diren inbertsioek patrimonio autoadministratueta %21,5eko urteroko errentabilitatea (TAE) sortu dute. Kideen etorkizuneko koberturak handitzeko 2.904 milioi pezetan ipintzeaz gain, 1.083 milioitako eszedenteak daude, jadanik jubilatuta dauden kideen pentsioak handitzeko bideratu direnak.

Fiskalitate aldetik ere **tratamendu fiskalik onena** dauka ELKARKIDETZAK, edozein aurrezki sistematan baimentzen den onena.

Aurrezki-pentsio sistema orokorreruntz

Garrantzia handikoa da aurrezki-pentsio sistema orokor bihurtzea. Une honetan gutxi gora behera 500.000 milioi pezetako patrimonio bat dago GEBEetan Euskal Autonomi Elkartean. Gai honek daraman abiaduraren adibide bat Gipuzkoako Metale Konbenioan 50.000 langile sinatu denak balio dezake: langile guztientzako Enplegu Pentsio Sistema Osagarri baten azterketa eta diseinaketa erabaki da.

Illo horretatik egunez egun bi helburuok lantzen dihardu ELKARKIDETZA GEBE: bere kideei zahartzaroan autonomia ekonomikoa baimenduko dien pentsioa garantizatzea, eta hainbat inbertsio eta proiekturen bidez **Herri honetan aberastasuna sortzea**, aurrezkiak dakarren kapital metaketa dela medio.

elkarkidetza

ARABA

Ramón y Cajal, 7y9

Tel:(945) 231896-Fax:(945)133285

01007 GASTEIZ

BIZKAIA

Elcano, 25 - bajo

Tel:(94) 421 20 47-Fax:(94) 4449489

48008 BILBO

GIPUZKOA

Elcano, 6 - bajo - F

Tel:(943) 430256 Fax:(943) 430257

20004 DONOSTIA

Telefonotik eskegita, diru laguntzen bila

Lagun talde bat bildu eta enpresa bat sortu nahian dabiltzala, bati eskutitza heldu zaio etxera. Lanik gabe dagoela eta, orain arte ikasle garaian beti horrelakoek paperontzia zuten helmuga. Orain bestelakoa da egoera, lagun artean gehienak langabezian ditu. Lana gutxi batzuek lortu dute, eta kezka darabil buruan. Etorkizun beltzaren aurrean ausardia eta kemena beharrezkoak izango dira, irudimena erabili beharrekoa, arriskatu beharrean.

ESKUTITZA ondo zabaldu eta irakurtzeari ekin dio. Arretaz irakurtzen saiatzen da, letra handi zein txikiei erreparatuz. Horrela dio: «Adiskide agurgarria: pisua, kotxea, ikasketak, enpresa berri bat ordaintzeko kreditua eskatzeko asmotan bazabiltza, gure kutxan (banketxea ere izan zitekeen) orain daukazu unerik egokiena. Lor itzazu aukerarik onenak. Gazteentzako kontu berezia dugu, zuentzat bereziki prestatua. Guzti honetaz informazio gehiago nahi izanez gero, dei ezazu honako telefononon honetara eta bertan informazioa jasoko duzu. Hauek dira zure kontu honek eskaintzen dizkizun zerbitzu sortari

erantsi behar zaizkion abantailak batzuk. Erosotasun eta interes altuaz gain.» Gazteak, interesak aipatzean, aspaldian behetik dabiltzala uste du, baina. Eskutitzak aipatutako dena zur eta lur irakurrita, lagunekin hitz egin du ostean. Denen artean aipatu telefonoetara deitzea erabaki dute, bakoitzak bederatzi zenbakidun telefonobatera, informazio eske, laguntza bila.

Telefonoan batetik bestera darabilte deia egitera auzartu den gazte koitadua, baina azkenean lortu du nork erantzuna eman. Horrek hona eta hara joan daitekeela adierazten dio foru aldundiek ematen dituzten laguntzak, enpresa berriak finantzatzeko iturri be-

Instituzioez gain, kutxa eta banketxeek ere enpresa sortzen laguntzeko zerbitzuak izaten dituzte.

Unibertsitatetik langabeziara? Nork bere enplegua sortzen saiatzea aukera bat da.

reziak, enpresa bat sortzeko bete beharreko fase ezberdinak. Baina, batez ere eta guztiaren gainetik, beraien kutxa edota banketxeak eskaintzen dituen zerbitzuez mintzatuko dira telefono hauetan.

Enpresa muntatzeko ba-

dira kreditu pertsonal batzuk, gaur egun %11 eta %12 bitartean daudenak. Badira kreditu hipotekario ezberdinak ere. Kasu hauetan arreta berezia jartzen dute telefonoz bestaldekoek, beti ere beraien etxearen interesetan, nola ez.

Luzaro: enpresa txikiek maileguak errazago lortzeko

1993. urtean plazaratu zen Luzaro finantz erakundea: Eusko Jaurlaritzak, Bilbao Bizkaia Kutxa, Kutxa, Caja Vital, Banco Guipuzcoano eta Euskadiko Kutxak batera sortutako kreditu partehartzaileen elkarte berria. Guzti hauen artean 400 milioi pezetako kapitala bildu dute (16,5 miloi libera inguru).

Helburua enpresa txiki eta ertainei mailegu partehartzaileak eskaintzea da. Aipatu enpresok ez dira 250 langiletik gorakoak izango eta balantze orokorra ez dute 1.550 milioi pezetatik gorakoa aurkeztuko.

10 eta 100 miloi pezeta bitarteko maileguak emango dituzte. 10 urteko bizitza epea izango dute, gainera, maileguok. Interesetan ere zenbait berezitasun dituzte Luzaro finantzaketa etxeak enpresa txikiei eskainitako mailegu berezi hauek.

Horrenbeste buelta eman ostean, ez diote gauza gehiegirik argitu gazteari. Ahaleginak, hala ere, merezi izan duelakoan dago. Orain, lagunekin elkartu eta leihati-

la guztietara jo beharko du, ausardiari etekina atera nahian, lana izateko itxaropenaz. Eta ez da gutxi, itxaropen edo ausardia barik zaila baita aurrera jotzea ■

Enpresari gazteen AJE bask elkarteak enpresari gazteen patronala baino gehiago izan nahi du.

ZURICH

GIPUZKOAKO pertsonen, ondasunen eta industriaren zerbitzura jartzen du bere Agenteen profesionaltasuna

AZPEITIA, Goiko Kale, 5
JABIER ARREGI

BEASAIN Estebeñ Lasa, 7
GURUTZ BARANDIARAN

BERGARA, Telesforo Aranzadi, 3
JESUS ELKORO

BILLABONA, Nagusia 37
TOMAS IRAOLA

DEBA, Galtzara z/g
JUAN A. ALZIBAR

EIBAR, Urtxaile kalea, 1
JUAN IZAGIRRE

EIBAR, Plaza barria, 8
FERNANDO LEJARDI

ELGOIBAR, Artelake z/g
CONSTANTINO ROMERA

ELGOIBAR, Rosario 2
NIKOLAS ZUBIAURRE

HONDARRIBIA, Artuzkok Matxin
MERCEDES ARTOLA

HERNANI, Gudarien plaza 13
JAVIER SARRIEGI

IRUN, Luis Mariano, z/g
TOMAS BEUNZA

ARRASATE, Larragain 18
CASIMIRO BRIZ

OÑATI, Euskadi etorbidea, 15
MARI MAR URRUTIA

ORDIZIA, P, Urdaneta 10
EDUARDO MARTINEZ

PASAI SAN PEDRO, Araneder 1
PEDRO ANDUEZA

ERRETERIA, Uranzu, 1
JUAN JOSE ARTOLA

TOLOSA, Pablo Gorosabel
FRANZISKO LARRARTE

ZARAUZ, Mandoz z/g
JUAN C. INTXAUSPE

ZALDIBIA, Udaletxe kalea
BIZENTE SAINZ SAN MARTIN

ZUMARRAGA, Legazpi 8, behea
AGUSTIN ELIAS

ZUMAIA, Bonifacio Etxegarai
PATRICIA CAMACHO

Gipuzkoarako zuzendaritza, fuenterrabia kalea, 24, DONOSTIA
Tel: 42 94 62 (8 linea)

Enpresari gazteek beraien elkartera jo dezakete

Sortzen ari diren enpresari berriek ere badute nora jo: Euskal Autonomi Elkartearen martxan da enpresari gazteen AJE-bask elkarteak, non enpresari berriei arduratzen diren: laguntza eskaini, lan komuna egin, eta proiektuak lantzen.

AJEbask elkartekoek diotenez, ez dira enpresari gazteen ugazaba-elkartea: ekonomiaren arlo ezberdinetan (gehienetan zerbitzu arloan) diharduten gazteak dira.

Enpresari gazte hauek gehienek enpresa txiki edo ertainak antolatu dituzte, bertan 25 eta 35 urte bitarteko gizon eta emakumeak ari dira lanean. Nork bere enplegua sortzea gero eta ezinbestekoagoa den honetan, zenbait balore berriren au-

rean egokitzen da enpresari sortu berria: erabakitze gaitasuna, talde lana, eta, batez ere, sufritu eta ikaste-ko ahalmena.

Etorkizuna itxaronpentsu ikusten dute AJEbaskekoek, gazteak etorkizunaren oinarri direlakoan, eta laguntza eskaini nahi liokete enpresa

berria sortzen ahalegindu nahi duen gazte orori.

Aurten, gainera, Europa osoko enpresari gazteen bilkura izanen dute Miarritzen, eta bertan Europa osoko proiektu, dirulaguntza mota eta elkar ezagutzeko aukera ezin hobea eskainiko dizkie topaketak ■

Etorkizun beltzaren aurrean ausardia eta kementa beharrezkoak izango dira, irudimena erabili eta arriskatzeara.

**ASEGURU PROFESIONALAK DAUZKAZU ZURE ESANETARA
MOTA GUZTIETAKO ASEGURUAK KONSULTA ITZAZU**

Foruen Etorbidea, 4 - 1º / 20400 TOLOSA / Tfno: 65 22 20 / Fax: 65 41 19

Euskadiko Kutxan, mailetek hegaz egiten dute.

Urtero, Euskadiko kutxak Maleta-Joku ederra oparitzen du nomina helbideratzeagatik. Eta urtero, gauza bera: hegaz egiten dute berehala. Azkar ibili! Zatoz gaur bertan Euskadiko Kutxara. Helbideratu zure nomina eta eramazu Maleta-Joku hau. Harro baino harroago erakutsiko dituzu zure hurrengo bidaian!

Informazio gehiago 900 555 900 telefonoan.

Nomina
Helbideraketa

CAJA LABORAL
EUSKADIKO KUTXA

Gaixo antzera ibili da pezeta

Pezetaren %8ko baliogutxitzea mesedegarria izango da esportazioetarako, Espainiako diruak balioa galdu ondoren beste estatueta erosleek merkeago lortuko baitituzte produktak. Inportazioetarako, ordea, kaltegarria da, pezeta gehiago ordaindu beharko direlako erosteko gaiek kanpoan duten preziora iristeko.

Ipar Euskal Herriko erosle ugari, Hegoalderantz etorri ohi da auto berria erostera pezetaren baliogutxitzearen ondorioz.

PEZETA jaistean gorago gertatu dira beste diruak eta, beraz, kanpoko gauzak erosteko pezeta gehiago behar dira. Hau da Espainiako dolarretan ordaintzen duen petrolioaren kasua. Horrela, gasolinaren prezioak goratzen ari dira. Gainera, salneurrien igoera honek Kontsumorako Prezioen Indizea handitzea ekarriko du, inflazio datuetan gorantz eraginez eta Europako Batasuneko batez bestekotik urrundu.

Inportazioan buru-belarri aritzen diren sektoreak kalteak suertatuko dira oso, makineria astuna, energia edota informatika besteak beste. Konpainia elektrikoak izango dira gehien galtzen aterako direnak, beren zorrak gehienak atzerriko dirutan baitituzte. Sektoreko iturriek aurrikusi dutenez, 85.000 milioi pezetan (3,5 miliar libera) gehituko zaizkie kostuak.

Dena den, kontsumitzaileak epe batez lasai egon daitezke, argindarraren prezioa ezin baita datorren urtarilerara arte aldatu.

ERAKUNDE PUBLIKOEN ZORRAK GORA

Pezetaren mugimendua dela medio, enpresa eta erakunde publikoek beste estatu batzuekiko duten 9 bilioi pezetako zorrak ordaintzeko orduan 720.000 milioi pezeta gehiago ordaindu beharko dituzte kitto egiteko.

Baina badira baliogutxitzearekin irabazten aterako direnak ere, sektore esportatzaileak.

atzaileak hain zuzen. Estatu
espainiarrean oporrak igaro-
ko dituzten turistek, esatera-
ko, eros ahalmen handiagoa
izango dute, sektorea bult-
zatzuz. Nekazaritza elika-
gaien industriak ere deba-
lazioaren mesedea igerriko
du, ardo, fruitu eta baraz-
kien esportazioak areagotu
daitezkeelako.

Era berean, Europako Ba-
tasuneko merkatuetan sar-
tzeo aukera gehiago izan-
go dituzte Espainiako auto
ekoizleek, nahiz eta osa-
gaien inportazioak gastuak
gehitzea ekarriko dien. Kon-
tratuaren dolarretan kobra-
tzea eskatu duten enpresek
ere zortea izan dute, hots,
Construcciones Aeronauti-
cas, AESA, Inespal edota En-
sidesa ■

Atzerriko
diruekin
alderatuta
baliogutxitu
egin da
pezeta,
esportazioen
mesedetan,
baina
inportazioen
kaltetan.

Finantzabideak euskal enpresen zerbitzura.

CREDITOS
PARTICIPATIVOS

LUZARO

PARTIDAETZAKO
KREDITU ELKARTEA

Luzaro euskal enpresen gara-
penerako tresna finantzarioa da.
Gure industriaren inbertsio eta
berregokitzapen proiektuak
finantzatzeko laguntza.

Euskadin errotautako enpresek
euren lehiakortasuna hobetzeko
baliabideak eskueran izan di-
tzen.

Informa zaitez.

LUZARO. C/ Garibay, 20 - 3º. San Sebastián.

Tfno. 943 - 42 01 08.

Burtsaren gorabeheretan murgilduz

Bilboko burtsan goiz osoa eman eta gero, diruaren tenploan barneratu gara. Atea gurutzatu dugun unetik, arraroa bilakatu zaigu ingurua, ezberdina, arrotza. Hizkuntza berezia erabiltzen dute burtsa jokalariek. Ez dira ez herri kiroletako jokozale arruntak. Baloreekin jokatzeko dute korroaren inguruan: tituluak, akzioak saldu eta erosten dituzte. Bertan muturra sartzen saiatu gara, eta hori adierazi nahiko genuke orriotan. Zer den bertan mugitzen dena, zertan diren burtsako mugimenduak, gorabeherak.

XX. mende honetan burtsa izan da munduko ekonomia-aren motore eta ispilu. Munduko herrialde garatuenetako burtsaren gorabeherak, mundu osoan pairatzen dira. New Yorken, Tokyon edota Londresen jazotakoak berehalako eragina izaten du inguruan; Bilboko kasuari gagozkio ingurua aipatzen dugunean.

Dirua da garrantzitsua, dirua da mugitzen dena, diruaren baitan dantzan dena; baloreen merkatuan, balore estimatua. Akzioak, akzio bihur daitezkeen obligazioe-

tan dago jokoa, eta oso gutxitan jolasa. Asko erosten denak gora egingo du, bitalorizatu egingo da, eskaintza eta eskariaren arteko legeak erabakiko baitu.

Bilbon aspaldian ez dago mugimendu handirik. Bestelakoak ziren duela ez horrenbesteko garaiak, non korroaren inguruan salmenta izugarria ematen zen. Korbatadun yuppiak salerosten, oihukatzen, saldu guran, merke erositakoarekin irabazi asmoz.

Gaur astegun arrunta da, hamaikak laurden gutxiago-

Burtsaren etorkizuna arakatzea ez da batere erraza, baina epe ertain eta luzera, aditu gehienen ustez, onera joko du.

tan heldu gara Bilboko erdi-
gunean dagoen burtsa za-
harberritura, mugimendurik
aipagarriena ordu honetan
izanen zela ziurtatu baitzigu-
ren. Gerora ez zela gauza
nabarmenik jazoko.

Korro-ak oraindik jarrai-
tzen badu ere, orain arras la-
saiagoa da Bilbon mugitzen
dena: dozena erdi bat lagun
saldu eta erosten. «Compro...
vendo...» ari dira etengabe.
Bost minuturo txirrinak jo-
tzen du eta sektorez alda-
tzen dute burtsa agenteek.
Goizeko hamaikak aldera
indizea 413,74 puntutan ze-
hilen, eta aseguru etxeen in-
guruan salerosleak.

ALORREZ ALOR TXANDAK GORDEZ

Txirrin soinuaren ostean,
kargaien txanda, bost mi-
nutura kimika eta eraikuntza
alorreko akzioak jokoan.
Gure aurrean bertan izenpe-
tu berri dute akordio bat
agenteek, eta han paperak
trukatzen dituzte, erositako-
ak, saldutakoak, prezioa...

Banketxeen alorra izanen
da kinka gehien sortuko den
arrea, orduan kide oro erosi
nahian murgilduko baitira,
oroaren pare. Gainera, gu
bertan ginela pil pilean ze-
n Banestoren aferra.

Bilboko burtsan, horretan
ohardutenez gain, badira
gisa gisa hurbiltzen dire-
nak ere. Han izaten dira er-
osi adituak batzuk, aspaldi-
ko «jokalariak» beste zenbait,
bilatuak edota eskolatik
gertutako ikasle andana. Gu
garrantia informatiboari so-
nerratu gara: ekonomia alo-
rreko albisteak plazaratzen
dugu.

Mariano Rubiok Hazien-
darekin izandako aferra, Es-

Europako burtsekin gonbaratuta indar gutxi du Bilbokoak. Irudian, Pariseko burtsa.

Zuhurrak izan

Euskal burtsaren indize
orokorraren aurtengo bila-
kaeraren marra aztertzen
badugu gorabehera han-
diak izan direla ikus daite-
ke, nahiz eta oro har be-
herakadak nagusitu diren.
Egia esan, eta balore merka-
tuetako adituen ustez, epe
laburrean marraren joerak
jaisteari eutsiko dio. Epe ho-
netan Espainiako interes ta-
sak behera egin dezake bal-
din eta pezetak markoareki-
ko gantio edo truke tasa
mantentzen badu.

Dena den, burtsaren
etorkizuna arakatzea ez da batere erraza.
Eta une hauetan finantza merkatu ezberdi-
nen portaerak nora joko duen aurrikustea
zaila egiten da. Epe ertain eta luzera, be-
rriz, aditu gehienen artean iritzi bat datorki-
gu berreskurapena iritsiko dela esanez,
hau da, bilakaera positiboa izango dela.

Analisi honetan garrantzi handia dauka
azken egunotan inflazioa, merkatal defizi-
ta, langabezia eta beste aldagai ekonomi-
koei buruzko datuek berreskurapen horren
zernolako hedapen maila adierazteko gai
diren baita ere.

Interes tasen mozketak prozesua zein fa-
setan aurkitzen den jakitea funtsezkoa ger-

IBON ALONSO LOPEZ

tatzen da, batez ere prozesu
horren amaieran gauden ze-
haztea. Estatu Batue-
ko Erretserba Federala-
ren azken moneta ekimen
mugakorrak Europako ta-
sen behera n z k o pro-
zesua arriskuan jarri du
eta EEBBetan interes tasen
igoera bakoitzak Europako
burtsak gogor kolpatu ditu.

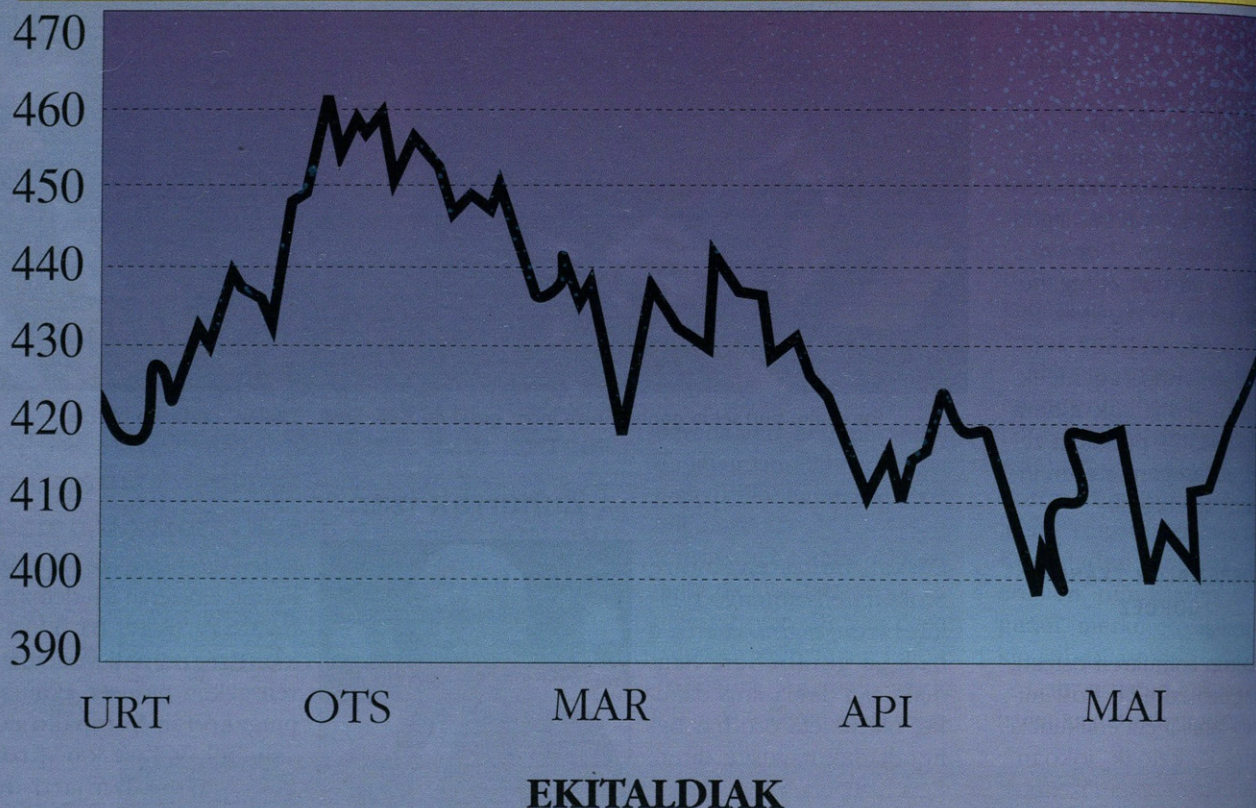
Beste aldetik, ezin dugu
ahantzi azken bolada hone-
tan inbertsorearen mesfi-
dantza handitu duen faktore
garrantzitsua: politika ingu-
ruko ustelkeria eta iruzurren

aferak.

Finantza merkatuen azterketari lotuz,
gertatuko den berreskurapena (gertatzen
bada) EEBBetako loturatik neurri batean
askatzearekin etor daiteke: EEBBetan
burtsa zikloa fase «heldu» batean aurki-
tzen da eta Europaren arazoa, burtsa zi-
klo ezberdinarekin, interes tasen behera-
penak garaiegi deskontantuak dituela
izan daiteke. Nazioarteko testuinguruan
errenta finkoaren errentagarritasun haun-
ditzea errenta aldakorra baldintzatzen di-
rau eta EEBBetako bonoen eragina ekidi-
teko errenta finko horren egonkortasuna
beharrezkoa da.

BILBOKO BUR TSA 1994 INDIZE OROKORRA

Estatuko burtsen rankingean bigarren izan arren, Bilbon aspaldian ez dago mugimendu handirik. Bestelakoak ziren duela ez horrenbesteko garaiak.

tatu Batuetako ekonomiaren hazkundearen berri eta Alemanian inflazioaren igoera dira agertzen zaizkigun berriak, ekonomiaren munduan, eta bereziki burtsan, oihartzuna duten albisteak denak.

Bien bitartean telefono txikiak darabiltzaten agente-

ek sal-erosten jarraitzen dute, beraien bulegoekin harreman zuzena eskaintzen dien teknologia berriak baliatuz. Erosketetan bitartekari lana betetzen dute burtsa korredoreek, pertsona arruntak egin ezin dutena, legez derrigorrezkoa baita profesional hauen bitarteka-

ritza baloreen salerosketa hauetarako.

Bilboko merkatu hau, gaur egun Espainiako ranking-ean bigarrena dugu Madrilkoaren atzetik. Aurtenongo lehendabiziko hiru hilabeteetan Bilboko burtsak batez beste 233.908 milioi pezeta (10 bat miliar libera) mugitu ditu.

Balore tituluak, akzioak, obligazioak, fondo publikoen eskaintzak zein eskararak; guzti horiek bitartekarien bidez mugitzen dituen erakunde ekonomikoa da burtsa.

Elkartrukaketa horren garrantziaz jabetu ahal izan gara Bilbon iragandako ordu arrunt zein ezberdin honetan ■

104 urte

1890. urtean sortu zen Bilboko burtsa, merkataritatzaren ekimenez. Geroztik akzioen salerosketa zereginean dihardu gelditu gabe. Hau da Euskal Herrian dugun burtsa bakarra. Bordelen, Euskal Herritik hurbil dugu bestea. Hala ere, mundu mailan eragin nabarmenena dutenak New York, Tokyo, Londres eta Parisoak dira, munduko egoera politiko eta ekonomikoaren aldaketarik txikiak berehala jasotzen baitituzte kotizazioaren termometroan.

Konpainia on Baten Balioa

SEGUROS LAGUN ARO
ASEGURUAK

Euskadiko Kutxa Taldekoa

kutxan

merkeago daukazu

E T X E B I Z I T Z A - K R E D I T U A K

Badakizu: **kutxak** eskaintzen dizu finantzaketarik onena.

Eta orain, gainera, nahi al duzu, etxebizitzari dagokionez, **kutxak** zure alde egin dezakeen guztiaz hitz egin dezagun?

Nahi duzun etxea bilatzen eta aukeratzen laguntzen dizu. Erosteke eman behar dituzun urrats guztien gainean aholkatzen zaitu. Gehien kómeni zaizun finantzaketa ikertzen du zurekin batera.

etxebizitza

zerbitzua

Eskubidea duzun onura fiskalen berri ematen dizu. Baita behar

dituzun aseguruena ere... Dena, zure oraingo hipotekari dagokiona ere barne, **Kutxa Etxebizitza-Zerbitzuan**.

Zatoz **kutxako** edozein bulegotara eta berehalaxe jabetuko zara. Orain, etxebizitzarekin zerikusia duen guztia, **kutxan merkeago daukazu-eta**.

... kutxa ...

gipuzkoa donostia kutxa
caja gipuzkoa san sebastián